

מחברים

העלון השבועי מבית עוז והדר - אור לישרים

גליון קכ"ב | פרשת כי תשא - פרה | תשפ"ג

לונדון	ניו יורק	בני ברק	ירושלים	זמני כניסת ויציאת שבת קודש:
בגמחם	בגמחם	בגמחם	בגמחם	
19:11	19:10	18:58	19:01	
18:47	18:48	18:22	18:21	
17:40	17:39	17:23	17:08	

חשיפה: מדוע חיפשו למחבר הב"ח (על הטור) נדנוד עבירה והאם

מצאו? | עמ' ב'

סגולה: תורה שלומדים בשבת אין בה שכחה | עמ' ג'

אקטואליה: האם צריך לכוון להוציא הקהל בברכות בהפטרה לפרשת

פרה | עמ' ט"ו

השבוע בגליון:

פנינים חכמים ואמרות נפלאות על פרשת השבוע

פנינים ואמרות

הווארט של מרנא החת"ס שניחם את הרה"ק האמרי חיים זצ"ל

ומשה יקח את האהל ונטה לו מחוץ למחנה הרחק מן המחנה וגו' והיה כל מבקש ה' יצא אל אהל מועד אשר מחוץ למחנה (לג, ז).

סיפר הגר"ש אונגר זצ"ל: בעלותי ארצה ביקרתי את הרה"ק האמרי חיים מויז'ניץ זצ"ל שהתגורר באותם הימים בתל אביב, ובביקורי אצלו אמר לי האמ"ח: "בהיותי במחנה העקורים ווינדסהיים ביקרתי אצלכם כעת הנני מזמין אתכם לשבות שבת קודש אצלנו".

ואכן, לאחר זמן, כשכבר העתיק את משכנו לשיכון ויז'ניץ ההולכת ונבנית בפאתי עיר הקודש בני ברק באתי לשבות אצלו.

לאחר השבת בעת הפרדי ממנו, פנה אלי הרבי מויז'ניץ זצ"ל ואמר: הרב אונגר! הנני מיצר וחושש על כך, שיצאתי להתגורר במקום מרוחק מחוץ לעיר, ואני מטריח יהודים לבוא עד הנה". אמרתי לו: אם יתן לי הרבי רשות, אגיד דבר תורה משמיה דמרנא ה"חתם סופר" זצ"ל.

נענה לי הרבי: א' ודאי [בטח]. אמרתי לו: כתיב "ומשה יקח את האהל ונטה לו מחוץ למחנה הרחק מן המחנה וגו' והיה כל מבקש ה' יצא אל אהל מועד אשר מחוץ למחנה". מקשה החתם סופר על כך, היעלה על הדעת כי משה רבינו, העניו מכל האדם אשר על פני האדמה, יוצא אל מחוץ למחנה ומטריח את העם לבוא

אליו!?

אלא, מיישב ה"חתם סופר", כל זמן שהיה משה רבינו מתגורר בישוב, כשהיה אדם מבקר אצל חבריו שהתגורר בסמוך למשה רבינו, היה מעלה על לבו, בהזדמנות זו שאני נמצא בקרבת מקום, אלך לבקר גם אצל רבן של ישראל - משה רבינו לשמוע ממנו דבר מה. אולם כוונתו לא היתה רצויה כל כך, יען כי לא בא במיוחד אל משה רבינו לדרוש אלוקים. אך לאחר שנטה משה אהלו מחוץ למחנה, לא היה בא אליו, כי אם אדם כזה שרצה באמת ובתמים לשמוע לקח מפה קדשו. עד כאן דברי ה"חתם סופר".

אמרתי להרבי מויז'ניץ: "אם כן, אין הרבי מטריח איש לבוא אליו, כי בזאת מתברר שאותם הבאים אליו אין כוונתם כי אם לשמוע

את דברי ה' באמת ובלבב שלם.

נהנה הרבי מויז'ניץ ממאמר זה, נענה ואמר לי: "נחמתני".

רשומים בשמך (עמל תיד)

מלחי הים - על שם שמכירים במליחותו של ים

ועשית אתה קטורת רקה מעשה רוקח ממלח טהור קדש (ל, לה). שיהא מלוח במלח סדומית, כמו שאמרו (כריתות ו, א) מלח סדומית רובע.

ועל דעתי נקראו חכמי הספנים - 'מלחים' בעבור שהם יודעים טעם הים כאלו הם המרגישים במליחותו ובמתיקותו, כלומר היודעים מתי יהיה מתוק ונאות להולכי הים, או מתי הוא רע ומר

מסר חסידי לפרשת השבוע עמ' כ"ח

פניני אביר יעקב עמ' ח'

להם. ואין תופשי המשוטות נקראים מלחים, שהרי כתוב בצור (יחזקאל כז, ח-ט) יִשְׁבִי צִדוֹן וְאָרְדוּ הָיוּ שְׂטִים לְךָ חֲכֻמָּךְ צוֹר הָיוּ בְךָ הַמָּה חֲבָלֶיךָ, זְקִנֵי גִבְלֵי וְחֲכֻמֶיךָ הָיוּ בְךָ מַחְזִיקֵי בְדָקֶךָ כָּל אֲנִיּוֹת הַיָּם וּמִלְחֵיהֶם הָיוּ בְךָ לְעֵרֵב מַעֲרַבְךָ, כִּי הַסַּפְנִים הַזִּקְנִים יוֹדְעֵי הַיָּם הֵם מִלְחִים, וְכַתִּיב (שם כט) וַיִּרְדּוּ מֵאֲנִיּוֹתֵיהֶם כָּל הַפְּשֵׁי מְשׁוֹט מְלָחִים כָּל חֲבָלֵי הַיָּם אֶל הָאָרֶץ יַעֲמָדוּ, הִנֵּה הֵם שְׁלֵשָׁה, תּוֹפְשֵׁי מְשׁוֹט, וְהַמִּלְחִים, וְהַחֻבְלִים.

הרמב"ן - עה"ת

סגולת הנפלאה של המזוזה בפתח הבית

וְהִסְרַתִּי אֶת כְּפִי וְרֵאִיתִי אֶת אַחֲרֵי וּפְנֵי לֹא יֵרָאוּ (לג, כג).

י"ל שכאן נרמז סוד המזוזה, שהש"ת צוה אותנו להיות לנו מזוזה בפתחנו והיא מסוגלת להבריח כל הקליפות שלא ישלטו בנו.

זהו פירוש הכתוב 'זהסירתי את כפי' - דהיינו שאסיר מכם ואבריה מאתכם כל הקליפות שלא ישלטו בכם ע"י מצות מזוזה. זהו 'וראית את אחורי ופני לא יראו' שזאת רומז על המזוזה - כי נגד השמות הו"ה אלהינו הו"ה נכתב מבחוץ חילופי אתון (שו"ע י"ד ס' רפח סעי' טו) והם נראים, והשמות הנ"ל הם מבפנים, זהו וראית את אחורי ופני לא יראו, דהיינו ע"י מצות מזוזה וכנ"ל אבריה מכם כל הקליפות ולא יוכלו להרע לכם ח"ו רק טוב יבוא עלינו תמיד אמן.

אור לשמים - בפרשתנו

הוכחה נפלאה אשר שברת מלשון יישר כח

עַל הַלַּחַת הָרֵאשִׁימִים אֲשֶׁר שִׁבְרַתְּ (לד, א).

אמרו חז"ל (שבת פז, א) יישר כח ששברת, ויש להבין איך נרמז זה בהפסוק שהודה לו על כך? ושמעתי בשם הצה"ק ר' מוטל סלונמימר ז"ע שאמר דהנה אחז"ל שת"ה שעבר עבירה בלילה אל תהרהר אחריו ביום כי ודאי עשה תשובה, ואי אסור להזכיר לבעל תשובה מעשיו הראשונים, וא"כ אם היה שבירת הלוחות מעשה עבירה א"כ איך הזכיר לו זאת הקב"ה באמרו לו אשר שברת, אלא על כרחק שהודה לו על כך, ודפח"ה.

בישישים חכמה-בפרשתנו

התפלל ביחידות וענה לכסיל כאיוולתו מפרשתנו

וּמִשֶׁה יָקָה אֶת הָאֱהָל וְנָטָה לוֹ מַחוּץ לַמַּחֲנֶה הִרְחַק מִן הַמַּחֲנֶה וּג' (לג, ז).

תוס' שבת בהקדמתו, ממה שסיפר לפי תומו דיבוק אחד.

ואמרו צדיקים שארבעים יום קודם פטירתו של הב"ה התחילו לצנן את אש הגיהנם כדי שיוכל הב"ה להכנס לשם ולהוציא את הרשעים. וכמסופר, שפעם אחת שאל מרן הבעש"ט הק' ז"ע בשאלת חלום על איסור "חדש" לפני זמן הקרבת העומר בזמן הזה, והשיבו לו מן השמים כי אחר פטירת הב"ה (=רבינו יואל סרקיש מקרקא) ציננו את הגיהנם ארבעים יום מחמת שהיה צורך בזה לכבוד הב"ה. בבוקר קם הבעש"ט הק' והקדים להתפלל, ובסעודת שחרית שלח להביא שכר מן החדש ושתהו, ואמר: "כדאי הב"ה שמתיר, לסמוך עליו" (זכרון טוב - נשכיו עמ' כד).

ומסופר שלא מצאו בבית דין של מעלה שום שמץ עבירה ועוון שעליה יצטרך רק לעבור דרך פתחו של הגיהנם, ובאו הנשמות שבגיהנם בטענה, שאם לא יעבור הב"ה דרכם לא יהיה להם עכשיו תיקון, שהרי ידוע שבזמן שצדיק עובר דרך הגיהנם אז הוא מוציא משם את הרשעים ומעלה אותם לתיקונם. ואז הגיע המקטרג והביא עבירה אחת, שפעם אחת עבר הב"ה בשוק והיתה עומדת שם עגלה רתומה לשור וחמור יחדיו שהם כלאים, ובעבורו על ידיהם נתעטש, ומפאת העיטוש התחילו השור וחמור ללכת, ונמצא מנהיג בכלאים, וע"י חטא זה נקבע דינו שיעבור על פתחו של גיהנם.

ועפ"ז ביאר באופן נפלא הרה"ק מהר"י מרזיין זצ"ל דברי הפייט (יוצר לפ' פרה) 'לטהר טמאים לטמא טהורים באומר קדוש', 'לטהר טמאים כשרוצה הקב"ה לטהר ולזכות את הרשעים שבגיהנם, אז לטמא טהורים מחפש איזה עבירה אצל הצדיקים הקדושים, "באומר קדוש" שהצדיק והקדוש ע"י אמירתו כגון שמתעטש גרם לאיזה חטא כל דהו, ונמצא מוציא את הרשעים מהגיהנם. זכרון טוב (נשכיו עמ' כד), גר ישראל (לפ' פרה)

אמרתי להזכיר שפעם אחת הזמין ה' את דרכי, דרך עיר אחת באמריקה והייתי צריך לשבות שם בש"ק פרשת וישלח, ובערב שבת הבטחתי להרב דשם, שאבוא להתפלל בבית הכנסת שלו בש"ק. אכן נודע לי שמתפללים שם אנשים וגושים בלי הבדל מחיצה, שאסור להיכנס למקום תפלה כזה. ובכן נשארתי באכסניא שלי כל היום והתפללתי ביחידות, וכאשר נפגשתי עם הרב אחר השבת, הוכיחני על פני על שהתפללתי ביחידות, והזכירני דברי חז"ל דתפילה בציבור עדיפא.

והשבתי לו תיכף, דהנה רש"י ז"ל בפרשת השבוע (וישלח), מפרש שישנם כמה מלות בלשון הקודש משמשים הן בלשון זכר והן בלשון נקבה, כמו מחנה וכדומה. וחיפשתי בדברי רש"י שם, וטרחתי למצוא שם גם מלת ציבור, ויגעת ולא מצאתי אלא ודאי שציבור אינו משמש בשניהם בלשון זכר ובלשון נקבה גם יחד, אלא בלשון זכר בלבד. אמנם במקום שהציבור מתפלל בערבוביא זכרים עם נקבות ביחד אין זה ציבור, לכל היותר הוא מחנה שמשמש בשניהם וכמו שפירש רש"י ז"ל. ובמחנה כתיב (שמות לג, ז) "ומשה יקח את האהל ונטה לו מחוץ למחנה הרחק מהמחנה". ועל כן לא ישת עלי חטאת שלא התפללתי בציבור, מאחר שאין שם 'ציבור' רק 'מחנה' גרידא.

אמרי אברהם - פר' וישלח (להג"ר אברהם מאיר איראל ז"ל אבד"ק הוניאד ואח"כ אב"ד וינה)

לשבת פרה: באפו החיה איש

לְטַהֵר טַמְאִים. לְטַמְא טְהוּרִים. בְּאֹמֶר קְדוֹשׁ (יוצר לפ' פרה).

כשעלה רבינו הב"ה השמימה הכריזו לפניו: "פנו מקום לרבי יואל מקראקא הבירה" (כן הביא בספר

ה'שפת אמת': תורה שלומדים בשבת אין בה שכחה

חידוש נפלא אומר הרה"ק השפת אמת בפרשתינו (שנת תרס"ב) "תורה שלומדים בשבת אין בה שכחה", ומבאר בזה סמיכות הפסוקים של "שבת ונפש - ויתן אל משה ככלותו לדבר אתו בהר סיני שני לוחות העדות" (לא, יז-יח) למה נסמכה שמירת שבת לנתינת התורה למשה רבינו ע"ה, דאיתא במדרש שכל מ' יום ה' לומד ושוכח ואח"כ ניתן לו התורה במתנה, והנה בשבת נתנה תורה והוא יומא דנשמחא. יומא דזכירה. דלית ביה שכחה יעו"ש.

מהלכים רבים נאמרו לבאר את דבריו הקדושים, ויש שביארו בדרך הפשט, בשבת קודש יורדת עם הנשמה יתירה השראה של מנוחה ורוגע, וכדאיתא ברש"י במסכת ביצה (טז. ד"ה נשמה יתירה) וז"ל: "נשמה יתירה - רוחב לב למנוחה ולשמחה, ולהיות פתוח לרווחה ויאכל וישתה ואין נפשו קצה עליו" עכ"ל. דהיינו שבשבת קודש נשפעות לאדם מנות גדושות של יישוב הדעת ושמחת הנפש.

משל למה הדבר דומה, לאדם שנופש אי שם בכפר קטן הטובל כל כולו בירוק, ויושב במנוחת הנפש בגינת ביתן, בלא שיגיעו לאוזניו שום רעש או טרדה שיפריעו לו את מנוחתו, כי אם ציוצי הציפורים ואושות העלים, אין ספק שמה שילמד באווירה זו יזכור לעד, מכיון שהיה אז ביישוב הדעת גדול, ולא היו לו מפריעים.

כמו"כ הלומד בשבת קודש שיש לו רוגע פנימי שמזרחת בו הנשמה היתירה, סגולה היא שלא ישכח לימודו, שלא כבימי החול שהאדם טרוד בנפשו, ואינו יכול להתרכז בלימודו.

ולא רק הלומד בשבת, אלא אף הלומד בימות החול הלכות שבת' הוי סגולה לזיכרון, וכמו שמסופר (הובא בספר 'אמרי ברוך' עמוד ל) על הרה"ק בעל האמרי ברוך מו"ז ז"ע שבא אליו יהודי וחינה לפניו את צערו, שלדאבונו אינו זוכה לזכור תלמודו, השיב לו הרבי שישקוד וילמד מסכת והלכות שבת, והיינו דאמרינן בזמירות ליל שבת (זמר כל מקדש) "זכרו תורת משה" דמי שרוצה לזכור ולא לשכוח מה שלמד בתורה הקדושה שניתנה לנו ע"י משה רבינו, "במצות שבת גרוסה", יתעסק ויתעמק בלימוד עניני שבת קודש וע"ז יזכה וישתמר הכל בזיכרונו.

מחוברים

הניוז היומי מבית עוז והדר - אור לישרים

- ווארט יומי • סיפור יומי • הלכה יומית
- אור החיים הק' יומי • פניני אביר יעקב •
- זוהר יומי • פניני הדף היומי • זכרון לצדיק

ישירות למייל האישי

או לחץ
כאן

להצטרפות:

newsletter.mechubarim@gmail.com

נכה
מתחילים
את היום!

הנחיה לבצע את המשימה, יצרנו קשר מאובטח, וסיכמנו: המחבל יוצא מדי ערב בשעה 8:00 ממסעדה פלונית, ופונה בצומת ימינה. הריגתו היא ענין של פיקוח נפש ללא צל של ספק, ולפיכך קבענו שנמתין לו בליל שבת הקרובה, בשעה 8:00 בדיוק, מיד לאחר הפניה ימינה, כשרכבו יעבור את הצומת - ניצמד אליו אני וחברי מימין ומשמאל, נבצע את הפעולה וניעלם מהזירה תוך שניות...

"ביום ששי בבוקר התעוררתי מוקדם, לאחר לילה טרוף שינה. היום הוא רגע המשימה - זכרתי לעצמי, וכדי להפיג את המתוחות יצאתי לחנות גדולה, לקנות מעט מזון ליומיים הקרובים, בדגש על סעודות השבת שאסעד לבדי לאחר הפעולה. בעודי משוטט בסתמיות בין המדפים, הגיע מולי יהודי חם וחייכן, ואמר לי בלבביות: 'שלום עליכם, יהודי מישראל? הופתעת, ידעתי כי חזונית אינה מסגירה דבר על ארץ מוצאי ואני נראה אידופאי מצוי. מנין הוא יודע?' -

לנוכח עיניו
הנדהמות, החל
ר' מרדכי בוכה
חרישית. "כבר
נפגשנו פעם",
אמר בשקט,
"האיש שאירח
אותך הוא אבי
המנות. הוא
גר בכתובת
שהזכרת...",
היטבת לתאר את
סעודות השבת
עליהן גדלתי, אני
אחד משלושת
הבנים שהסבו
אתך לסעודה,
ושתיה הבנות הן
שתי אחיותיי... זה
בטוח הוא! קרא
נרגש ונסער...

הרהרתי, אך כמובן שום מבע בפניי לא השתנה. הגבתי בהנהון רפה, שנועד להבהיר כי אינני מבין את השפה ואת המושגים עליהם הוא מדבר. אך האיש לא הרפה, ובסופו של דבר - הלבביות החמה שלו המיטה את שנות האימונים שלי במוסד, הכריעה את חומות קור הרוח והארשת הבטוחה שלי... נאלצתי 'להודות' שאני יהודי מישראל, ואז - הוא הקסים אותי בהזמנה אישית חמה להשתתף בסעודת השבת בביתו, תוך הדרכה ברורה כיצד ומתי להגיע, ואני נשביתי בקסמו והבטחתי את השתתפותי בסעודת השבת במעוננו... "בהגיעי לביתו בליל שבת, שכחתי להציץ בשעון... אין בפי מילים לתאר את חוויית סעודת השבת המשפחתית הנפלאה שחווייתי. מיד כשנכנס הביתה הגיעו שלושת בניו ושתי בנותיו ובידו אותו בברכת 'גוט שבת' חגיגית, ואף הוא השיב לעומתם בברכה חמה. הבטתי במחזה כמוהפנט, מעודי לא ראיתי סעודת שבת באווירה ביתית וחמימה כזאת.

כל הילדים לבושים בקפידה, האב בראש השולחן מנעים באמירת 'שלום עליכם', ולאחר מכן מקדש על היין כשהוא מטעים כל מילה במתיקות... הבטתי כמחושמל במתרחש, באווירה הטובה והביתית, בחום המשפחתי המענג, בהווי הרוחני הקסום, ושכחתי את עצמי. לפתע הבטתי מבט

חטוף בשעון, ואז גיליתי את דבר האיחור הנורא. השעה חמישה לשמונה!!! בעוד חמש דקות עלי להיות במקום אחר, מרוחק קמעא, לפעולת חיסול דרמטית. ידעתי כי שותפי לבטח כבר ממתין לי שם, ואין לי כל דרך לתקשר אתו, להודיעו על האיחור.

אובד עצות ועשתונות קמתי ויצאתי מהבית לכיוון המקום המוסכם, והגעתי באיחור בלתי נסלח של 25 דקות תמימות... המקום, למותר לציין, היה ריק מאדם. רכב המחבל כנראה עבר כבר מזמן, וגם את חברי למשימה לא ראיתי. התבוננתי בכל עברי הזירה, ודי מהר הבנתי כי לפני כמה דקות היתה כאן חוליית טרור מיומנת... מאוחר יותר הסתבר, כי תוכנית החיסול שלנו נודעה למחבלים, והם טמנו לנו מארב. חברי למשימה נרצח בידיהם המגואלות בדם, השם יקום דמו, ועד היום מפעילי אינם מבינים כיצד אני ניצלתי מאש התופת שטמנו לנו...".

וְשָׁמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשֶּׁבֶת: סעודת שבת חמימה מלאה בשירות ותשבחות שהצילה ממות לחיים... והמעגל שנסגר לאחר שנים רבות...

אובד עצות ועשתונות קמתי ויצאתי מהבית לכיוון המקום המוסכם, והגעתי באיחור בלתי נסלח של 25 דקות תמימות... המקום, למותר לציין, היה ריק מאדם. רכב המחבל כנראה עבר כבר מזמן, וגם את חברי למשימה לא ראיתי. התבוננתי בכל עברי הזירה, ודי מהר הבנתי כי לפני כמה דקות היתה כאן חוליית טרור מיומנת... מאוחר יותר הסתבר, כי תוכנית החיסול שלנו נודעה למחבלים, והם טמנו לנו מארב. חברי למשימה נרצח בידיהם המגואלות בדם, השם יקום דמו, ועד היום מפעילי אינם מבינים כיצד אני ניצלתי מאש התופת שטמנו לנו...".

השתתפותו של מתפלל לא מוכר במנין הוותיקין הוותיק בשכונת 'סטמפורד היל' בלונדון, אינה תופעה נפוצה. מה עוד, שהאיש נראה זר ומנוכר להווי המקום והסביבה, איש לא הכירו ולא ידע את זהותו, אם כי חזותו העידה עליו כי הוא יודע ספר וירא שמים. האיש לא סיפק כל מידע, נותר שקט ומופנם, ואיש לא עמד על טיבו. כשהתעניינו בו, הגיב האיש במשיכת כתפיים רפה וחיוך גבוך, ופיו נותר סגור וחתום.

אחד ממתפללי בית הכנסת, יהודי בשם ר' מרדכי, גמר אומר לעשות כל מאמץ כדי לפצח את התעלומה, ומשלא עלה בידו הדבר גם כעבור כמה חודשי מאמץ - החליט לקבוע חברותא ללימוד משותף עם האיש הזר מדי יום, בנסיון לגלות את פתרון חידתו. אך דווקא הלימוד המשותף העצים את התעלומה: התברר שמדובר בגאון תורני בקנה מידה נרחב. אם כן מי האיש, ומה סיפורו?!

ויהי באחד הימים, גילה האיש את שמו, ור' מרדכי ניצל את ההזדמנות ומיד נכנס עמו בשיחה. המשיך לדובב, התעניין בכנות, עד שהאיש פתח את סגור לבו בסיפור חיים מדהים חובק עולם, שר' מרדכי נדהם לגלות כי גם לו עצמו יש חלק בו...

'הגעתי הנה בשל מחלת רעייתי, הנמשכת כבר יותר מדי זמן, נאנח האיש, יש כאן טיפול מיוחד המתאים לה, אולי יוכל להקל על סבלה. אך לא תמיד עסקתי במה שאני עוסק היום...' - פתח צוהר לעולמו האישי הפנימי, והחל לספר:

"נולדתי בארץ ישראל להורים שומרי מסורת, אך לא זכיתי לגדול על קיום המצוות באדיקות. גדלתי בסביבה מסורתית, ולאחר השחרור מהשירות הצבאי בהצטיינות - קיבלתי הצעת עבודה במוסד לביון ולתפקידים מיוחדים. תחת מעטה חשאיות ולאחר אימונים מפרכים - נשלחתי למשימות ביטחוניות ברחבי תבל, עליהן כמובן לא אוכל להרחיב...".

האיש נאנח קלות, והמשיך: "נבחרתי לשמש כשליח נאמן למשימות מיוחדות ורגישות, בכל זמן ובכל רחבי תבל. הממונים עליי היו מרוצים ממני, בתיקי האישי הצטברו ביקורות מחמיאות ואותות גבורה. באחת הפעמים, נשלחתי בצוותא עם חבר נוסף למשימה מורכבת ומסובכת במיוחד:

להתחקות אחרי אחד מראשי הטרור השווה בציריך - בירת שווייץ, להגיע אליו ולהורגו. אני וחברי נשלחנו למשימה בטיסות נפרדות, שכרנו לעצמנו דירות נפרדות והתחלנו במעקב... חלק עיקרי מהצלחת הפעולה, הוא שלא יהיה קשר בין שני הסוכנים העוסקים בה, כדי למנוע את חשיפתם. לכן, חילקנו מראש את שעות המעקב בינינו, ורק כשהמעקב הושלם וקיבלנו

בשאלה מרוב מבוכה ושתקתי באמצע, "מה רצית לשאול?"

מנחם לא הבין למה השתקתי. "למה אתה כזה דיין בשעת התפילה?" פלטתי וחששתי שמא הוא יפגע. הוא חיך לעצמו, חופן את זקנו, היה נראה שהוא אכן מופתע מהשאלה. הוא טפח על גבי: "זה בסדר, אני שמח ששאלת, פשוט כבר הרבה שנים שאף אחד לא העלה את הנושא, מנהגי כבר התקבל כמובן מאליו, לכן הופתעת".

בימי בין הזמנים שעברו עלינו לטובה, החלפתי זירה עם אחי שגד באשדוד עיר הנמל הדרומית. נהנינו מהקרבה לחוף, מהליכה ברחובות העיר היפה ובעיקר מבתי מדרש ממוזגים המפוזרים ברחבי הרובע.

בעת שהותי קבעתי לי מקום לתפילת מנחה גדולה באחד מן השטיבלאך. היה שם יהודי שאסף תמיד את העשרה הראשונים (בתחילת שמונה עשרה הרי תמיד מצטרפים עוד שני תריסר מתפללים) כדי שבעל התפילה יוכל להתחיל בדיוק בזמן. גם בתפילת ערבית הוא זירז אברכים להצטרף לתפילה בשעה הנקובה.

כשיום אחד קמתי בשעת ותיקין, מצאתי את היהודי מעורר את היוצאים מהמקווה להקדים ולהניח תפילין.

שאלתי את אחד מתושבי המקום אודותיו, "הוא הגבאי של השטיבל? כי אם כן" הוספתי לשטוח את פליאתי, "מדוע אינו מסתובב עם קופת הצדקה?" "זוהי תפילה" החמיא תושב המקום לחיישני האורח שלי, "הוא אכן אינו גבאי ואף לא חבר ועד בית המדרש, אבל בכל מה שקשור לזמני תפילה ולשיעורי תורה, הוא האיש שעומד בשער לבל תתאחר השעה".

"אה, כנראה שהוא ממש דיין, 'קה' כפי שנהוג לכנות אנשים כאלו על שם אורחותיהם של יוצאי גרמניה", אמרתי לכן שיחי. "מי, הוא? ממש לא הצטחק לעומתי, "אדרבה, יש לו חנות למוצרי אלקטרוניקה שדלתה אף פעם לא נפתחת בדיוק בשעה היעודה". "אז מה הפשט?" גברה תמיהתי והחלה לפלוש לגבול התעלומה, "אינני יודע, את זה תצטרך לשאול אותו, אף פעם לא העמקתי בסוד הדבר, פשוט התרגלתי שזה ככה".

למחרת השכמתי שוב בזמן עלות השחר. רצייתי לתת מבט קרוב יותר על האיש הזה, להבין אם יש איזו סיבה מיוחדת להתנהגותו. הפליאה אותי מאוד העובדה שאדם שאינו נושא בשום תפקיד אחראי, והוא גם אינו זקן נרגן או דיין כרוני, לוקח על עצמו את תפקיד הנודניק שמחזקש על תפילות בזמן הנקוב בלוח במדויק.

"בוקר טוב ר' מנחם" איחלתי לו כמי שבילה כבר כמה תפילות במחיצתו וגילה את השם הרקום על נרתיק הטלית ותפילין שלו, "בוקר טוב גם לך, אורת, וסליחה שעדיין לא קידמתי את פניך", השיב לי בהתנצלות קלילה. "יש לי איזו שאלה אליך, אפשר לשאול?" - "כן בשמחה", חיך ר' מנחם, כשהוא מניח את נרתיק הטלית בחיקו, מתכוון להשיב לשאלתי תוך כדי הילוכו.

"אינני רוצה להישמע חטטן, חלילה", הסתבכתי בשאלה מרוב מבוכה ושתקתי באמצע, "מה רצית לשאול?"

מנחם לא הבין למה השתקתי. "למה אתה כזה דיין בשעת התפילה?" פלטתי וחששתי שמא הוא יפגע. הוא חיך לעצמו, חופן את זקנו, היה נראה שהוא אכן מופתע מהשאלה. הוא טפח על גבי: "זה בסדר, אני שמח ששאלת, פשוט כבר הרבה שנים שאף אחד לא העלה את הנושא, מנהגי כבר התקבל כמובן מאליו, לכן הופתעת".

הוא ביקש שאלווה אותו לביתו והוא יספר לי אודות הקפדתו: "הייתי בחור צעיר בישיבה קטנה, למדתי המון, פרקי גמרא שלמים בלילות ובימים. חברי החשיבו אותי כשפיץ של הישיבה, שקדתי על מסכתא אחר מסכתא.

האיש ניגב דמעה סודרת, התעשת מהתרגשותו והמשיך:

"הסיפור הזה הפך אותי לשבר כלי. כל נסיונות השיקום שלי עלו בתוהו, ולכן שוחררתי מהמוסד מצויד בפנסיה נדיבה, מהרהר כל העת בסעודת השבת הנפלאה שזכרונה לא ישכח ממני, הסעודה שהצילה את חיי... בכל רגע ראיתי לנגד עיני את הסעודה הזאת, שהובילה לאיחור. ראיתי בעיני רוחי את מארחי בראש השולחן, את בני משפחתי, וחשתי געגוע צורב לחוש את האור הזה שוב. סעודת השבת הזו חוללה בנפשי תמורה כזו, שלא מצאתי מנוחה עד שנרשמתי לסמינר שהתקיים בשבת, כל כך רוצה ושואף לחוש שוב את המתקנות הזאת...".

"זו הייתה תחילת הדרך, ההמשך ברור ולא אלאה אותך. כמו ב'מוסד' כך בתפקידי הרוחני, שאפתי למצוינות והעפלה לשיאים. אני עדיין לא שם", אמר האיש הזר וחיך לראשונה חיוך קטן, "אך אני ממשיך להתור גבוה...". "כיצד היה נראה המארח שלך?" - שאל ר' מרדכי מיד, "האם היה לו זקן באורך בינוני, האם מול שולחן הסלון ניצב שעון קיר גדול?"

"אכן כן", השיב האיש, "מאיפה אתה יודע?". לנוכח עיניו הנדהמות, החל ר' מרדכי בוכה חרישית. "כבר נפגשנו פעם", אמר בשקט, "האיש שאירח אותך הוא אבי המנוח. הוא גר בכתובת שהזכרת... היטבת לתאר את סעודות השבת עליהן גדלתי, אני אחד משלושת הבנים שהסבו אתך לסעודה, ושתי הבנות הן שתי אחיותיי... זה בטוח הוא!" קרא נרגש ונסער...

סיפור זה, שמופיע בספר 'ניצוצות', מראה לכולנו מה כוחה של סעודת שבת אחת, אחת. סעודת שבת אחת עשויה להותיר חותם בל יימחה, להוביל אנשים לשינויים מרחיקי לכת בחייהם, לחולל מהפכים דרמטיים. אם זו השפעתה של סעודה אחת על אדם זר ומנוכר, קל וחומר לאלו הזוכים מדי שבוע לעונג הקסום של שלושת סעודות השבת, שבתוכן טמון כור גרעיני של עוצמה יהודית, קדושה, הוד קסום ובראשית של יהדות נפלאה... הבה נעריך את רגעי סעודות השבת שלנו, נעשה הכל כדי ליצוק בהם תוכן רוחני איכותי. אין אכסניה טובה מהם להעניק לילדינו חוויה רוחנית מרגשת, שתותר בהם טעם טוב לשנות דור.

זמירות השבת הנפלאות, דברי התורה, האווירה המשפחתית המלכותית - הם מנועים רבי עוצמה שטעמם וכוחם אינו מתפוגג גם שנים אחר כך... לקראת סעודות השבת לכו ונלכה, כי מהן מקור הברכה הרוחנית. לנו, לילדינו, לחיי נצח!.

(פניני פרשת השבוע)

וְהָיָה נֶכֶן לְבַקֵּר:

מונולוג מרגש מבחור שלמד לילות במקום ימים... המשגיח הוותיק שגרם למהפך להקפיד על זמנים בזכות הקוד של - זמ"ן נק"ט

"בוקר טוב ר' מנחם" איחלתי לו כמי שבילה כבר כמה תפילות במחיצתו וגילה את השם הרקום על נרתיק הטלית ותפילין שלו, "בוקר טוב גם לך, אורת, וסליחה שעדיין לא קידמתי את פניך", השיב לי בהתנצלות קלילה. "יש לי איזו שאלה אליך, אפשר לשאול?" - "כן בשמחה", חיך ר' מנחם, כשהוא מניח את נרתיק הטלית בחיקו, מתכוון להשיב לשאלתי תוך כדי הילוכו. "אינני רוצה להישמע חטטן, חלילה", הסתבכתי

בטריות וכל המשתמע מכך. רכשתי ממיטב כספי את כל הציוד הנדרש לשען: מברגים קטנים ועדיניים, צבתות מיוחדות וברגים.

באותה תקופה עליה נסוב סיפורנו, עמדנו לפני המעבר לדירה חדשה. עד אז התגוררנו בדירה עם שלושה חדרי שינה קטנים, שברוך ה' התמלאו עם השנים בתינוקות שהספיקו בינתיים לגדול והדירה נעשתה קטנה וצפופה.

קנינו בס"ד דירה בפרויקט שהלך ונבנה סמוך לשכונה של הבית בו התגוררנו. התנאים הכספיים לא היו קלים. החנות אמנם עזרה לנו לחיות את היום-יום, אבל לא מעבר לכך, בפרט שבני הבכור היה מאורס באותה תקופה והתחייבנו לצד הכלה לתת סכום מכובד.

להתארגן לחתונה, להלביש את כל בני הבית, הכל יחד לא פשוט כלל. היו רגעים שחשבתי לעצמי איך עושים את זה. החובות העיקריות עלי, התעסקתי הרבה בחישובים איך ואיפה אפשר לחסוך, במה ניתן לקצץ מבלי לפגוע בהכנות לשמחה המתקרבת. ימים ספורים לפני המעבר, צלצלה אשתי שהיתה עם הבנות בדירה:

"הצבעי שואל אם הוא יכול להתחיל מחר את העבודה". בקשתי את סליחת הלקוח ונכנסתי לחדר הפנימי בחנות. "כמה הוא רוצה עבור הצביעה של הבית?" שאלתי בשקט לתוך הטלפון.

"אלפיים שקל לכל הדירה, כולל תיקונים". המחיר נשמע לי מופרז וביקשתי רשות לחשוב. בסוף יום העבודה, נעלתי את הדלת הראשית והתיישבתי על הכסא ליד הדלפק. בכיסי הפנימי היה מונח פנקס שבו אני נוהג לכתוב את הוצאות הדירה החדשה וכל מה שכרוך בה. אלא שלפתע שמתי לב שחוץ מהעברת הדירה שכוללת משאית הובלה, יש עוד הרבה הוצאות שכלל לא חישבתי עד עכשיו כמו למשל: צביעת הבית, ארון חדש לחדר הילדים, שולחן וכסאות למטבח ותנור חדש, הכל מצטבר לסכום כסף לא מבוטל שלא ידעתי מהיכן אקח אותו.

בלילה הלכתי לישון דואג ומטורד, מתפלל לסייעתא דשמיא מיוחדת, ואם הדאגה הזו לא הספיקה לי, לפנות בוקר התעוררתי עם כאבי שיניים איומים ובלתי נסבלים.

כשאני לופת בחוזקה את הלחי, גיששתי את דרכי בתקווה למצוא משכך כאבים. עיסיתי את החניכיים עם אלכוהול, ממתין שהכאב יסך. בבוקר התייצבתי אצל רופא השיניים של המשפחה מאז שהייתי אני ילד. אחרי בדיקה קצרה, הוא המליץ על עקירה של שן רקובה שמצופה בכתר זהב.

"אני אעקור לך אותה, ונראה אחר כך מה עושים הלאה". הסביר לי באיכפתיות. לא צריך להיות ידען גדול ברפואת שיניים כדי להבין שהתענוג הזה עומד לעלות סכום כסף לא מבוטל, אבל הרבה אפשרויות לא היו לי. הכאב בלבל וטשטש אותי לגמרי וכבר רציתי להיות אחרי.

בסיומה של העקירה, הראה לי הרופא את השן שעקר. פתאום חדרה בי התובנה, שאם היא מצופה זהב, אולי יכולה לצאת לי תועלת מכך. "דוקטור

הייתה לי מן בעירה פנימית ונראה גם תשוקה לתשומת לב לידותי, לכן למרות אופיי הדי שובב למדתי ללא הפסקה. הפכתי לילה ליום, הייתי נשאר לילות שלמים, חוזר על פרקים ישנים. למחרת הייתי נרדם בשיעור ואפילו בארוחת צהריים, אך בזמן שלטון הכוכבים הרגשתי מוצף אדרנלין, יכול להיות שרציתי גם לחקות את גדולי הדורות שהיו הוגים בתורה בלילות.

כך התנהלתי במשך תקופה ארוכה. כמובן שהגוף דרש את שלו, חליתי לעיתים, במקביל גם נחלשתי רוחנית ונכנסתי לתקופת משבר כללית.

לא היה לי חשק ללמוד כבתחילה, את החברותא שבא לדרבן אותי, דחיתי. הרי אני הייתי לומד כמעט כל לילה, שלא יבואו עכשיו לבקש ממני להשתתף בסדר בקיאות מצומק. כך התהלכתי מדוכדך מספר חודשים, עד שנפלתי ברשתו של המשגיח הוותיק. יהודי ירא שמיים ומאוד חכם, הוא אמר לי יום אחד: "אתה לא חווית שום נפילה, כי עדיין לא עלית למעלה".

התרעמתי, "כבוד המשגיח, אני הייתי לומד חמש עשרה שעות ביממה ביום וגם בלילה". המשגיח הביט אל תוך עיני, "הוא אשר אמרתי, אתה עוד לא עלית למעלה, כי הפכת את היום ואת הלילה".

"אתה יודע מה הפשוט של זמן? נק"ט?" "כמובן המשגיח כל ילד יודע, ראשי התיבות של שישה סדרי המשנה", "אני רוצה להגיד לך עוד פשוט שזכיתי לשמוע מהרה"ק ר' אהרן מבעלזא זצוק"ל". המשגיח נזכר בערגה בדמות אותו צדיק ואמר: "זמן נקט זה כפשוטו שצריך לנקוט בפלך הזמן, לאחוז בו ולהתנהל לאורו. הוא מרומז בסדרי המשנה כי זהו המפתח לקניין התורה, לכלכל את השעות והימים ולא לבזבז זמנים מיותרים".

"כך עשיתי" לא התאפקתי והתפרצתי לדברי המשגיח, "למדתי בכל שעה פנויה". עוד בטרם סיימתי, סימן לי המשגיח, "הוסיף הרה"ק מבעלזא ז"ע: ללכת לישון מאוחר וגם לקום מאוחר זה לא חכמה, החכמה היא ללכת לישון מוקדם וגם לקום מוקדם".

לא הפכתי לאדם דיין בכל תהלוכות חיי, אומר לי ר' מנחם, אבל מאז אני עומד בתוקף בכל מה שקשור לזמני תורה ותפילה. למדתי לשלוט על שעות הקדושה.

(גל קביעותא)

וְהִרְחַבְתִּי אֶת גְּבֻלְךָ:

**סיפור בן זמננו, מליל נדודים עם חור בשן
רקובה עד למציאת אוצר זהב בהשגחה
נפלאה, הסכיתו ושמעו:**

**לאחר כמה ימים הגיעה החבילה מנחום ובתוכה
כתרים נקיים. מה שנותר עתה, זה לשלוח לצורך
להערכה של שווי הזהב הנותר. שוב ארזתי הרמטתי
את הקופסה, שעכשיו היתה יקרה פי כמה, ונסעתי
לצורך מיוחד בתחום. הלה בדק בעיון את התכולה,
שקל וחישב את הזהב ואמר לי:**

**"תשמע, יש לך כאן אוצר אמיתי". וכאן הוא נקב בסכום
אסטרונומי שבחלומותיי הז'הובים' ביותר, לא הייתי
חולם עליו. הכתרים היו שווי אלפי דולרים. הוא קנה
ממני בו במקום את הזהב ואני יצאתי מאושר ומודה
לה.**

ברשותי חנות לשעונים במרכז העיר, אותה הקמתי בעשר אצבעותיי אחרי החתונה.

זוגתי עובדת בחנות בשעות שלפני הצהריים, ואילו אני בשעות הערב והלילה. התמקצעתי בכל מה שקשור לעולם השעונות, כמו החלפת הרצועות,

**תשמע, יש
לך כאן אוצר
אמיתי". וכאן
הוא נקב בסכום
אסטרונומי
שבחלומותיי
הז'הובים' ביותר,
לא הייתי חולם
עליו. הכתרים
היו שווי אלפי
דולרים. הוא קנה
ממני בו במקום
את הזהב ואני
יצאתי מאושר
ומודה לה.
"ברוך ה', כיסיתי
כמעט את כל
חובותיי ואף
הצלחתי לקנות
את כל הדרוש
לדירה החדשה.
ולא רק זה, אלא
נשאר לי לתת
לזוג הצעיר
קצת יותר ממה
שחשבתי".**

את הקופסה, שעכשיו היתה יקרה פי כמה, ונסעתי לצורך מיוחד בתחום. הלה בדק בעיון את התכולה, שקל וחישב את הזהב ואמר לי: "תשמע, יש לך כאן אוצר אמיתי". וכאן הוא נקב בסכום אסטרונומי שבחלומותי הזהובים ביותר, לא הייתי חולם עליו. הכתרים היו שווים אלפי דולרים. הוא קנה ממני בו במקום את הזהב ואני יצאתי מאושר ומודה לה. בדרך הביתה עליתי לרופא השניים שלי והעברתי לו את חלקו בעיסקה. הרופא היה המום מהסכום. "רק אחד כמוך היה בא לתת את המגיע לי", אמר בהתרגשות. "עשיתי מה שהייתי אמור לעשות", אמרתי בפשטות. "ברוך ה', כיסיתי כמעט את כל חובותיי ואף הצלחתי לקנות את כל הדרוש לדירה החדשה. ולא רק זה, אלא נשאר לי לתת לזוג הצעיר קצת יותר ממה שחשבת".

רופא השיניים אמר בשעתו שכבר כמה פעמים חשב לעשות משהו עם הקופסה, אבל כולם הגיעו אותו מהרעיון ואמרו שחבל על המאמץ. "כשאתה ביקשת ממני את הכתרים, לא יודע למה, אבל החלטתי לתת לך לנסות. מה היה לנו להפסיד", הוא סיפר.

אבל אני יודע שההשגחה העליונה סובבה את העניינים, כך שבדיוק בזמן שכה הייתי זקוק למזומנים הזדמנתי למרפאת השיניים.

(האמנתי ואספרה)

לירון פניתי אליו, "אולי אפשר למכור אותה להתכה ולקבל עבורה תמורה?" הרופא התכופך ופתח מגירה צדדית ממנה הוציא קופסא שקופה מלאה בכתרי זהב ישנים. "אתה רואה אותם, יש לי מלאי מהם. אבל תאמין לי, אין הרבה מה לעשות איתם", הצטחק ואמר, "אולי אתן לך את כל הקופסא הזאת. אם תצליח לעשות איתם משהו - אנחנו מתחלקים בכסף חצי-חצי".

עשינו עסק. חייכתי אליו ולקחתי את הקופסא. בבית היו לי מברגים ישנים וכלי עבודה מיניאטוריים שיצאו מכלל שימוש מחנות השעונים. ידעתי שהם יהיו לי עכשיו לעזר רב. כדי לפרק את החומר מכתר הזהב, היה עלי לעבוד עם כלים עדינים וקטנים. התחלתי לבדוק ולפרק את הכתרים. העבודה מתישה ומפרכת. לא שיערתי עד כמה. לפתע נזכרתי בגחום חברי מחיפה, שברשותו עסק זהה לשלי באזור הצפון. אנחנו עובדים הרבה יחד: ייבוא סחורה, ספקים משותפים, העברת מידע חיוני אחד לשני ועוד. שיתפתי אותו באוצר החדש ושאלתי אם יש לו רעיון לקצר את תהליך הניקוי.

"שלח לי את הכתרים, יש לנו מכונה מיוחדת שממסה את החומר ומשאירה את הזהב נקי ומלוטש", הציע נחום בגדיבות. יום למחרת שלחתי עם חברת שליחויות את הקופסה היקרה לצפון, ומצפה לשמוע ממנו על סיום העבודה.

לאחר כמה ימים הגיעה החבילה מנחום ובתוכה כתרים נקיים. מה שנתר עתה, זה לשלוח לצורך להערכה של שווי הזהב הנתר. שוב ארזתי הרמטית

לילות שישי ושבת זה אור החיים המבואר

אור החיים המשולב

תמצית עשירה ממדורי הביאור 'מאורי אור' וילקוט מאורי החיים
ביאור משולב שזור באומנות בית המילים
'אור תורה' | 'ערת חיים'
הערות, ציטוטים ומקורות
עימוד מרהיב עין

אור החיים המבואר

10 כרכים של מתיקות נצחית:
הביאור המקיף על כל ספר האור החיים הק'
'מאורי אור' - מאיר עיני הלומד
'מאורי החיים' - מקורות מחולל
ביאור רש"י
עימוד מרהיב עין

חיים של תורה

פנינים על הפרשה:

עם הכולל גימטריא 'יראה', ומחצית השניה גימטריא 'רוח', להזהירם ולהודיעם שיתעוררו ביראה כדי לעשות תקון לנפשם ורוחם. לפיכך, כיון שהכל ברמז, צוה להם כך:

מלבד הצדקה צריך לעשות תשובה ולחזור לעסוק בתורה

זהו שאמר כי תשא את ראש בני ישראל לפקדיהם, באמרו לפקדיהם שגראה יתר, אלא בא לרמז כמו שכתבנו, לפקדיהם הידוע, שהם ששים רבוא אותיות הרמזים בשמם ובחשבון נפשותיהם, וכיון שהדבר כן, מצא בעל חוב, שהוא סמא"ל, לגבות את חובו, ויקום ויקטרג שישאאל גרפים מהתורה הרמזוה בשמם ובחשבון נפשותיהם. והתקון לזה הוא ונתנו איש כפר נפשו, היא הצדקה המבטלת סמא"ל, ובזה ולא יהיה בהם נגף, לא יוסיף סמא"ל קטרוג שתי התורות על שמו ויהיה לו כח ויהיה נגף ישראל חס ושלום, כי הצדקה מתשת כחו. וראיתי בדברי מארי חדי"א בנחל קדומים (בפרשתן אות ב) משם חכם אחד, דאיש כפר גימטריא 'תורה', ולפי דרכנו נחא ואתי שפיר, דכיון דהקטרוג בא מחמת בטול התורה, התקון הוא שיקבלו עליהם שיעסקו בתורה ולא יתבטלו ממנה, דהשתא התשובה מעין המשובה. והכונה היא, דחויז מהכפר שיתנו יקבלו עליהם לעסק בתורה, דהכפר הוא לכפר על מה שעבר, ומכאן ולהבא לא יועיל להם רק עסק התורה ממש:

ע"י יראה ותורה יתקן את נפשו ורוחו

זה יתנו כל העבר על הפקדים, הפקדים הם שתי תורות. התקון הוא, לכפרתו יתן מחצית השקל שהוא גימטריא 'יראה' עם הכולל, כדי שיתעורר ליראה את ה' מכאן ולהבא ולעסק בתורה. והחצי האחר גימטריא 'רוח', ו'שקל' גופיה גימטריא 'נפש', והכל בא להורות שיתעוררו ליראה את ה' כדי לעשות תקון לנפש ורוח, והתקון על ידי התורה. ולפיכך אמר העשיר לא ירבה והדל לא ימעיט ממחצית השקל, מפני הרמז הרמז בו, כמו שכתבנו, וזה כדי לכפר על נפשתיכם:

צדקה מכפרת על ביטול תורה

ולקחת את כסף הכפרים מאת בני ישראל ונתת אתו על עבדת אהל מועד וגו', בא לרמז דהכסף של הצדקה מכפר (בבא בתרא ט:), דכסף במלוי גימטריא 'כפר', לרמז דהוא מכפר, ומכפר אף על עון בטול תורה. וזהו ונתת אתו על עבדת אהל מועד, דהינו בשביל עבודת אהל מועד, שהוא בטל תורה שהיא עבודת אהל מועד:

(פיתוחי חותם פרשת כי תשא)

הקטרוג בא מחמת ביטול התורה

כי תשא את ראש בני ישראל לפקדיהם ונתנו איש כפר נפשו לה' בפקד אתם ולא יהיה בהם נגף בפקד אתם. זה יתנו כל העבר על הפקדים מחצית השקל וגו'. העשיר לא ירבה והדל לא ימעיט ממחצית השקל וגו' [לכפר על נפשתיכם. ולקחת את כסף הכפרים מאת בני ישראל ונתת אתו על עבדת אהל מועד] (שמות ל יב-טז). ואפשר לפרש בדרך רמז, דכל דברי תורה ומצותיה בדרך נסתר וברמז. והנה 'ישראל' ראשי תבות יש ששים רבוא אותיות לתורה, ולפיכך לא יצאו ישראל ממצרים עד שהיו בהם ששים רבוא, כדי שכל נשמה תחול עליה אות אחת, וכבר כתבנו זה בכמה מקומות. והנה מצינו (ירושלמי חגיגה פ"א ה"ז) שותר הקדוש ברוך הוא על עברות חמורות ולא ותר על עון בטול תורה, כמו שנאמר (ירמיה ט יא-יב) 'על מה אבדה הארץ וגו', ויאמר ה' על עזבם את תורתי. ואף על פי שעברו על כל העברות, לא תלה להם כי אם על בטול תורה. ואין סמא"ל מוצא כח לשלט בישראל כי אם בשביל בטול תורה, כמו שדדשו רבותינו זכרונם לברכה (ב"ר סה כ) על 'הקל קול יעקב' (בראשית כז כב), דבזמן שהקול קול יעקב, אין הדים ידי עשו, ואם אין הקול קול יעקב, הדים ידי עשו. וכמו גם כן שדדשו רבותינו זכרונם לברכה (סנהדרין קו). על פסוק (לעיל יז ח) 'ויבא עמלק וילחם עם ישראל ברפידם', בשביל שרפו ידיהם מן התורה:

מנין ישראל מעורר קטרוג על ביטול תורה והצדקה מצילה ממנו

והנה מאחר ששים 'ישראל' מורה על חשבון אותיות התורה שהם כנגד חשבון נפשותיהם, בזהכרח כשיבואו לידי חשבון נפשותיהם, יבוא המקטרוג לקטרוג עליהם ולומר: רבונו של עולם, כלום זכו ישראל לחשבון זה כי אם בשביל חשבון אותיות התורה הרמזים בהם, והרי גרפים הם ממנה, זוהי סבת הקטרוג. והנה נגף גימטריא 'סמא"ל', ועוד שנים יתרים לרמז על שתי תורות, כשיהיו ישראל גרפים משתי תורות, מוסיף שתי כחות על כחו ונעשה נגף ומגויף אותם חס ושלום. באמת על ידי הכפר שנותנים אין לו כח לשלט בהם, דהצדקה מצלת ממנו, כמו שנאמר (משלי י ב) 'יצדקה תציל ממות, ומות' הוא סמא"ל:

הרמז במחצית השקל

ומה שצוה להם מחצית השקל, משום דכל צויו יתברך בדרך רמז כדי שיתבונן האדם בדרךכו, והנה 'שקל' גימטריא 'נפש', ומחציתו

עצות וסגולות:

ענייני שמירת הדיבור (א')

גודל מעלת הדיבור

להורות ולהודיע לבני ישראל שרש הדבור ומקורו, ומהיכן יוצא ובמה קשור, כדי שלא להוציא דבריו לבטלה, וכדי שתהיה התורה והתפלה שיוצא מפיו רצויה, שאם לא יהיה פיו שמור כראוי, אין תורתו ותפלתו מתקבלים.

(מעגלי צדק אות מ"ם)

הדיבור הוא 'כלי שרת', לכן לא יפגמו

לפי שהלשון והשפתים הם כלי שרת שבהם אנו משרתים להשם, ולא שרף שיהיו פגומים ויקבל הקדוש ברוך הוא שרותם, על דרך 'הקריבהו נא לפתחך הידעף או הישא פניך' (מלאכי א ח), לכן אלה שהם כלי שרת צריכים שמירה ביותר.

(אלף בינה מזמור לד, ד"ה נצור לשונך)

פה המשמש לקדושה, לא ישחש לטומאה

והנה העוסק בתורה צריך שישמר פיו מלדבר דברים רעים, ואפלו דברים בטלים, כי אינו מן הראוי שהפה שישתמש בו קדש, ישתמש בו טמאה (ירושלמי ברכות פ"א ה"ב), ועל זה הדבר הזהיר בזהר הקדוש (ח"ב רסג): ודברי המוסר.

(פיתוחי חותם פרשת בא, ד"ה ליל שמורים)

כי אם יהיה הפה מלא מרמה, אותה התורה בטלה ומבטלת, כי לסטרא אחרא הולכת. וזהו שאמר במזמור אחר (תהלים נ טז-יז) 'לדרשע אמר אלהים מה לך לספר חקי ותשא בריתי עלי פיך, ואתה שגאת מוסר ותשלף דברי אחרים' (וכו'). והכונה, מאחר שפיר טמאת בדברי רעה ומרמה וכיוצא, מה לך לספר חקי בו מאחר שטמאת אותו, כלי שהוא טמא פסול להקדשה.

(פיתוחי חותם שם)

הדיבור פועל בעולמות העליונים

דהדברים שמוציא אדם מפיו עושים פעולות למעלה (זהר ח"ב ק: ח"ג לא), ולפיכך יש חמרא גדולה בלשון הרע, דפוגם בעולמות עליונים למעלה, והוא הדין דברים בטלים.

(פיתוחי חותם פרשת ויקהל, ד"ה ויקהל משה)

מהתורה והתפילה מוכח חשיבות הדיבור

והנה, מלמוד התורה ומן התפלה ידוע ידע האדם שהדברים שמוציא מפיו הם בונים עולמות למעלה (תיקו"ז תי סט קה:), שהרי עליהם העולם עומד. וכשם שהדברים של הקדושה בונים עולמות למעלה, כך בהפך, דברים שאינם מהגנים עושים פגם גדול למעלה (תיקו"ז תי סט קיז:).

(פיתוחי חותם שם)

תפילה לקבלת התפילה

כמה ימי עבדך מתי תעשה בְרָדְפִי משפט (תהלים קיט פד). בזה רצה לומר, דהמונעו מן הטובה שהוא מבקש הם המקטרגים הרודפים אחריו ומקטרגים עליו שלא תתמלא שאלתו. דמצד ה' יתברך הוא רחמן מלא רחמים, ודרכו להיטיב עם בריותיו, ובפרט למבקש מלפניו יראה וחכמה דפותח לו שער ומקבל תפלתו, והעכוב בא מצד המקטרגים, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (ברכות יז.) 'מי מעכב, שאור שבעסה מעכב'. ועכשו בא לומר, דנגלה להחפלה ולצפות ועד מתי יתארך הדבר, כי אין השנים של אדם ארכים כל כך, ועוד, מי יאמין בחייו, ואם לא עכשו תקבל תפלתו, אימתי. וזה כונתו, אמר, ידעתי שכל מה שאני מתפלל ומתחנן לפניך שתקבל שאלתי ועדין לא קבלת אותה, אין העכוב מצדך חס ושלום, שאתה רחמן מלא רחמים וימינך פשוטה לקבל שבים מיד ולא לתאר, אבל שאור שבעסה מעכב, ובדרך כח וגבורה להדיחם ולהטרידם מעלי. וימי קצרים, כמו שכתוב (איוב יד א) 'אדם ילוד אשה קצר ימים ושבע רגז וכו', ומתי תדחם מעלי:

יבקש להכרית המקטרגים כדי שתתקבל בקשתו להשגת התורה

וזהו שאמר כמה ימי עבדך, דהיגו, הלא ימי קצרים, ומתי תעשה בְרָדְפִי משפט, הם המקטרגים עלי. ובדרך לעשות בהם משפט ולדחותם מעלי, ועל זה אני מתפלל ומתחנן לפניך שתעשה משפט בהם ותטרידם מעלי כדי שתעשה שאלתי:

(אלף בינה, תהלים קיט אות כ)

קיום תרי"ג מצוות מסוגלים לקבלת התפילות

ברוך הבא בשם ה' (תהלים קיח כו). בא לרמוז דעקר עבודת ה' שתהיה תפלת האדם מקבלת ורצויה לפני המקום ברוך הוא, שיהיה זהיר לקיים רמ"ח מצוות עשה, ולשמר עצמו מלעבר על מצוות לא תעשה, דזהו העקר, כמו שאמר הרשב"י עליו השלום כמה פעמים (זוהר ח"א כד. ח"ג קי: רכב: רעג: רעה:): על פסוק (שמות ג טו) 'זה שמי לעלם זה זכרי'. שמי עם י"ה שס"ה, זכרי עם ו"ה רמ"ח, זהו העקר. וזה שבא לרמוז כאן ברוך הבא. ברוך גימטריא רכ"ח, הבא ברבוע גימטריא עשרים, עם רכ"ח גימטריא רמ"ח, לרמוז על רמ"ח מצוות עשה. שם הו"ה גימטריא שס"ה עם הכולל, לרמוז על שס"ה מצוות לא תעשה. והכונה, דלמי יאמר ברוך הבא בשם ה' ברכונכם מבית ה', למי שמקיים מצוות עשה ומצוות לא תעשה:

(בגדי השרד)

מעלת המחזיקים ביד לומדי התורה

ולקחת את כסף הכפרים (שמות ל טז). לרמוז מה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (פסחים נג): 'כי בצל החכמה בצל הכסף' (קהלת ז יב), דעתיד הקדוש ברוך הוא לעשות למחזיקי בידי לומדי תורה צל וחסה אצל לומדי תורה, שנאמר 'כי בצל החכמה בצל הכסף'. וזהו שאמר ולקחת את כסף הכפרים, דהיגו, הכסף שרציית לתת לכפרה, תן אותו לעמלי תורה, וכמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (קה"ר יא א) אם רציית לעשות צדקה, עשה אותה עם עמלי תורה. והיגו הכונה בכאן, ולקחת את כסף הכפרים ונתת אתו על עבדת אהל מועד, דהיגו, תן אותו לבני הישיבה היושבים בבית המדרש על התורה שהיא עבודת אהל מועד, ובהו והיה לבני ישראל לזכרון לפני ה', שיחשב להם כאלו הם עסקו בתורה ויעשה להם חפה אצל לומדי תורה. וזהו לכפר על נפשתיכם, על שלא עסקתם בתורה, והשתא יחשב לכם כאלו עסקתם: (פיתוחי חותם, פרשת כי תשא)

אריכות ימים ועולם הבא בזכות התורה

בראשית. ראשי תבות בזכות תורה רב שנים ארך ימים. לרמוז כי בזכות התורה אדם מאריך ימים בעולם הזה ובעולם הבא שהוא עולם שכלו ארך, וכמו שאמר הכתוב (דברים ל טו) 'ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב ואת המות ואת הרע, ופרש רש"י, אם תעשה טוב הרי לך חיים ואם תעשה רע הרי לך מות, וכתוב (שם יא כא) 'למען ידבו ימיכם וגו', וכתוב (שם ה טז) 'למען יאריך ימך בעולם שכלו ארך (קידושין לט:), וכתוב (משלי ג ב) 'כי ארך ימים ושנות חיים':

והנה בעל התשובה, כשהיה רשע גרם שיתקצרו ימיו בעולם הזה ולא יהיה לו חלק לעולם הבא, ועתה בשובו אם הוסיף לעסק בתורה יאריך ימים בעולם הזה ויזכה לעולם הבא שכלו ארך. וכמו שאמרו במסכת אבות (פ"ז מ"ז) גדולה תורה שנותנת חיים לעושיה בעולם הזה ובעולם הבא, ובאמרו 'שנותנת משמע אפלו נגזר עליו שאין לו חיים התורה נותנת לו חיים, וכמה דאף אמר בגביא (יחזקאל יח לב) 'השיבו וחי'. לפי שהתורה נקראת (משלי ג יח) 'עץ חיים', והעוסק בה נדבק בחיים. לכן בעל התשובה צריך לדעת בעצמו, שגרם בעונו עד שלא היו לו חיים לא בעולם הזה ולא בעולם הבא, לכן בשובו צריך להסתופף בעץ החיים ומפריו יאכל וחי לעולם. וזהו בראשית הרומזת לתשובה, אם בשובו יעסק בתורה אז בזכות תורה רב שנים ארך ימים ויסיפו לו:

(גנוי המלך, תיקון התשובה אות מח)

ישועות יעקב

דקה מתורתו של האביר יעקב'

לשמיעת השיעורים 073-2951871

אוצרותיהם של מגידים

"רואה אני, שרוצה אתה מאד בכך. צום, אפוא, שלשה ימים, וביום השלישי תבוא ונעשה לך סוף. נלקה אותך ארבעים מלקות, אושיב בית דין ונוציא אותך להורג. עליך להכין תכריכים ליום זה!"
העשיר בקש לדעת איזה ציוד עליו להביא - נפט, בנזין, סמרטוטים או שמא קרשים? והרב הורה לו שיביא עופרת. העופרת תתחמם על גבי אש, ובעודה רותחת תכנס לגרונו. נרגע האיש מבכיו, והלך לביתו להתכונן לקראת מותו. הוא צם שלשה ימים, וביום השלישי התיצב לפני הרב. קהל רב התקבץ סביבם. הרב הורה לו לומר ודוי...

הגאון רבי בן ציון מוצפי: סיפור מפעים מה שהתרחש האחד מגדולי רבי ספרד שהחזיר בתשובה שלימה אדם מבוגר בן שבעים שנה...

בדעת ובמרמה, על חטאים שאנו חייבים עליהם ארבע מיתות בית דין – סקילה, שרפה, הרג וחנוק...

לאחר מכן אמר לו הרב: "כעת עליך להכין עצמך לשרפה". הוא הרתה את העופרת ואחזה ביד אחת, בעוד בידו השנייה החזיק כפית דבש. כשפתח העשיר את פיו הכניס לו את כפית הדבש ואמר לו: "יסר עונך וחסאתך תכפר" (ישעיהו ג, ז). אתה סבור שעיקר המעשה הוא ההריגה, ובאמת העיקר זו התשובה.

לא נחה רוחו של האיש וקרא: "איני רוצה בכך! רוצה אני את השריפה עצמה!"

החזיר לו הרב: "נשבע אני לך שנמחל עונך, ואם בבית דין של מעלה יתבעו אותך על עבירותיך, קרא לי ואהיה ערב שלך!"

לא חלפה שנה, ורבי משה די ליאון הלך לעולמו. בהלוויתו הלך האיש וצעק באימה ופחד: "מי יציל אותי? מי ישמור עלי? מי יהיה הערב שלי בגן עדן? מה אעשה כעת לבד?"

ביום השביעי לפטירת הרב, נפטר בעל תשובה זה, ויהי הדבר לפלא. קברו נכרה בסמוך לקברו של הערב שלו – רבי משה די ליאון.

שמו של אותו איש היה אלעזר, ובהלוויתו קראו אחריו את הפסוק: "ונתתם אתה אל אלעזר הכהן". אלעזר, מלשון 'א-ל עזר', כמו שנאמר: "כי אלקי אבי בעצרי ויצילני מחרב פְרָעָה" (שמות יח, ד). כמשה זכה אותו אדם שהא-ל יתברך עזר לו להנצל מדיני שמים, לעשות תשובה כראוי ולתקן את פשעיו, וכל זאת בזכות דרך התשובה שהורה לו אדם קדוש.

(מתוך הספר – "דורש ציון" מאת הגאון רבי בן ציון מוצפי שליט"א)

אמר לו הרב שכיום אין ארבע מיתות בית דין, ולכן אין ביכלתו להענישו כך.

שמע האיש ופרץ בבכי מר – "מר לי כל כך על העוונות שעשיתי! אם לא יעשה לי הרב את מיתות בית דין הללו, אשלח יד בנפשי!"

כך היה צועק ובוכה, מגיע בכל יום לבית המדרש ומתחנן על נפשו.

לבסוף אמר לו רבי משה די ליאון: "רואה אני, שרוצה אתה מאד בכך. צום, אפוא, שלשה ימים, וביום השלישי תבוא ונעשה לך סוף. נלקה אותך ארבעים מלקות, אושיב בית דין ונוציא אותך להורג. עליך להכין תכריכים ליום זה!"

העשיר בקש לדעת איזה ציוד עליו להביא – נפט, בנזין, סמרטוטים או שמא קרשים? והרב הורה לו שיביא עופרת. העופרת תתחמם על גבי אש, ובעודה רותחת תכנס לגרונו.

נרגע האיש מבכיו, והלך לביתו להתכונן לקראת מותו. הוא צם שלשה ימים, וביום השלישי התיצב לפני הרב. קהל רב התקבץ סביבם. הרב הורה לו לומר ודוי. בדמעות שליש אמר הלה: "על חטא שחטאנו לפניך בגלוי עריות, על חטא שחטאנו לפניך

ונתתם אתה אל אלעזר הכהן (קריאת פרשת פרה – במדבר יט, ג)

מדוע נתת הפרה דוקא לאלעזר הכהן?

הרב בעל "עמק המלך", שהוא תלמיד רבנו האר"י ז"ל, כותב: המתעסק בפרה צריך להיות אדם קדוש, כיון שיש בה אימה ופחד, והיא מכפרת את כל העוונות שבעולם. זוהי הסבה שהיתה מובאת דוקא לאלעזר הכהן.

בהמשך דבריו הוא מספר אודות הלוויה אחת, שבה קראו הספדים אחר הנפטר פסוק זה, בשל זכותו הגדולה לחזור בתשובה שלמה לפני מותו, והכפרה שזכה לה בזכות אדם קדוש.

המעשה המפעים ארע בתקופתו של רבי משה די ליאון, מגדולי רבני ספרד. באחד מימי חודש אלול בא לבית מדרשו עשיר גדול.

בראותו את הרב החל לזעוק: "רוצה אני לשוב בתשובה שלמה! רוצה אני לשוב בתשובה שלמה!" ומיד החל לפרט את חטאיו.

מדובר היה באדם מבוגר, שכבר היה קרוב לגיל שבעים. בגיל זה, התשובה אינה בדרגה של תשובה בגיל צעיר. הזהר הקדוש קורא על כך את הפסוק: "מפני שיבה תקום והזרת פני זקן" – לפני שתגיע לגיל שיבה תקום על היצר הרע, כי כשאדם ששניו כבר נפלו ואזניו כבר אינן שומעות, בא לחזר בתשובה, אומר לו הקב"ה: ברוך הבא, אבל למה נזכרת עכשיו, אחרי שאתה רבע בן אדם וחצי רגל בקבר?!... עיקר שבחו של אדם הוא כשהוא שוב בתשובה בצעירותו.

בכל זאת ראה רבי משה די ליאון, שאותו עשיר עדיין בכוחותיו, ולכן נתן לו כמה תקונים לעשות. אלא שהאיש לא נרגע, עמד וטען: "יש ארבע מיתות בית דין – סקילה, שרפה, הרג וחנוק. רצוני שאחת מהן תעשה בי".

אוצרותיהם של מגידים

כשר' דוד הגיע לבגרות, הציע לו אביו: "בא נלך יחד לספרייה". כך צעדו האב והבן לבחור ספר. הם הגיעו למדף ספרי המשכילים ואביו אמר לו, "בא תבחר לך ספר". דוד הצעיר בחר לו ספר מאויר שמשך את העין וכך הם שבו הביתה. אביו שלח אותו לקרוא את הספר... למחרת, אביו קרא לו ושאל אותו איך היה הספר, האם היה מעניין?

הרב אליאב מילר: איך גדל הגאון רבי דוד פוברסקי ראש ישיבת פוניבז', כגאון וכגדול בתורה ועמד כצוק איתן בימי בחרותו כנגד רוחות ההשכלה שכילתה שמות ברבים רבים מבחורי ישראל...

נכון, הכי קל שיקבלו את דברינו ללא שאלות, אך גם לזה צריך לחנך. והדרך לכך היא ללמד אותם למה הם צריכים לקבל את דברינו ללא שאלות.

אולם כפי שאנו כמבוגרים לא מוכנים לקבל מה שאומרים לנו לעשות ללא הסבר, כך גם מתבגר שלא למד בילדותו להבין שלהוריו יש כוונה, תבונה ועומק בחינוך ובאמירות שלהם, יהיה לו קשה לקבל זאת בבגרותו.

מה עושים? האם צריך להסביר להם כל פעם? האם זה בכלל חינוכי להסביר לילד?

***

כשאפשר להסביר, כדאי להסביר והיטב מה הם הדברים העומדים מאחורי תפיסת החיים הנכונה ומה ההיגיון הפנימי שעומד מאחורי הכללים שנאמרו להם לנהוג לפיהם. מספיק מדי פעם שהחנך יקבל הסבר עם תובנות מעניינות לחיים על מנת שילמד כי את החינוך שקיבל כדאי לשמר.

יתירה מכך, הדבר ייהפך להיות חלק מאישיותו, חלק מאורח חייו, הוא ילמד את דפוסי החשיבה הנכונים. ככל שהוא ילמד לראות את הדברים בעיניים של מבוגר, כך הוא יפנים אותם יותר.

אחת הדרכים הטובות להפנים אצל ילד תובנות חינוך היא על-ידי תובנות עומק שלא חשב עליה. כשזה ייעשה על ידי סיפור מקרה שלא קשור אליו ברגע זה או שאין לו נגיעות. כשישמע את הרעיון העומד מאחורי הדברים, הוא יסיק גם למקרים אחרים, שהמחנכים שלו יודעים מה הם עושים.

פרט נוסף הסיפור הנ"ל מלמד אותנו: לפעמים אפשר וכדאי לתת לילד להסביר לבד, לעודד אותו להבין מעצמו ולהסביר.

מעל הכל: ככל שילד יחווה קשר טוב יותר עם הוריו, יראה בהם דוגמה טובה, הוא ייתן בהם אמון מוחלט שההחלטות שלהם לגביהם הם מדאגה אך ורק אליו.

(הרב אליאב מילר שליט"א י"ד ארגון "לב שומע", ראש המכינה לצעירים 'אור אלחנך'- מגזין במה)

ולמה?"

-ענה הבן: "כי כנראה הוא שונא את הרב ויש לו חשבון אתו, הוא רוצה שכולם ישנאו את הרב".
- "ומה דעתך? כדאי לקרוא את זה? אתה גם רוצה לשנא את הרב?"

- "ודאי שלא", ענה הבן, "מה, בגלל שיש לו חשבונות עם הרב, אני צריך לשמוע את זה?"
לימים סיפר מרן ראש הישיבה זצוק"ל, כי אותם ספרים לא עניינו אותו יותר. בו בזמן שחבריו הושפעו מהספרים הוא הלך לישיבה וגדל לראש ישיבת פוניבז'.

***

חינוך אמיתי הוא כזה שמשפיע לעומק, כזה שנותן לחנך כלים לקחת אחריות על עצמו, לדעת לקבל החלטות נכונות לבד בבגרותו.

הדרך לעשות זאת היא בהסברה, לא רק מה לעשות אלא גם למה לעשות. ילד שלומד לא רק מה, אלא גם מדוע החינוך שלו יהיה פנימי. חינוך צריך להוביל לדפוסי חשיבה נכונים.

ילדינו לעולם לא יהיו קרובים אלינו 24 שעות ביממה, הם יפגשו חברים ואנשים שונים לאורך תקופת בגרותם. בגיל מסוים ההשפעה החברתית והסביבתית תהיה חזקה מאוד עליהם, לפעמים אף יותר מאתנו. מה שיגרום להם לשמר את הערכים שהם למדו וחונכו בבית יהיה העומק שהחינוך חדר לרגשותיהם ולנפשם.

הדרך לעשות זאת היא על ידי שיבינו בשכלם את הרציונל העומד מאחורי ההחלטות שחונכו אותם, כך זה ייהפך להיות חלק מהם, מאישיותם.

את הסיפור שמעתי ממר"ר ראש ישיבת פוניבז' הגאון הגדול רבי חיים פרץ ברמן שליט"א:
סיפור בן מאה שנה.

הסבא, מרן ראש ישיבת פוניבז' הגאון רבי דוד פוברסקי זצוק"ל, נולד בעיר ליובאן שברוסיה, ומכל עשרות ואולי מאות ילדי היהודים שגדלו שם, הוא וחבר אחד נוסף היו היחידים שיצאו שומרי תורה ומצוות.

את הסיבה לכך סיפר מרן הגאון זצוק"ל. היה זה בתקופת ההשכלה שהשתוללה במלוא עוצה, השפעתם של המשכילים הייתה בעיקר דרך ספרים שהפיצו בספריות הערים, העיירות והכפרים.

גם בעיר ליובאן הצעירים קראו בהם והדבר נתן את אותותיו בהתרחקותם מחיק היהדות.

כשההורים ראו את השפעתם הקלוקלת של הספרים, הם אסרו על הנערים לקרוא בהם. הנערים החלו לקרוא בסתר והתוצאה הייתה בהתאם, רח"ל.

כשר' דוד הגיע לבגרות, הציע לו אביו: "בא נלך יחד לספרייה". כך צעדו האב והבן לבחור ספר. הם הגיעו למדף ספרי המשכילים ואביו אמר לו, "בא תבחר לך ספר". דוד הצעיר בחר לו ספר מאויר שמשך את העין וכך הם שבו הביתה. אביו שלח אותו לקרוא את הספר...

למחרת, אביו קרא לו ושאל אותו איך היה הספר, האם היה מעניין? "כן", ענה דוד. "מה מסופר בו?", דוד הצעיר סיפר לאביו לפרטים: "מסופר איך רב העיירה לקח שוחד ומכר את ערכיו ותלמידיו, עוד ועוד לגלוג על הרב וצביעותו..."

אבא שאל את דוד הצעיר: "האם הסיפור הוא אמיתי?"

- "לא", ענה דוד, "הוא דמיוני".

- "האם אפשר לספר אותו גם על הכומר או כל אדם אחר?"

- "כן", ענה שוב.

- "אם כן", שאל האב, "מדוע מי שכתב זאת, כתב זאת על הרב,

אוצרותיהם של מגידים

כך מסתיים לו מכתב הפרידה המרגש, כך הוא נגמר. עשר שעות אחרי כתיבתו כבר הסתלקה כותבת השורות לישיבה של מעלה, אך המכתב מעיד על האמונה היוקדת עד הרגע שאחרי האחרון, מתוך הבנה והפנמה שבורא עולם מכוון ומסדר את הכל ויכול לעשות הכל, ועושה עבורנו את הטוב ביותר גם אם זה להיפרד מאימא צעירה...

בעוד מספר ימים, ימלאו תשע שנים לפטירתה של האשה החשובה הזו, מרת שרה שאשא ע"ה ב"ר דוד צבי ז"ל כהן, שנפטרה בכ"ז אדר א' תשע"ד, ויהיו הדברים לעילוי נשמתה.

הגאון רבי אשר קובלסקי שליט"א: ליהודים ניתנה מתנה יקרת ערך כדי להתמודד עם החיים ודאגותיהם. אי אפשר למשש אותה בידיים, אך היא מורגשת היטב, וניתנת למימוש מייד. קוראים למתנה הזו 'אמונה'. האמונה נותנת לנו כוחות, האמונה מעניקה לנו יכולות, חשיבה על בסיס האמונה נותנת לנו את הכלים והיכולות לשרוד ולהתמודד, להתאמץ ולהצליח...

לא!

חלק נרחב מפרשת השבוע, עוסק בחטא העגל הידוע. לרגע, נדמה כי העולם מאבד שליטה, משה רבנו - נביא השם איננו, השעות נוקפות, וגם השטן הטרדן אינו נח... אבל דווקא בשעות קשות, כשהעתיד חשוך והאופק אפל, דווקא אז ניתנה ליהודי מתנת האמונה, להתחזק ולהאמין שיש בורא לעולם, ולכל דבר יש סיבה ותכלית, שבני אנוש קרוצי חומר לעולם לא יוכלו להבינו, והן המכוונות וקובעות את תוכנית הבריאה האלוהית.

יהודי מאמין, יש לו עמוד איתן להישען עליו, הוא אף פעם לא לבד. הוא יודע שכל מה שעובר עליו מתוכנן לפרוטרוט, וכפי שיש סיבה יש לה מסובב, והוא יודע ומבין ועושה הכל לטובתו. אין פלא כי הוא מסוגל להחזיק מעמד, אין חידוש בכך שהוא לא נשבר - הרי הוא מאמין, הוא יודע שיש סיבה והכל בעצם בסדר, הוא רק עדיין לא רואה למה וכיצד!

אני מאמין באמונה שלימה וגם אתה, וכולנו. יש בורא לעולם, יש לנו על מי להישען - רק על אבינו שבשמיים!

מכתב מצמרר במרפסת

שעת ערב מוקדמת, בבית משפחת כהן בבית שמש. לא מכבר שמעה האם את הבשורה המרה, כי הנוראה שבמחלות מקננת בגופה. הכאבים הולכים וגוברים, הייסורים הפכו לדבר שבשגרה, אך דווקא בזמן הקשה ביותר, מתגלה האמונה במלוא יפעתה, נוסכת כוחות ונוטעת עוצמה. לרגע אין שם מחשבה למה דווקא אני, לרגע אין פקפוק מדוע דווקא אנחנו. ההיפך, עוסקים בלמשש את נוכחות הקדוש ברוך הוא בעולם, בחיפוש אחרי הנקודות המשמחות בתוך המנהרה האפילה.

עם כל הקושי, התאזרה האם בגבורה להתחזק באמונה, ולהנחיל לילדיה ערכי נצח, למנף את

מעצמו, ישנה שגרה פעילה, וקשה לחוש ולהיזכר כי אבא שבשמיים מנווט ומנהל את כל הקורה סביבנו...

אך אם נתבונן ונשקיע בכך מחשבה ותשומת לב, נגלה את נוכחותו של בורא עולם חיה וקיימת במעמקי הלב, ונגרום לאמונה בו להיות נוכחת ופעילה ומובילה בתוך שגרת היום שלנו. אז, נהיה רגועים ושלווים בהרבה, לא נחוש כי כל קושי יוצר טענות ותלונות, לא נראה בכל התמודדות מין חוסר מזל אישי, כי אנחנו כבר יודעים שזה באמת לא תלוי בנו...

כל העוצמות שלנו ניתנו לנו במתנת הינם מידי הקדוש ברוך הוא, הוא הנותן חיים ומעניק עצה ותבונה, הוא המכוון והמניע והקובע, הוא לבדו יקבע את תוצאת הטיפול הרפואי, ההצלחה במבחן, הקבלה לעבודה וגם האם הבנק יסגור עלי את הדלת ברגע האחרון...

את הכל הוא מנהל, רק הוא! אנחנו מסתובבים כאן, פועלים ככל יכולתנו בכוחות די דלים, שגם אותם קיבלנו רק ממנו כדי שנשתדל ונעשה את שלנו, כי כך צוינו לעשות. אבל למעשה, רק הוא קובע, רק הוא מכריע, רק הוא מנהל. וכיון שהוא האבא הטוב שלנו - גם אין ספק שכל מה שהוא קובע ומניע זה לטובתנו, אם נבין למה וגם אם

הודעני נא את דרכך ואדעך (לג, יג).

מהלך החיים שלנו, סובב סביב רשימה ארוכה של נושאים ומטלות העומדים על סדר היום. משפחה, שאיפות, לימודים, עבודה, בריאות, פרנסה, ועוד ועוד. מכלול שלם של נושאים ועניינים העומדים לפתחו של כל יהודי מדי יום, כשאליהם מתלווה תחושת דאגה תמידית...

לכולנו יש דאגות. מה יהיה עם הכלכלה ומה יהיה עם הביטחון, מי מבטיח שההסעה תגיע בזמן וכיצד נדע שהבן שלנו מתגבר על הקשיים הלימודיים. התמודדויות הגורמות לחשש הזוחל ומחלחל, קונה שביטה ועשוי לגרום לאיבוד שליטה - כי באמת לא הכל הולך כמו שרוצים, ולא פעם נערמים קשיים חדשים ולא צפויים, בנוסף על אלה הצפויים מהתחלה...

ליהודים ניתנה מתנה יקרת ערך כדי להתמודד עם החיים ודאגותיהם. אי אפשר למשש אותה בידיים, אך היא מורגשת היטב, וניתנת למימוש מייד. קוראים למתנה הזו 'אמונה'. האמונה נותנת לנו כוחות, האמונה מעניקה לנו יכולות, חשיבה על בסיס האמונה נותנת לנו את הכלים והיכולות לשרוד ולהתמודד, להתאמץ ולהצליח.

האמונה היא עיקרון יסוד ברור ביהדות, שאנו מאמינים כי יש בורא לעולם, שמנהל ומנהיג ומכוון וקובע את כל המתרחש בו בכל רגע. מתנת האמונה, שייכת לכל יהודי, בכל גיל ומצב. האמונה לא ניתנה רק ליהודים חשובים או עובדי השם מופלגים. ההיפך הוא הנכון - הרי כל יהודי, גם מי שלא התחנך על אדני התורה, ימצא עצמו ברגעים קשים זועק 'שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד' תוך מסירות נפש על האמונה, הוא מתחבר לאביו שבשמיים, מאמין עד כלות הנפש כי בורא עולם חי וקיים!

השגרה עשויה להשכיח את העובדה הברורה הזו, החיים בעידן טכנולוגי ואוטומטי, מלא במוסכמות שונות ועמוס בטרדות ודאגות, עשויים לגרום לחשיבה כי העולם מתנהל כמעט

אוצרותיהם של מגידים

אנחנו ממשיכות לקוות ולהתפלל בלי הפסקה. ה' יכול לעשות הכל בן רגע! היד ה' תקצר? מחכה מאוד לחזור הביתה בקרוב בריאה ושלימה, מפרסמת יחד איתכן את הניסים הגלויים: שלכן באהבה רבה, מאמ'.

כך מסתיים לו מכתב הפרידה המרגש, כך הוא נגמר. עשר שעות אחרי כתיבתו כבר הסתלקה כותבת השורות לשיבה של מעלה, אך המכתב מעיד על האמונה היוקדת עד הרגע שאחרי האחרון, מתוך הבנה והפנמה שבורא עולם מכוון ומסדר את הכל ויכול לעשות הכל, ועושה עבורנו את הטוב ביותר גם אם זה להיפרד מאימא צעירה...

בעוד מספר ימים, ימלאו תשע שנים לפטירתה של האשה החשובה הזו, מרת שרה שאשא ע"ה ב"ר דוד צבי ז"ל כהן, שנפטרה בכ"ז אדר א' תשע"ד, ויהיו הדברים לעילוי נשמתה.

כי החיים שלנו מלאי אתגרים והתמודדויות, קשים ומורכבים מאוד לפעמים, מלאי מהמורות ומצוקות. אבל אם אדם מחזיק חזק בעמוד האמונה, אם הוא מרגיש מחובר ומקושר בכל רגע לבוא עולם, אם הוא חש כיצד 'גם שם ידך תנחל' ובורא עולם אתו בכל מצב ובכל זמן - הוא נמצא בעולם קל בהרבה, החיים שלו מוארים באור אחר גם בעומק האפלה.

הקשיים אותם קשיים, אך הם הופכים לאפשריים, לעבירים. גם לכתוב מכתב מלא באמונה ושמחה רגע לפני הסוף המר - זו משימה אפשרית כשכל החיים מתגלים מתוך תחושה קיימת וניתנת למישוש כי בורא עולם כאן לצדי, תומך בי והולך אתי גם עכשיו, עם כל הקושי ולמרות כל הכאב!

עם אמונה יוקדת, עם קשר תמידי חי ורציף עם הקדוש ברוך הוא, עם הבנה כי בכל מצב יש משהו מלמעלה שמוביל ומכוון, מנהיג ומשגיח - אפשר גם אפשר לעבור את כל החיים בשמחה, באושר, ברוגע, בשלווה ובנחת. כי כל הקשיים מלווים בביטחון שוטף, יש להם יד מכוונת ומדריכה הרוצה רק בטובתנו, ולכל דבר בעולם יש סיבה מוצדקת ללא צל של ספק!

כשיהיה חי את חייו מתוך אמונה בוערת, ויודע באופן בהיר ונהיר שבורא עולם אתו בכל מצב, ואבא שבשמים רוצה בטובתו למרות כל קושי, הוא לא מתבלבל, הוא לא נשבר, הוא בוודאי לא מתייאש. הוא מלא באמונה, אפוף בחיזוק, ובטוח שיצליח להתמודד, כי אבא אתו!

(הגאון רבי אשר קובלסקי - פניני פרשת השבוע)

אליהן...

היא לקחה את העט בידה, חשבה רגע בודד, והחלה לכתוב במרץ. למכתב הזה לא היו טיטות, לא קדמו לו הכנות, לא נערכה התייעצות לפניו. הוא אותנטי לחלוטין, נכתב מתוך הלב, מבטא בעט את התחושות והכוחות רוויי האמונה שהיו בה, עד הרגע האחרון ועד בכלל.

היא לא נדרשה לכתוב ולמחוק, לא ביקשה להצטעצע בלשונה. מטבעות של אש יוקדת אמונה היא חורטת על השורות, העט נע במרץ, חורט בהן בקולמוס של דם, טובע בהן מבועים של אמונה. זהו מכתב שנכתב בדקות ספורות, אך ההתבוננות בשורות ובמה שביניהן מטעינת כוחות ונוטעת עוצמות גם למצבים הקשים ביותר, כי הוא מלא בפנינים ומרגליות מלאות חיזוק ואמונה, שהבליחו מתהומות הרגשות רגע לפני הפרידה:

'לבנותי היקרות לי מאוד, כל אחת ואחת בלבי קשורה ואהובה.

היום הרופאה אמרה לי 'להכין את המשפחה. חשבתי לעצמי שגם ביהדות יש הכנה. הכנה למצוה, הכנה לשבת, הכנה לכל דבר, כי כשמתכוננים זה מצליח יותר ומצליחים לתפוס הרבה. בכלל כל שהותנו בעולם הזה, היא הכנה לחיי נצח.

זה מה שאני מרגישה. זה שאנחנו נמצאות פה רק לצורך הכנה לחיים הנצחיים, והעולם הזה הוא פרוזודר שצריך לנצל אותו לעיקר, לנצח.

זה מה שניסיתי להנחיל לכן כל החיים, לחיות בשמחה כל הזמן, בכל רגע ובכל מצב, עם אמונה איתנה בבורא העולם שהוא מקור הטוב ואין עוד אבא רחום וטוב בשמים והוא מקור הרחמים וכל מה שהוא עושה לנו, הכל זה רק טוב!!!

תצורנה קשר אישי אתו - עם הרבוננו של עולם, תדברנה אליו כדבר איש אל רעהו, בקשנה הכל, תאהבנה אותו אהבת עולם. יחד עם זאת, אנו לא מתייאשים!!!

התקופה הקשה לחיזוק באמונה, להפוך את הימים הכאובים למוארים ומאירים באור האמונה. הן זו ההזדמנות הטובה ביותר להנחיל לילדיה את האמונה, את ההבנה שיש בורא עולם המשגיח עלינו בטוב ודואג לטובתנו ולמעננו, וכך יצא לדרך מבצע 'הסיפור היומ'.
האם היתה הראשונה שהכריזה: 'היום הייתי אצל הרופא וחששתי מאד מהטיפול, אבל לבסוף בורא עולם עזר לי והקל עליי, זה לא כאב לי כל כך כמו שחששתי... הרגשתי שהאייבישטער היה אתי בתוך חדר הרופא! אמרה בהתרגשות והוסיפה: 'היכן הרגשתם אתם את הקדוש ברוך הוא היום?'

אחת הבנות השיבה מיד: 'הלכתי ברחוב, וראיתי לפניי כלב גדול ומפחיד מאוד. רעדתי ממש, ואז הרגשתי איך הקדוש ברוך הוא מורה לכלב להסתובב לצד השני ולהתרחק ממני.' 'שימחת אותי! הודתה לה האם בחום, והחלה להקשיב לסיפורה של בת החמש, שהעידה בלשונה המתקתה: 'אני ממש הרגשתי, באמת, איך האיבישטער עוזר לי!'

כך בת הארבע, כך בת העשר. כל יום, כל ילד, הגיע הביתה בשמחה ופיו מספר סיפור של אמונה, כיצד חש היום את יד השם הדואגת לו, כיצד ראה בחוש כי בורא עולם אתו. מכל הסיפורים יחדיו עלתה הצהרה במנגינה אחידה: 'ה' הוא האלוקים... כשאמא מלווה את הילדים למיטה, מתלווה לחיוך עוד תובנה משמעותית לחיים. 'גם היום הרגשתי: יש בורא עולם בעולם, אין עוד מלבדו!' היה זה בכ"ו באדר א' תשע"ד. ביקור הרופאים בבוקר היה קצר ותכליתי, בעל מסקנה עגומה במיוחד. 'תקרא לילדים לבוא להיפרד מאימא', אמרו הרופאים לבעלה, 'יבלחט"א יזידנו הר"ר שלמה כהן שליט"א, 'שיסיפיקו לומר לה שלום...'

באותו יום הגיעו הקטנים לביקור אחרון, ביקור מרגש של פרידה מאם אהובה, מלא בדמעות אך מלא גם בכוחות של אמונה. ביום המחרת היו אמורות לבוא הבנות הגדולות, אלא שנטרפה השעה, והיה חשש כי הביקור כבר לא יוכל להתקיים...

היא יצאה למרפסת, מלווה בבעלה, מבקשת לשאוף אויר צח. 'אולי תכתבי להן מכתב פרידה?' הציע, 'אם כבר בלתי אפשרי לעשות פגישת פרידה, אולי כדאי שתכתבי להן כמה שורות שיזכרו אותך?'

אפילו דף ראוי לשמו לא היה בסביבה, וכרף עין נקנה בקיוסק הקטן שבכניסה פנקס קטן. דפים מועטים, צפופות בשורות ריקות ונמוכות קומה, אולי לא הצורה הכי מתאימה בה תכתוב אמא שורות פרידה מילדיה בידיעה ברורה כי לא תראה אותם יותר לעולם, וזו צוואתה האחרונה

אוצרותיהם של מגידים

ההורים וילדיהם נסעו ברכב המשפחתי, וטיילו להנאתם בין האריות והנמרים, הדובים והטיגריסים. אלא שלפתע עלה ריח של עשן באפם של בני המשפחה. לגודל חרדתם הם מבחינים שהמונע של הרכב מעשן, ובתוך דקות ספורות הוא יעלה באש! במצב רגיל, הם היו ממהרים לצאת מהמכונית, ולכל היותר הרכב עצמו היה עולה באש, אבל כל בר בי רב מבין, שבסיטואציה שבה היו נתונים בני המשפחה, אם הם היו יוצאים מהרכב, היו נופלים כפרי בשל לשיניהן החדות של חיות הטרף... הם מנסים להתקשר למשטרה, מעדכנים את השוטרים במצב ומתחננים שיגיעו מהר, אבל כל אחד מבין שעד שניידת תגיע למקום - האוטו כבר יהיה שרוף.

הגאון רבי שלום מאיר וולך: כיון שמדובר במשפחה יהודית, למרות שלא נימנו על באי בתי כנסיות, עמדו בני המשפחה וצעקו אל השי"ת, וקראו בקול גדול ש"אנחנו מאמינים באמונה שלימה, שרק בורא עולם יכול להצילנו משיני הטרף של החיות". כך עמדו ובכו במשך דקה או שתיים, כשהריח השרוף ממשיך לעלות באפם... - המסר לכל יהודי ויהודי שתפילה הנובעת מעומק הלב מתקבלת.

אחד מבין שעד שניידת תגיע למקום - האוטו כבר יהיה שרוף.

נו, אז מה עושים בכל זאת?

כיון שמדובר במשפחה יהודית, למרות שלא נימנו על באי בתי כנסיות, עמדו בני המשפחה וצעקו אל השי"ת, וקראו בקול גדול ש"אנחנו מאמינים באמונה שלימה, שרק בורא עולם יכול להצילנו משיני הטרף של החיות". כך עמדו ובכו במשך דקה או שתיים, כשהריח השרוף ממשיך לעלות באפם.

והנה לפתע אירע הנס. הם מבחינים ב-3 גיפים משטרתיים שהיו כבר באזור, הגיעו אליהם והרחיקו את האריות מהרכב המשפחתי שאכן עלה באש. בני המשפחה הועברו לאחד הגיפים והוסעו בבטחה אל מחוץ לשמורה.

ובאיזה יהודים היה מדובר? - באנשים הכי-פשוטים, שאפילו לא פוקדים בקביעות את בית הכנסת. ולמרות זאת, כשצעקו אל ה' באמת, מקירות ליבם, נענו ונושעו.

(הגאון רבי שלום מאיר וולך - וקראת לשבת עונג)

ויקרא ה' א-ל רחום וחנון ארך אפים ורב חסד ואמת (לד, ו).

יסוד-היסודות של ענין התפילה בעם היהודי, הוא, שלא צריך להיות רשכבה"ג כדי שתפילתו תיענה. השי"ת שומע גם את תפילתו של יהודי פשוט, אם היא נובעת מעומק הלב. ויש על כך ראיות רבות מהמציאות היומיומית, שכל אחד יכול להעיד עליה מהניסיון שלו. וכמו הסיפור המובא להלן:

משפחה אחת נסעה משמורות הטבע הגדולות והפתוחות באמריקה, שבה מסתובבות חיות-טרף אימתניות בצורה חופשית.

ואם השמורות הפתוחות בארץ ישראל מביאות את החיות לידי 'דכאון', בגלל השטח הקטן שבו הן מורשות להסתובב, הרי שבאמריקה השמורות משתרעות על שטחים ענקיים, והחיות מרגישות כמו בבית...

מה שקרה עם המשפחה ההיא, היה בבחינת 'סיפור מתח' מדרגה ראשונה.

ההורים וילדיהם נסעו ברכב המשפחתי, וטיילו להנאתם בין האריות והנמרים, הדובים

תשובות אקטואליות

מבית הוראה אביר יעקב

השבוע במדור:

האם צריך לכוון להוציא הקהל בברכות בהפטרה לפרשת פרה | זמן קריאת המגילה בגבעת ירמות (רמת בית שמש ד') | פלטה שכבתה ונדלקה | כיריים חשמליות (קרמיות) כפלטת שבת | הכנסת כלב נחיה לבית הכנסת | גובה הבימה בבית הכנסת | שימוש בצרכי בית הכנסת | פיצויי פיטורין לעובד גם בשבת | חזקה למקומות בישיבה

שאלות ניתן לשלוח למייל: rav@abiryaakov.com

הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א
ראב"ד העדה החרדית מח"ס תשובות והנהגות

לכוון לשמוע ולצאת, ולכתחלה קטן לא יעלה שיש כאן תרתי דרבנן, ומיהו לעת הצורך סומכין להקל. (עיין ב"י סימן קמ"ב ד"ה כתב ובמ"ב סימן קל"ט ס"ק כ"ה).

ובמק"א ביארתי דמה שמבואר במשנה מגילה (כד א) שהמפטיר בגביא עובר לפני התיבה, והיינו כיון שהוא מוציא עצמו למפטיר שהיו פחיתות כבוד, תיקנו לכבדו לעבור לפני התיבה להיות ש"ץ במוסף, היינו בכל מפטיר שאינו אלא חוזר מה שקראו, אבל בד' פרשיות ומועדים, המפטיר הוא חשוב ומתקנת משה וכדאיתא במשנה מגילה (כד א) ולכן אין צריך לפצותו.

ועובדא בילד שנעשה בר מצוה ביום טוב עצמו שרצה לקרות בתורה פרשת המועדים, ונסתפקתי אם להחיד הדבר, שמהשאלות נראה שמפסוק וידבר משה את מועדי ד', ילפינן קריאת כל המועדים וזהו חיוב מה"ת ע"ש, ודלא ככ"מ פרק י"ג דתפלה שאינו אלא מדרבנן, ובדאורייתא לא סמכינן על חזקה דרבא, ובפרט להחזיק שבו ביום גדלו כבר שערות בשיעור כדין שיוכל להוציא הקהל לא סמכינן בדאורייתא, ולכן בדרך הברכות אבל הבעל קורא הוציא הקהל, שבד' פרשיות ובמועדים גדר החיוב הוא לקרוא ויוצאין הציבור רק מדין שומע כעונה.

הדרן למעשה: שבפרשת המועדים ראוי לעולה למפטיר להוציא הקהל בהברכות שזהו חיוב שיוצאין מדין שומע כעונה וראוי לכל אחד לכוון לצאת, ואם כי לא נהגו כן, נראה שראוי לכל אחד באלו מדינא לשמוע הברכות ולכוון לצאת.

שמיעה בעלמא לא תיקנו לברך, ולכן בקריאת התורה שעיקר חיובה הוא שמיעה אין חובה לציבור לכוון לצאת בברכות להרבה פוסקים, וכן נהגו, אבל בפרשת המועדים או ד' פרשיות חובה מיוחדת, ולא מדין תלמוד תורה, ויסודה מצות קריאה, ויוצאין כל אחד בזה חובתו מדין שומע כעונה, ולכן כל אחד צריך ברכה ומוציאין אותו מדין שומע כעונה, ולכן באלו חייבין לכוון להוציא ולצאת בברכות וכלע"ד עיקר, אף שלא נהגו לכוון להוציא בברכות אלא בפרשת זכור, ולדברינו ראוי גם בקריאת המועדים וד' פרשיות לכוון להוציא בברכות.

ויש פוסקים בכל קריאת התורה שהציבור חייבין לשמוע ולצאת הברכות, וכן מבואר בסידור אשי ישראל בשם ספר "יש נוחלין" ובתשובות ראב"ן (ע"ג), וכמואב בסימן הקודם, ולדברינו במועדים וד' פרשיות ודאי יש לכל אחד

האם צריך לכוון להוציא הקהל בברכות בהפטרה לפרשת פרה

שאלה: המפטיר במועדים וד' פרשיות אם צריך לכוון להוציא הקהל בברכות?

תשובה: בקריאת התורה בעלמא לא מצאנו חיוב לשמוע הברכה לכוון לצאת, ואף שמבואר בש"ע (רפ"ד סעיף ד') דהשומע בשבת הברכות יוצא מדין שומע כעונה ידי חובת מאה ברכות, מ"מ לא נאמר בזה שיש חיוב לצאת אלא חיוב עליו לשמוע, וכששומע יש לו ברכה קיומית להשלים מאה ברכות, (אף שמדברי הקדוש האריז"ל והגר"א זצ"ל במע"ר נראה שצריך כל אחד לשמוע לצאת בהפטרה ובברכות, ולדעתם בהפטרה גופא כשאינו מס"ת שומעין מש"ץ ואומרים גם כל אחד לעצמו עמו דוקא), אבל בפרשת זכור ופרשת פרה יש הלכה מיוחדת שצריך לכוון לצאת הברכות וכמבואר בהגהות החתם סופר ס' תרפ"ה, ומלשון הט"ז (תרפ"ה) צדד שאין יוצאין הקריאה בלא שמיעת הברכה כדין.

ונהג בהגהות רע"א (רפ"ד) בשם שו"ת פרח שושן (ה) שקטן לא יקרא בד' פרשיות, ולע"ד נראה בזה דבר חדש, שכל ד' פרשיות וגם במועדים חייבין כל הציבור לכוון לצאת הברכות, וטעם הדבר נראה שדוקא בשאר קריאת התורה יש פוסקים מיקילין שאין צריך לכוון לשמוע הברכות, וטעם הדבר ביארנו במק"א שעיקר החובה דקריאת התורה לשמוע דברי תורה, ועל

תשובות אקטואליות

מבית הוראה אביר יעקב

הגאון רבי משה בראנדסדארפער שליט"א
גאב"ד היכל הוראה ובעל שו"ת היכל הוראה

זמן קריאת המגילה בגבעת ירמות (רמת בית שמש ד')

שאלה: מתי צריך לקרא את המגילה בגבעת ירמות (רמת בית שמש ד') שהיא צמודה במרחק של כתשעים מטר משער הכניסה הראשי בחומת העיר ירמות העתיקה.

תשובה: על דבר שאלתכם אודות מה שנתעוררו עתה בענין קריאת המגילה בגבעת ירמות (רמת בית שמש ד') שהיא צמודה במרחק של כתשעים מטר משער הכניסה הראשי בחומת העיר ירמות העתיקה ולפי ההשערה חומה זו היא חומת העיר ירמות או על כל פנים שרידיה של אחת הערים שהיו שם מימות יהושע בן נון מוקפות חומה כמו שנזכר שמם בספר יהושע בחלוקת הארץ (עיין יהושע פ"טו פסוקים לג' לה) בשפלה אשתאול וצרעה ואשנה הנוח וגו' ירמות ועדולם שוכו ועזקה. ומעתה אחר שמצאנו חומה מקפת לעיר וידוע לנו שבאיזור זה היו כמה ערים מוקפות חומה ואפילו אם אין המקום מדויק ואפשר שאין זה ירמות הנזכר בספר יהושע מכל מקום אפשר שהוא עיר אחרת שמוקפת חומה מימות יהושע בן נון וכבר כתב הלבוש (ס' תרפח סעיף א) דמסתמא ערי ארץ ישראל רובם היו מוקפים בימי יהושע בן נון, ע"כ. והעולה בידינו דיש לפנינו עיר מוקפת חומה ואפשר דמימות יהושע בן נון הוקף החומה

והנה לכאורה לפי דברי הלבוש יש מקום להסתפק בהרבה מקומות שנמצא שם שרידי ישוב נאמר שהיו שם חומות ויצטרכו לקרא המגילה גם בט"ו עכ"פ מספק, ובאמת זה אינו דיש להסתפק מה נכלל בכלל הספק אם כל מקום שאין יודעים אם היתה שם חומה או לא או שגם אם אתה רואה חומה מנין לך שהיא מימות יהושע בן נון ועל זה הכריע הב"י (ס' תרפח ס"ד) דכל שאין מחלוקת בקבלתן אלא שאין אנו יודעים אם היא מוקפת מימות יהושע אם לא לא נכנסה לכלל ספק ואין קורין בה אלא ב"ד לדברי הכל והעולם שנוהגים לקרות ב"ד ובט"ו בכל העיירות המוקפות מן הסתם נראה שסוברים שכיון שאנו רואין אותה שהיא מוקפת באה לכלל ספק אם היא מוקפת מימות יהושע והיא בכלל מה שכתב הרמב"ם עיר שהיא ספק קורין בה בשני הימים ובלייליהם אבל אין מברכין עליה אלא בארבעה עשר הואיל והוא זמן קריאה לרוב העולם, ע"כ. חזינן להדיא מדבריו דהספק שעליו אמר הרמב"ם שקורין בשני הימים הוא בספק כזה כגון שאנו רואים חומה רק שאין אנו יודעים אם הוא מימות

בביאור הלכה ואף שבביאור הלכה כתב הדין של כך שישם בשם הדבר משה ובשם הברכי יוסף כתב הדין של היחיד שנכנס לשם דקורא בט"ו והיה מקום לומר דהברכי יוסף קאי רק על הנכנס לעיר שחרבה משוב ישראל אבל יש בה ישוב עכ"ם ולא חרבה לגמרי ובשביל זה לא איבדה שם מוקף אבל לא בחרבה לגמרי שאז איבדה שם מוקף ואף אם תתיישב לאחור מכן אבד ממנה שם מוקף מ"מ החזו"א עשה דינם אחד] לא ראה דברי הריטב"א והרמב"ן בביאור דברי הירושלמי עיי"ש, ולכן פסק מה שפסק.

וכן אל תשיביני ממה שהביא עוד שם בביאור הלכה וז"ל אם בכרך קראו ב"ד וט"ו מספק הכפרים הנראים וסמוכים קוראים ב"ד [ברכי יוסף] עכ"ל וא"כ אפשר דכאן אינו דאי עיר ירמות הנזכר בספר יהושע, מ"מ בזה השיג ג"כ החזו"א בסימן קנ"ג אות ג' על הביאור הלכה עיי"ש. ואפשר דמהאי טעמא לא כתב בעל המשנה ברורה הלכה זו בחבורו משנה ברורה אלא בביאור הלכה מאחר שלא הכריע שכן הדין הלכה למעשה, וכמו שקיבלתי מאמור"ד הקנה בשם זצוק"ל [עיין בספרי היכל הוראה חלק ה' הוראה א'] דכל דין שהביאו במשנה ברורה היתה כוונתו להורות הלכה למעשה, ומה שהביא רק בביאור הלכה הוא היכא שלא הכריע הדין הלכה למעשה עיי"ש, ומעתה אין לנו הכרח לומר דדעת המשנה ברורה היא דלא כחזון איש.

והנה כל נידון זה אינו נוגע כלל לעת עתה לגבי עיר בית שמש וכל שכונותיה אלא לגבי גבעת ירמות (רמת בית שמש ד'), ואף אם במשך הזמן תתחבר גבעת ירמות רמה ד' עם שכונות אחרות בבית שמש אכתי יהיה מקום לדון אם השכונות הנוספות יהיו נגדרות אחרי רמה ד', ועיין מה שכתב מרן הגר"מ שטרנבוך שליט"א בתשובות והנהגות ח"ג ס' רלג בשם הגה"ק מקלוזינבורג זצוק"ל בעל שפע חיים ודברי יציב במכתבו אליו בביאור דברי הירושלמי ריש מגילה, דעיר הסמוכה למוקף חומה שנתרחבה עד שנהיתה סמוכה לכרך אין לה דין סמוך וצ"ע שם דזה דלא כהנהגת החזו"א שהתחיל לקרא בבני ברק גם ביום ט"ו אחר שנתרחבה בני ברק וקרבה ליפ"ו, ובזה יובן גם מה שלא כולם נהגו בזה כחזון איש.

ואחר שבאתי לראות את החומה ואת העיר כי טוב מראה עינים שאלני חכם אחד שיח' שהיה שם דמאן יימר דנחשב לסמוך והרי לפי המדידה המרחק שבין הבתים הסמוכים לחומה ברחוב אב"י בנין 29-31 לבין שער הכניסה לחומה עצמה שהוא מצידו השני של הרחוב ומצא שהמרחק ביניהם הוא כ-90 מטר ואם כן איך אפשר לחבר

יהושע בן נון אולם כשאין אני רואה חומה ואני מסתפק אם היתה כאן חומה זה ודאי אינו נכלל בדברי הרמב"ם ואינו קורא אלא ב"ד. ובנ"ד בגבעת ירמות (רמת בית שמש ד') שיש לפנינו עיר שיש לה חומה הרי היא בכלל ערי הספיקות שכתב הב"י בשם הרמב"ם והביאו המחבר להלכה (בס' תרפח ס"ד) וז"ל: כרך שהוא ספק אם הוקף בימי יהושע אם לאו, קורין ב"ד ובט"ו ובלייליהו, ולא יברך כי אם ב"ד שהוא זמן קריאה לרוב העולם, עכ"ל.

ולפי"ז יש לנהוג בגבעת ירמות רמה ד' לקרות ב"ד בברכה שהוא זמן קריאה לרוב העולם ובט"ו בלא ברכה

עכ"פ מטעם ספק, ואל תשיביני דמטעם אחר אין לקרות אלא ב"ד ואין צריך לחוש ולקרא בט"ו דאף שנגבעת ירמות החדשה סמוכה לכרך ירמות העתיקה סוף סוף הרי כרך ירמות העתיקה עתה היא שממה ונתבטל ממנה שם כרך, אולם זה אינו שהרי כתב בחזו"א (אור"ח ס' קנד אות ג) דגם כרך שחרב משוב ישראל או שחרב לגמרי, מ"מ כפר הסמוך לו קורין גם בט"ו וכן בערי הספיקות קורין גם בט"ו והוכיח כן מדברי הריטב"א בביאור הירושלמי עיי"ש, ולפי"ז בנדון דידן הגם שחרבה העיר והיא שוממה עתה אם כן ב"ד יש לקרא המגילה ב"ד ובט"ו וכן מפורש בשו"ת הלכות ממרן הגר"ח קנייבסקי זצ"ל (תרפח ס"ח) שכתב כן להלכה בשם החזו"א דגם שהכרך נהיה שמם כפרים הסמוכים לה יקראו בט"ו וממילא כשהיא סמוכה לספק מוקפת יקראו בה ב"ד ובט"ו.

וכן אל תשיביני דסוף סוף חזינן בביאור הלכה (שם ד"ה או שסמוכין להם בשם הברכי יוסף) שכתב וז"ל: כפר הסמוך לכרך שהיו קורין בט"ו ונהיה הכרך שמם יקראו ב"ד [דבר משה], כרך של עכ"ם שאין בו ישראל כלל ישראל הנכנס לכרך זה בפורים קורא בט"ו [ברכי יוסף] ע"כ. מ"מ כבר כתב החזו"א דהברכי יוסף [שהביאו

תשובות אקטואליות

מבית הוראה אביר יעקב

ירמות (רמה ד' בית שמש) הסמוכה לחומת עיר העתיקה ירמות יש לקיים את ימי הפורים שני הימים ולקרא המגילה ביום י"ד בברכה וביום ט"ו בלי ברכה כמבואר בשו"ע סימן תרפ"ח ס"ד ולנהוג שמחה ומשתה בשני הימים כמובא במשנה ברורה (שם ס"ק י). ואומרים על הניסים בשני הימים (שונה הלכות שם ס"ט).

ועיזור הש"ת שלא נכשל בדבר הלכה ונזכה לאסוקי שמעתתא אליבא דהילכתא אכ"ר.

לבין שער החומה אחתי מקרי סמוך כל זמן שאין מרחק בין כותל החומה לבין הבנינים הסמוכים לו יותר מתחום שבת דהיינו שיעור אלפיים אמה ורק כשאינו סמוך לחומה עצמה אלא סמוך לשכונה הסמוך לחומה אז רק בשיעור תוך קמ"א אמה חייבים לקרות בט"ו, כמובא בשו"ת קנה בשם של אאמ"ד ח"ג סי' מה, ובמנחת יצחק ח"ה סי' סב, ועיי"ש.

ועל פי כל הנ"ל נלענ"ד דבעיר החדשה גבעת

אוחה אל העיר ירמות שהרי יש ביניהם יותר מקמ"א אמה (בערך 68 מטר לשיטת הגרא"ח נאה) נמצא שאין הם מחוברות זו לזו, ובאמת זה אינו זהו מדד את המרחק יחד עם הכביש של רחוב אב"י שרוחבה ממעט הרבה מהמרחק, וכשנמדוד מצדו השני של הכביש אין לנו אלא מטרים ספורים וכידוע שכביש שמשמש את העיר נחשב גם הוא כחלק מן העיר, וממילא שפיר יש לדונם כמחבורין, ובאמת דאפילו אם לא נכליל את רוחב הכביש למדידה בין הבנינים

הגאון רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א אב"ד ק"ק באר ישראל

נחסוך את כל העיסוק בהעברת הסירים. ישנה אפשרות לנעילת-מגע, שתמנע את החשש שמא משהו יכוון את חום הכיריים בשבת עצמה. האם מותר לכוון את הכיריים החשמליות לחום דומה לזה של הפלטה ולהשתמש בהן כפלטת שבת?

תשובה: סוד להשתמש בכיריים קרמיות בשבת.

הכלל הוא שכיריים שמיועדות לבישול ממש ולא רק לשמירת החום של התבשילים, אין דינן כפלטה חשמלית, ואסור יהיה להחזיר בשבת ולהניח על הכיריים אפילו אוכל מבושל, גם אם לא הניחן ודעתו היה להחזיר. וכן אסור להשהות עליהן אפילו אוכל מבושל ואפילו מערב שבת [-באופנים שאסור להניח על גבי האש].

כן ישנה אפשרות להניח עליהם משטח מתכת (-בלעך) שמכסה את משטח החימום וגם מכסה לגמרי את הלחצנים המשמשים לשליטה על רמת החום וכדרך שמניחים משטח מתכת על אש גלויה באופן שלא ניתן לשנות את מידת החום. במצב כזה – נחשבת הכירה כגרופה וקטומה ומותר להשתמש בה.

[בכיריים בשיטת אינדוקציה, אסור גם עם כיסוי, מאחר והאנרגיות החשמליות זורמות בכל מצב, והן משתנות בפרקי זמן קצובים].

מקורות לעיון והרחבה: ראה שו"ע אור"ח סימן רנג סעיפים א-ב. שמירת שבת כהלכתה פרק א' סעיפים כט-ל. אורחות שבת פרק ב' סעיף א.

אדם יש סבורים להקל אף יותר, ראו ארחות שבת פרק ב' (סעיפים מט-ג, ושם הערה פ"ג), שהביא בשם החזון איש (אור"ח סימן לה ס"ק ב') שרשאי להעמיד מערב שבת תבשיל מבושל כל צרכו על גבי כירה חשמלית העתידה להידלק בשבת, ומכאן שלדעתו אין זו 'שהיה' חדשה, אלא דומה הדבר לחזרה. למקור הדין כשהפעילו באיסור, ראו סימן שיח סעיף א בדין המבשל בשבת.

כיריים חשמליות (קרמיות) כפלטת שבת

שאלה: לאחרונה שיפצנו את המטבח והתקנו בו כיריים קרמיות בגובה השיש. אנחנו מאד מרוצים מהשימוש בכיריים אלו ובפרט מהמיקום הנוח שלהם.

לקראת שבת, הכין בעלי את הפלטה כדי לסדר עליה את הסירים כמנהגו מדי ערב שבת. אולם הפעם, בגלל המיקום המוצלח של הכיריים, החליט בעלי להעמיד את הפלטה על מקומם של הכיריים החשמליות, המבנה השטוח שלהם איפשר כמובן להעמיד עליהם פלטה והמיקום היה מאד נוח. לשם כך הוצרך בעלי להוריד את הסירים למקום צדדי, להעמיד את הפלטה ואז להעביר אליה את הסירים. ולא להעביר אותם ישירות מהכיריים כפי שהיה עושה בעבר.

תוך כדי עיסוקו ב"עסקת החליפין" הזו, צץ בדעתו רעיון – הרי הכיריים החשמליות עובדות בדיוק כמו פלטה, גוף חימום שעליו מעטה מוליך חום. בפלטה זו מתכת, ובכיריים זה המשטח הקרמי, סוג של זכוכית מוליכת וחסנית חום. כך

פלטה שכבתה ונדלקה

שאלה: אנחנו נוהגים להשאיר את סיר החמין (טשולנט) על פלטת שבת שמחוברת לשעון שבת, כך שבאופן קבוע היא נכבית כשעה אחרי הזמן שבו אנו אוכלים את סעודת יום השבת.

זו הסיבה שבבוקרו של אחד מימי השבת האחרונים, הבנו שכנראה אירעה הפסקת חשמל בליל שבת למשך כשעתיים. כשקמנו בבוקר ראינו ששעון השבת חורג בשעתיים מהשעה שאותה הראה השעון התלוי במטבח, וכשבידרנו אצל השכנים התברר שאכן כל החשמל בשכונה לא עבד בין השעות 04:00-02:00 לפנות בוקר.

הטשולנט היה חם כרגיל, אבל מן הסתם הספיק להתקרר באותן שעות שבהן לא עבדה הפלטה. ושאלתנו האם זה לא כמו סיר שהוסר מהאש שאסור להחזירו ואם החזירו אסור להשתמש במאכלים שבו?

תשובה: מותר להשתמש במאכלים.

באופן שהפלטה הופעלה באיסור, אם הפלטה הייתה כבויה זמן ממושך והמאכלים כבר התקררו וכעת התחממו בשנית, יש לחוש למעשה שבת שאסור באכילה בו ביום גם לאחריהם. אולם נראה שאם המאכלים ראויים לאכילה גם כשהם קרים, אין חשש לאוכלם גם כשהם חמים.

מקורות לעיון והרחבה: דעת רוב הפוסקים שבמקרה שהפלטה הפסיקה לעבוד, מותר להעביר את הסירים שלא הצטננו לפלטה אחרת כדין 'חזרה' ולא דנים את ההעברה כ'שהיה' חדשה. בשאלה שלפנינו שלא נעשה מעשה בידי

תשובות אקטואליות

מבית הוראה אביר יעקב

הגאון רבי בן ציון הכהן קוק שליט"א
ראש בית הוראה הכללי ירושלים
גאב"ד מרכז פתח תקוה

מדרן הגר"ש אלישיב - ברכות תרסא).

שימוש בצרכי בית הכנסת

שאלה: האם מותר להשתמש במים ובבית הכסא של בית הכנסת בלא שלומד או מתפלל שם.

תשובה: השירותים אינם ציבוריים אלא נועדו לצורך לומדי ומתפללי בית הכנסת, ולכן אסור להיכנס רק לצרכו. והעצה לזה שייכנס וילמד מעט ואפילו הלכה אחת ואז יוכל להשתמש כחפצו, שהרי לא התנו הגבאים כי השימוש הותר רק ללומד זמן מסוים. ואם בשעת לימודו נטל מעט טישו, אינו צריך להשיב את שנתרם בידו עם סיום לימודו, ויכול להשתמש אף מחוץ לביהכ"ס. וכבר בשעה שלוקח את הטישו אינו צריך לקמץ ולקחת בדיוק כדי שימוש, שאין דרך בני אדם בזה, ועל דעת כן נתרמו, ואמנם לא יקח מדי הרבה, שאף לא נתרמו בכדי לצייד את הלומד למשך היום.

הכלב בדרך ארעי (אגרות משה אורח חיים א, מה), אך שמעתי מרבינו הגר"ש אלישיב שאין להכניסו כמבואר בחתם סופר (ש"ת א"ח לא) כיון שחילול ה' הוא להקל יותר ממה שנהגים העכו"ם בבתי יראתם, וכיון ששם אוסרים להכניס כלבים, כך ייאסר בבתי כנסת ואף אלו שבח"ל שקדושתם ארעית (שיעורי

גובה הבימה בבית הכנסת

שאלה: כשבונים בית כנסת, האם יש עניין לבנות במקום גבוה את הבימה לקריאת התורה, וכן את מקום עלית הכהנים לדוכן לפני ארון הקודש.

תשובה: אמנם אין זה לעיכובא, אך לכתחילה יש להשתדל שיהיה גבוה טפה, שהרי ברכת כהנים 'לעלות לדוכן' (סוטה לח, ב) וכן 'לעלות לתורה'.

הכנסת כלב נחיה לבית הכנסת

שאלה: עיוור המסתייע בהליכתו בכלב נחיה, האם יכול להכניסו לתוך בית הכנסת.

תשובה: למרות שהותר לתלמיד חכם להכניס את חמורו שהולך עמו בדרכים לבית הכנסת, כיון שזה צרכו ונידון כאכילה ושתייה שהותר לו בבית המדרש (ירושלמי מגילה ג, ד). ואף לכל אדם הותר אכילה ושתייה בדרך ארעי, וממילא הותר הכנסת

הגאון רבי יצחק בירך דסקל שליט"א
דיין ומורה הוראה, מח"ס בינת המשפט

ראשונה לשבת בסוף. הבחורים טוענים שיש להזיז את כל השורות בשורה אחת, ומקומם הוא ראשון, והנהלה טוענת שאין חזקה בזה, וכיון שנתבטל מקומם צריכים לשבת בסוף. יש לציין שגם הספסל בסוף פחות נוח. מי צודק בטענתו.

תשובה: יש להזיז את כל השורות.

ביאור התשובה: יש להסתפק אם יש חזקה ממש לבחור במקום שיושב. דמצד אחד יש לומר שאין חזקה לאף בחור, כיון שבית המדרש שייך להנהלת הישיבה, ובידה לעשות כל מה שרוצה. מצד שני יש לומר, שכיון שהבחורים משלמים שכר לימוד, והישיבה מאפשרת להם להפוס מקום, על דעת כן באו ללמוד, שכל בחור יהיה לו חזקה במקומו.

והנה איך שלא יהיה, כיון שהוכרחו לבטל את השורה הראשונה, שורת הדין אומרת שלא ילקח דוקא זה שבשורה ראשונה, אלא הנזק יתחלק שוה בשוה על כולם, וכיון שהשורה הראשונה היה לה חזקה, או שכן נהגו לאפשר לבחור להפוס מקום, אם כן ראוי לחלק את הדבר בין כולם, שכל שורה תזוז קצת אחורה, ולא להזיק דוקא לשורה הראשונה. לא מיבעיא אם יש להם חזקה, בדאי אין ראוי לסלקם לגמרי ממקומם, אלא אפילו אם אין חזקה, כיון שכן נהגו יש לחלק בין כולם את הנזק

דכמו שהיה מקבל שכר בכל חודש בהבלעה, כך גם מקבל את פיצוי הפיטורין חודש לשנה, והרי זה כמו תוספת שכר של חודש בכל שנה.

העולה מזה: מותר ליטול שכר שבת בהבלעה, לכן חייב לשלם גם פיצויי פיטורין, דכמו שהיה מקבל שכר בכל חודש בהבלעה, כך גם מקבל את פיצוי הפיטורין חודש לשנה, והרי זה כמו תוספת שכר של חודש בכל שנה.

חזקה למקומות בישיבה

שאלה: באחת הישיבות החליטה הנהלת הישיבה לבטל את השורה הראשונה של הבחורים, ולהניח מקום פנוי כדי שיהיה נוח יותר לגשת ל"אוצר הספרים" שם, וביקשה מהבחורים שבשורה

פיצויי פיטורין לעובד גם בשבת

שאלה: "אני עובד כשומר, שלוש עשרה שנים במקום מסויים, גם בשבת אני חייב לשמור. וכדי שלא יהיה חשש של שכר שבת, שבע שנים, הייתי עושה הבלעה בדרך הזו, הייתי אומר לו שהשכר הוא עבור ששה ימים, ומשלם לי יותר על כל הששה ימים. וחמשה שנים ההבלעה הייתה בדרך זו, שהייתי עושה לו תיקונים בבית, והיה משלם לי כביכול מאוד יקר על התיקונים, שכולל בזה שכר שבת. לפני כמה שבועות הוא פיטר אותי מעבודתי. נפשי בשאלתי, האם אני יכול לקבל את כל פיצויי הפיטורים על כל השנים, כיון שלכאורה יש בהם שכר שבת, שהרי על ההבלעה הם לא נותנים פיצויים, ומבחינתם הפיצויים הם על עבודתי בכל השבוע, כולל שבת".

תשובה: מבואר באורח חיים סימן שו סעיף ד, שמי שעובד חודש או אפילו שבוע, וכלל בעבודתו גם את השבת, אין בזה שכר שבת, כי הוא בהבלעה. לפי זה לא היה חשש כלל של שכר שבת. ולגבי פיצויי פיטורין אין חשש כלל, דפיצויי פיטורין הוא לפי חוק המדינה, האומר: "שיעורם של פיצויי הפיטורים הוא: שכר חודש אחד לכל שנת עבודה בעובד במשכורת אצל מעסיק, או באותו מקום עבודה". אם כן אין כלל חשש שכר שבת,

מסכת נזיר דף מח-נד

הארץ כשאור שהוא מתערב בעיסה, מיפה ומרבה ומעלה את כל הגוף בלא מום, כשאור שהוא מיפה ומרבה את העיסה.

באבקה רוכל כתב, אע"פ שהעצמות נמוחו, עצם אחד נשאר באדם שאינו מתכלה לעולם ואינו מתרקב והוא עצם תחתון שבשדרה, וקורין לו חז"ל 'תרוד רקב', ואומרים עליו שהוא חזק מאד כפטיש יפוצץ סלע. וכ"כ הריקאנטי (פרשת תרומה, על הפסוק ונתת על השולחן לחם).

ובעבודת הקודש (ח"ב פ"מ) כתב, שקיבלו חכמי האמת שקב"ה משאיר בגוף האדם עצם קטן והוא התחתון שבשדרה והעצם הזה אינו כלה ולא נפסד לעולם, ונקרא בלשון רבותינו ז"ל תרוד רקב.

עניין זה הובא גם במטה משה [תלמידו של המהרש"ל] (דיני סדר הבדלה), ומקור הדבר נמצא כבר בזוהר הק' (ח"א קיג-קטז) שכתב, שהגוף נכנס בקבר ונרקב כולו ויוצא ממנו זוהמא הרעה, ולא נשאר ממנו אלא כמלא תרוד רקב שממנו נבנה הגוף בתחיית המתים.

ועיין בסידור יעב"ץ (סדר מוצ"ש מחיצה ד) שהאריך לבאר עניין עצם זה, וכתב שיש לעצם הזה שלשה שמות 'נסכו', 'לוז', ובזוה"ק נקרא 'בתואל רמאה', וביאר הטעמים שנקרא באלו שלשה השמות, והטעם שנהנית דווקא מסעודת מלווה מלכה, ובפתח הדביר (או"ח סי' ש סק"ד) האריך לדון אם עצם זה נמצאת גם בעכ"ם, עיי"ש. [ונהגה בשו"ת חתם סופר יו"ד סי' שלו] כתב שעצם הלוז אינה מטמאה באהל לפי שאין בו שיעורא, ובשו"ת הרב"ז (שאפרן, ח"א סי' קיג אות ט) האריך לדון אם עצם זה מטמאה או לא, עיי"ש.

בעניין עצם זה ידועים דברי הבית יוסף (או"ח סי' ש) שכתב 'בסדורים מפרש, אבר יש באדם, ונסכו שמו, ואינו נהנה באכילה אלא במוצאי שבת. ובמשנה ברורה (סק"ב) כתב, אמרו הקדמונים אבר אחד יש באדם, ונסכו שמו, וזה האבר נשאר קיים בקבר עד עת התחיה, ואפילו אחר שנרקבו בו כל העצמות, וזה האבר אינו נהנה משום אכילה כי אם מסעודת מלווה מלכה. ובשער הציון (סק"ז) ביאר בשם האליה רבה, שאיבר זה לא קבל הנאה מעץ הדעת, שהרי אדם הראשון אכל ממנו בערב שבת, ואיבר זה אין לו הנאה ממאכל כי אם במוצאי שבת, לפיכך לא נגזר עליו להכלות אפילו על ידי המיתה, ולכן איבר זה נשאר קיים בקבר עד עת התחיה.

בעניין עצם הלוז יש להוסיף דבר חידוש שכתב בס' בית ישראל השלם (טויסיג ח"ה סי' א) שעצם הלוז ממשכה לישון ב' שעות לאחר שהקיצו כל האברים ולכן הרוצה להתפלל בכל אבריו בבחינת כל עצמותי תאמרנה, עליו להשכים ב' שעות קודם וי"א ג' שעות.

שנים הוא מונה אצלו בבית כי בדעתו שיקבר עמו במוות בקברו, ונתעורר לו חשש אם היות שכהנים נכנסים ויוצאים שם בביתו עליו להצניע את האיבר באופן שלא יעביר טומאה, שהרי אבר מן החי שיש עליו בשר כראוי, מטמא באהל, ושיעור בשר להעלות ארוכה הוא תלוי בכל אבר ואבר כפי מזגו ותכונתו, וזוה האצבע נשאר בשר על כל האבר רק שמרוב השנים נתייבש ונתקשה הבשר מאוד כעצם.

והשיב לו שגוף דין בשר המת שייבש הוא משנה ערוכה בגדה (נד:): וכך גם פסק להלכה הרמב"ם (טומאת מת פ"ב ה"א) שאפילו אם יבש כחרס טמא, ואין חילוק בין אבר מן החי, לאבר מן המת בזה, אך אם יניחנו בתיבה שיש בה מ' סאה, ויאמר ויהיה לבני ביתו שלא יוציאו האבר רק עם התיבה דרך הפתח, ובפרט אם תהיה התיבה סגורה ויכתב עליה להוציאה עם התיבה דרך הפתח שוב אין חשש.

אכילת מלווה מלכה, כדי שישאר מלא תרוד רקב

בגמ': ועל מלא תרוד רקב: וכמה שיעורו חזקיה אמר מלא פיסת היד רבי יוחנן אמר מלא חפניו (נזיר ג, ב).

בסוגיין מבואר ש'מלא תרוד רקב', כלומר קף מריקבון שנתר מהמת לאחר שנתכלה, הרי הוא מטמא את הנזיר, ועליו להתגלה.

בחז"ל ובפוסקים מבואר ש'מלא תרוד רקב' האמור בסוגיין אינו אלא עצם הלוז שאינו כלה, וממנו קם אדם לתחיית המתים, כדלקמן.

בפרקי דר"א (פל"ד) אמר רבי שמעון, כל הגופות נוגעין בעפר הארץ עד שאינו משתייר מן הגוף אלא כמלא תרוד רקב, והוא מתערב בעפר הארץ כשאור שהוא מתערב בעיסה, ולענית לבוא כשיקרא הקדוש ברוך הוא לארץ שיתן פקדון כל הגופות, והוא שמתערב בעפר

נגיעה בבעלי חיים טמאים

בגמ': במוותם אינו מיטמא אבל מיטמא הוא לנגעם ולזיבתם (נזיר מח, א).

בסוגיין מבואר שמוות לאדם ליגע בכל הטומאות ולהטמאות בהן, וכך פסק הרמב"ם (טומאת אוכלין פ"ז ה"ט) וביאר 'שהרי הזהיר הכתוב את בני אהרן ואת הנזיר מהתטמא במת מכלל שכל העם מותרין, ושארף כהנים ונזירים מותרין להתטמא בשאר טומאות חוץ מטמא מו'. הרי שאין איסור לאדם ליגע בבעלי חיים טמאים ואף הכהן לא הזהיר אלא מליגע בהם לאחר מיתה, אלא שיש לדון אם יש ענין או מעלה בזהירות מליגע בהם וכן אם הנוגע בהם מתחייב בנטילת ידיים.

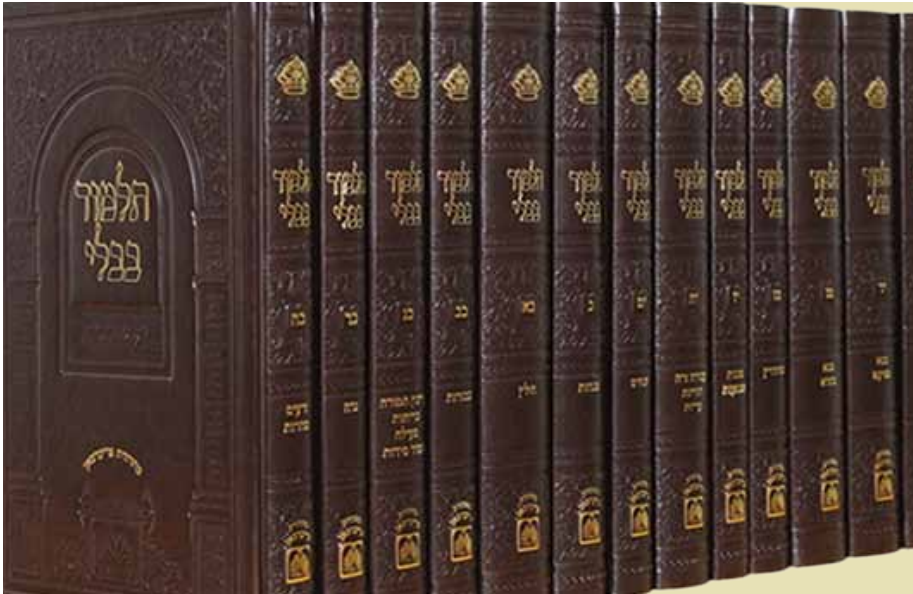
ונהג בשולחן ערוך הרב (או"ח סי' צז ס"ג) כתב שאדם המתפלל וכינה עוקצתו, ימשמש בגדיו להסירה שלא תתבטל כוונתו, אבל לא יסירנה בידו אפילו היא במקום שאין שם מלמולי זיעה, [שארין צריך נטילת ידיים לתפלה כמו שאין צריך אם נגע בשאר בעלי חיים טמאים], מכל מקום מאוסה היא ונגאי הוא אפילו אם יראנה אדם ק"ו כשעומד בתפלה לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה. אבל שלא בשעת תפלה י"ח יכול ליטול כינה ולזרקה בבית הכנסת כמו שמוותר לרוק בבית הכנסת.

הרי מבואר מדבריו שאין חיוב נטילת ידיים אם נגע בבעל חי טמא, אולם ביפה ללב (ח"א אות כד) כתב שצריך נטילת ידיים, ובכף החיים (סי' ד' ס"ק פא) כתב שבמקום שאפשר יש להחמיר.

שמירה בבית אצבע שנפלה

במשנה: על אלו טומאות הנזיר מגלה וכ' ועל אבר מן החי שיש עליו בשר כראוי (נזיר מט, ב). בשו"ת מהרש"ם (ח"ג סי' מב) נשאל על דבר איש א' שנחתך לו חלק מאצבעו, וזה כמה

דין 'בריה' שנחסרה לאחר בישול

בגמ': בעי רבא נמלה שחסרה מהו שיעורא גמדין לה והא חסר או בריה גמדי לה (גזיר נא, ב).

בשור"ע (או"ח סי' רי ס"א) כתב המחבר: האוכל פחות מכזית בין מפת בין משאר אוכלים, והשותה פחות מרביעיית בין מין בין משאר משקים, מברך תחלה ברכה הראויה לאותו המין, ולאחריו אינו מברך כלל, ויש מסתפקים לומר שעל דבר שהוא כברייתו, כגון גרגיר של ענב או של רימון, שמברכין לאחריו אע"פ שאין בו כזית, לכך נכון ליהדר שלא לאכול בריה פחות מכזית. וברמ"א הוסיף וכתב: ולא מקרי בריה אלא אם אכלו כמות שהוא, אבל אם לקח הגרעין ממנו, לא מקרי בריה. במגן אברהם (סק"ד) כתב, שהבית יוסף (יר"ד סי' קא) הביא בשם מהר"י שאם נפל ממנו קצת ע"י בישול כמו שרגילות הוא להתפרפר מקרי בריה.

באפיקי מגינים (או"ח שם ס"ג) כתב להוכיח כדברי המג"א, ממה שכתב המפרש בסוגיין (ד"ה בעי רבא), בביאור ספק הגמ' על נמלה שחסרה אם פטורים על אכילתה כיון שאינה שלמה, או שמא כיון שהיא 'בריה' שהרי היא ראויה לחיות אף שהיא חסרה, הרי היא בכלל בריה מדין רובו ככולו, ויהיה חייב על אכילתה. הרי שאף דבר שחסר קצת נקרא בכלל בריה.

אולם במשנה ברורה (ס"ק ח) כתב להלכה שאם נפל מהמאכל קצת ע"י בישול, נתבטל ממנו שם בריה, ועיין בשער הציון (ס"ק כג) שביאר שדעת המג"א הוא רק להראש"ש, אבל הרמ"א חולק ע"ז, ולכן להלכה יש להקל שא"ז בריה.

נידון זה תלוי גם בנידון הפוסקים אם אומרים רובו ככולו בחסר, עיין בחת"ס (או"ח סי' קמ), בדובב מישרים (ח"ג סי' ד אות ג) ובלקח טוב (כלל יב אות ג) מה שהאריכו בזה עפ"י דברי המפרש בסוגיין. ועיין בדעת תורה למהרש"ם (יר"ד סי' לו ס"ק סח).

[בעניין בריה שחסרה אם נחשבת בריה, עיין ברמב"ן (חולין צ"ט): שהוא בעיני דלא איפשטא וכיון שבריה דרבנן הולכים לקולא, ולכן בריה חסרה מתבטלת, ואינה כשאר בריה שאינה מתבטלת, וכ"כ הרשב"א (תוה"ב ב"ד ש"א), אבל בראב"ה (סי' אלף וקה) פסק לחומרא, ועיין בש"ך (יר"ד סי' פו סק"י, סי' ק סק"ב), בחקרי לב (יר"ד סי' ס) ובשו"ת חיי הלוי (ח"ד סי' מט)].

זהירות כשמקשים קושיא על דברי הגמרא או הראשונים

בגמ': כל ימיו הושחרו שינוי מפני תעניותיו. (גזיר נב, ב).

שינוי מפני התעניות, וזה הכלל כי לא דבר רק, ודרשו רז"ל (ירושלמי סוכה פ"ד), ואם הוא רק, הוא מכב, כי כל דבריהם הוא אמת ויושר ובטוב טעם ודעת רק יד שכלנו קצרה. וראיתי ממורי ורבי החסיד הגאון מהר"ש ז"ל, כשהיה שומע מפי תלמידיו שאמרו וכי היה המקשה משונע, או איך היה גרייז"ר [טועה] וכיוצא בזה, היה מכהו מכת מרדות, מלבד תשובה שסידר לו, והיה מרגיל תלמידיו לומר תמיד בלשון כבוד, כגון דברי המקשה אינם מובנים לי לרוב עומקם וכיוצא בזה. והנה החיד"א בספרו מעגל טוב כתב שהר"ד העשיל הקשה קושיא גדולה על חידושי הלכות להמהרש"א, והטיח כנגדו דברים קשים, ומפיו לפידים יהלכו, ובחרון אפו השליך את הספר חידושי הלכות לארץ, ושוב נענה אחד מתלמידיו ויישב דברי המהרש"א בטוב טעם ודעת דבר דבור על אופניו, ונבהל הגאון ז"ל, וקבל על עצמו שלא יחבר ספר כי כפעלו ישולם לו.

ובעל האור החיים (הובא בשם הגדולים מע' ספרים אות ד ס"ק יג) סיפר, כי חכם אחד מחכמי המערב בזמנו היה קורא בספר דברי נביא בענין אחד, ולא הוחזר לו, ודיבר עליו סרה, ובלילה באו לחנקו עד שבכה וביקש מחילה, וקיבל על עצמו שלא לזלזל יותר בשום מחבר.

עוד כתב החיד"א (שם מע' ספרים אות ה ס"ק נה) שפעם אחת היו יושבים תלמידי חכמים ולומדים ונמשכו הדברים עד שאחד מבני חבורה דיבר קצת שלא כהוגן על הספר היכל קדש, ותיכף נתגנמם והענישוהו בחלום על דבריו, וייקץ ויגד לחבריו להזהיר על כבוד הספר ומחברו. ולכן הירא לנפשו יזהר לכלכל דבריו ביום הלחמו מלחמתה של תורה ויזהר בכתיבתו שלא יכוח בגחלתן של המחברים שלפניו.

בסוגיין אמרו 'כל ימיו הושחרו שינוי מפני תעניותיו'. לשון זו הובאה בש"ס בכמה מקומות, ובסוגיין פירשו התוס' (ד"ה תנא) שאין דרך ארץ לדבר על רבו בלשון זה, וכתב המאירי לעולם יזהר אדם בהזכרת ת"ח דרך כבוד בכל ענין. ובאגודה (חגיגה כב:) כתב שמכאן למדנו עונש למדברים על שוכני עפר.

כיוצא בזה כתב החיד"א בפתח עינים (חגיגה שם) מכאן יש ללמוד כמה צריך אדם לדקדק בדבריו, הן בעודנו פניו הולכים בקרב מלחמתה של תורה, חז"ד ותימא על הראשונים ועל גדולי הדור, להזהר בדבריו, ובשגם נראה בעיניו כי לא באו אל נכון, יתלה החסרון בו, וישא ביום ההוא ק"ו מאריה דבי עילאי רבי יהושע שהיה פשוט אצלו שטענו בית שמאי, ואמר בושני מדבריתם, ועמד תלמיד אחד והסביר לו טעמן של בית שמאי, ומיד הלך רבי יהושע ונשתטח וכו', ואמר נעניתי לכם עצמות ב"ש וכו', והושחרו שינוי מתעניותיו, והאדם יכיר מיעוט ערכו וקוצר דעתו ואל יוציא מפיו דבר שאינו הגון נגד גדולים, רק בדרך משא ומתן כתלמיד הדן לפני רבותיו בקרקע, וזכור יזכור מה שכתבו גדולי הפוסקים שבזמן הזה אין דין תלמיד חכם, ועי"ש עוד שהאריך בזה.

והנה בשל"ה הק' (שער האותיות ערך שתיקה אות ט) כתב, המלעיג ומתלוצץ בדברי חכמים, איתא במסכת עירובין (כ"א:) שנידון בצואה ורותחת. ונראה לי דבכלל זה האומר על איזה סברא המוזכרת בגמרא, או ברש"י או בתוספות, או איזה תירוץ, ואומר דבר רחוק הוא זה, ואלו הייתי אני אומר דבר זה היו משחקים עלי, הוא עושה עבירה גדולה, ולפי ששמעתי הרבה פעמים כן מדברים, על כן הנני מזהיר על זה באלף אזהרות, ור' יהושע שאמר פעם אחד בושני מדבריתם בית שמאי, נתחרט והושחרו

הרה"ק רבי פינחס מנחם אלתר זי"ע

בעל הפני מנחם' ט"ז אדר תשנ"א

שקיבל מעות רבות לא היה אלא 'לווה' שמעוהו נתחייב להחזיר את הכסף בריבית הרבה.

מכאן למדתי - סיים הפני מנחם' - שלא תמיד מה שנראה לעיני בשר הוא האמת, ולפעמים כשנראה לו לאדם שהוא 'מפסיד' באמת אינו אלא 'מרוויח', וכמו כן אתה, אין לך להתחיל לשקוע במחשבות מה רוצה השי"ת ממך, כי לא לקח ממך מאומה, אלא נתן לך רבות... ואף אם אינך רואה זאת בעיני בשר.

(באר הפרשה)

הכנה לתפילה

דרש הרה"ק הפני מנחם' זיע"א: בילדותי שמעתי מפי אבי הרה"ק האמרי אמת זיע"א מענין ההכנה קודם התפילה, לידע ולהתבונן כיצד יגשיש לתפילה, והגיד בשם צדיקים, לפרש דברי המשנה 'חסידים הראשונים היו שוהין שעה אחת ומתפללין, כדי שיוכנוו לבם לאביהם שבשמים', היינו שבאותה שעה ביקשו שיהיו יכולים לכון בתפילתם, כי גם על הכוונה בתפילה צריכים זכות. תפילה היא מהדברים שעומדים ברומו של עולם ובני אדם מזולזין בהן, וכי יתכן לגשת לתפילה לפני מי שאמר והיה העולם אחר שכבר שמעו חדשות העולם ושערי המחירים וכיוצא בזה, מניחים תפילין ומתפללים בחיפזון וחולצים אותן וכבר עומדים אחר התפילה.

(ספיר ויהלום פר' תרומה פ"א - הגה"ח רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

שואל מעמו בלקחו ממנו מתנה יקרה זו.

אמר לו הפני מנחם', הנה בשנות ילדותי הזדמן לי להיות בבאנק (בנק), וראיתי יהודי נכנס וסכום גדול בידי והוא מעניק את הסכום כולו לפקיד דשם, מיד נתמלאתי רחמים עליו שאת כל כספו ורווחיו נתן לעובד הבאנק ולא נשאר לעצמו מאומה מכל זה. לאחריו ניגש מאן דהו, והפקיד נתן לו סכום מעות גדול ביותר, שמחתי שיהודי זכה למתנה גדולה כל כך.

אך לאחר שנים מספר כשבאתי לכלל הבנה או אז הבנתי כי אדרבה פני הדברים להיפך הגמור הם, כי זה האיש אשר כל כך ריחמתי עליו, הרי הוא 'עשיר' גדול שהפקיד סכום הגון אצל פקיד הבאנק בהיתר עיסקא כדת וכדין - ומעתה ישא קרן זה רווחים פירות ופירי פירות, ואילו השני

כ"ק אדמו"ר רבי פינחס מנחם אלתר זי"ע מגור נולד ביום שבת קודש פרשת פינחס כ"א תמוז שנת תרפ"ו בעיירה פאליניץ בפולין, כבן זקונים לאביו הרה"ק רבי אברהם מרדכי מגור זי"ע בעל האמרי אמת' בן הרה"ק השפת אמת'. ולאמו הרבנית הצדקנית מרת פייגא מינטשא בת (גיסו של האמרי אמת) הרה"ק רבי יעקב מאיר בידרמן הי"ד חתן בעל השפת אמת זי"ע. כאשר כבשו הגרמנים את פולניה הצליח להימלט עם אביו האדמו"ר, והגיע לארץ ישראל בשנת ת"ש.

שימש במשך שנים רבות כראש ישיבת 'שפת אמת' של חסידי גור בירושלים, ונודע כתלמיד חכם מופלג. נקרא על שם ספרו 'פני מנחם'.

מונה כאדמו"ר חסידות גור משנת תשנ"ב, לאחר שנפטרו אחיו האדמו"רים הרה"ק רבי ישראל בעל 'בית ישראל' והרה"ק רבי שמחה בונים בעל 'לב שמחה'. רבינו נפטר בפתאומיות במוצאי פורים שנת תשנ"ו זי"ע.

לפעמים כשנראה לו לאדם שהוא 'מפסיד' באמת אינו אלא 'מרוויח'

אל הפני מנחם' מגור זי"ע נכנס פעם אברך המדוכא בייסורים ושפך לפניו את מר לבו, אחר שבנו יחידו מחמד נפשו הנוול לו שנים רבות לאחר נישואיו, חלה אנושות ושבק חיים לכל חי ל"ע, ועתה נפשו בשאלתו לדעת מה ה' אלוקיו

הרה"ק חנוך העניך הכהן לוין מאלכסנדר זי"ע

בעל חשבה לטובה ח"י אדר ב' תר"ל

ימי חייו, את הכספים שהיה מקבל ככהן בפדיון הבן, היה מנדב לעניי ארץ ישראל.

כל ימיו נחבא רבינו אל הכלים, ורוב שנותיו עברו עליו בצל כנפיהם של מורי פשיסחא ויורשיהם בקוצק ובגור. רק לאחר שאחרון רבותיו נסתלק מן העולם, נאות לשמש כמנהיג העדה, והוא בן ששים ושמונה.

כאשר נכנסו אל הרבי ר' בונם מפשיסחא שלושת גדולי תלמידיו יחדיו, רבי מנדלי מטומשוב, רבי יצחק מאיר מוורשה, ורבי חנוך העניך מאלכסנדר, שמה לבואם והכריז, ברוכים הבאים גדולי אדמו"רי פולין. ואכן שלושתם

הרבי ר' העניך נולד בשנת תקנ"ח לאביו רבי פנחס יעקב הכהן זצ"ל. אחרי נישואיו בפשיסחא, מקום מגוריו של חותנו רבי יעקב יעקל פאכטויד שהיה עשיר מופלג ועסק בכריחת עצים, התגורר סמוך לחותנו, ובאותה עת זכה להכיר מקרוב את היהודי הקדוש זיע"א ואת תלמידו הגדול רבי שמחה בונם זיע"א, שבצילם הסתופף.

רבינו כיהן כרב בכמה קהילות, תחילה באלכסנדר ואחר כך בנוביבור ובפרושניץ. הוא הסכים לקבל על עצמו את עול הרבנות, מאחר שלא היתה לו פרנסה ממסחרו, עד כדי שהיו תקופות שבביתו לא היה לחם לאכול. אולם בכל

כל הנוצץ זהב. יושב אדם כל ימיו ליד קבר פתוח ושוכח מיום המיתה, מצוי אדם תמיד בבית הרב מבלי לדעת הלכה מה טיבה, מרבה אדם לשהות במקוה טהרה, לדאוג לטהרתם של הבריות, והוא עצמו אינו יודע טהרה מהי.

(ספיר ויהלום פר' חיי שרה תש"פ - הגה"ח רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

תבחר ב'אשרי יושבי ביתך'...

פעם אחת בא לפני הרב הקדוש רבי חנוך העניך מאלכסנדר זיע"א איש אחד שהיה סני שמעניה, והתנצל את עצמו שחושדין אותו בדברים מגונים.

ושאל אותו הרה"ק: ומה אתה אומר. והשיב: אני אומר מאמר חז"ל (שבת ק"ח): 'אשרי מי שחושדין אותו ואין בו והשיב לו הרה"ק: כאפ דין בעסער אב אין [-עדיף היה לו היית תופס את עצמך בפסוק] 'אשרי יושבי ביתך' ולא תלך למקומות שתביא את עצמך לידי חשד, וד"ל.

(ספיר ויהלום פר' בהעלותך ע"ט - הגה"ח רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

החסידים שהגיעו אליו.

בראש השנה תר"ל, האחרון לחייו, התאספו אלפי חסידים באלכסנדר, ואז שינה רבינו ממנהגו וסירב להיפרד מכל חסיד וחסיד בלחיצת ידים, עקב חולשתו הרבה, ואמר שכל החסידים האומרים לצאת לביתם, יתקבצו לחצר בית המדרש. כשהתאספו, ניגש לחלון שבחדרו, והשמיע ברכת כהנים בקול כפרידה משותפת, סגנון הברכה עורר חששות בלב חסידים רבים.

מגילת חייו של רבי חנוך העניך, נסתיימה חיש מהר. תקופת הנהגתו לא ארכה אלא ארבע שנים בלבד, והוא נסתלק ביום י"ח אדר ב' תר"ל, בהותירו אחריו עדה בוכיה.

איך עורכים "ליל הסדר"?

היה אומר הרה"ק רבי חנוך העניך מאלכסנדר זיע"א: בנעורי חשבתי שאין בקי בהלכה כשמשו של הרב הרגיל להוראה, אין ירא שמים כקברן הזוכר תמיד יום המוות, ואין לטהרה כמו הבלן המצוי תמיד במקוה. גדלתי ונוכחתי לדעת שלא

האירו בשמי יהדות פולין, כשהאחרון מביניהם היה רבי חנוך העניך מאלכסנדר.

כשהחל לנהל את העדה, ושיחרו לפתחו חסידים ואנשי מעשה רבים בפעם הראשונה, אמר להם, לו הייתי אברך צעיר, לא נסעתי לאיש כמוני. החסידים השיבו לו, אדרבה, למי ניסע אם לא לאיש אשר יאמר כן, ומאמין בעצמו שהוא כן. השיב להם, אנא אמינא כי שטיא בחדא שטיאתא לא מסרך (השוטה אינו נדבק לומר דבר אחד של שטות כל הימים, רש"י גיטין סח:), לא יארך הזמן וכולם יווכחו בדבר וישובו על עקבותיהם כלעומת שבאו, ולא יוסיפו עוד לבא אלי.

אולם רובם המכריע של תלמידי החידושי הר"ם קיבלו את מרותו אחרי הסתלקות החידושי הר"ם, ובתוכם השפת אמת זצ"ל, שרבינו היה מכבדו מאד ואומר לו דברי תורה לרוב, האבני נזר מסאכטשוב זצ"ל, ועוד.

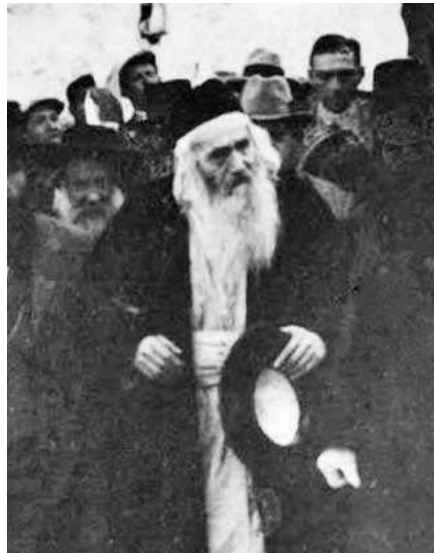
בשנת תרכ"ח - שנת השבעים לחייו, חלה וסבל יסורים קשים אותם נשא באהבה במשך שנתיים, עד הרגע האחרון לחייו, הוסיף לקבל את

הגה"ק רבי יוסף חיים זאנפולד זי"ע

רבה של ירושלים י"ט אדר ב' תרצ"ב

אחת ישבתי לפניו והיה מלמד זכות על פושעי ישראל ואמר לי: צריכים ללמד עליהם זכות. ואמרת לפניו: אני אינני מבין את רבינו, הלוא הוא הלוחם הגדול בעד היהדות וכיצד הוא דווקא מלמד זכות על כולם? ועוד אני שואל: איך רבינו יוכל ללמד זכות על הכל? אם אראה דרך משל, אחד אצל הכותל המערבי ביום הכיפורים שחל להיות בשבת מהלך עם בעל עבירה והוא הולך בגלוי ראש ואוכל דברים האסורים ואחר כך מעשן, איך ילמד עליו רבינו זכות? על זה אשאלה ממנו מענה לשון.

והשיב לי במתק לשונו: שמע בני, גם יוסף חיים איננו טפש כזה, אלא שבכל עבירה מלבד שהיא עבירה אם עושה אותה בתוך ישראל יש בזה חילול השם, ועל חילול השם אין כפרה. ואם יכולני ללמד עליו זכות, אף כי רחוק הדבר מאד, מכל מקום שוב אין כבר חלול ה'. ואם כן נשאר העבירה, ועל עבירה יש דין כמה הוא חייב לבדו. וכן בנידון דידן יש ללמד עליו זכות. הנה מה שהולך הוא בגלוי ראש אפשר יש לו מחלה כזו, ועל האכילה והעישון אולי הוא מסוכן, ועל דבר הבעל עבירה שמא הוא מוליכו כי איננו רואה,

לא לקטרג על בני ישראל

גאב"ד ירושלים הגה"צ רבי יוסף חיים זאנפולד זצ"ל תמיד לימד זכות אפילו על הפושע היותר גדול. העיד הרה"ח רבי נח גד ווינטרויב זצ"ל: פעם

הגה"ק רבי יוסף חיים זאנפולד נולד בשנת תר"ט בעיר ווערעבי שבסלובקיה לאביו הגה"צ רבי אברהם שלמה זצ"ל.

למד אצל הגאון רבי חיים צבי מאנהיימער זצ"ל, וכן למד בישיבתו של הכתב סופר' בפרישבורג. בשנת תר"ל זכה לתואר 'מורנו' מידי רבו הכתב סופר.

לאחר חתונתו נעשה לתלמידו הקרוב של הגה"צ ר' אברהם שאג, מגדולי רבני הונגריה. בשנת תרל"ג עלה עם רבו לארץ, ומאז גר בעיר העתיקה של ירושלים עד פטירתו בשנת תרצ"ב.

בירושלים התקרב למהר"ל דיסקין והפך ליד ימינו בכל פעולותיו הציבוריות, ואה"כ שיתף פעולה עם בנו ר' יצחק ירוחם דיסקין. שימש כראש 'כולל שומרי החומות', וסייע בייסוד שכונת בירושלים. היה ממייסדי העדה החרדית בירושלים, ובשנת תר"פ נבחר לרבה. משרידי כתביו יצא לאור ספר תשובותיו 'תורת חיים'.

נפטר בן פ"ג שנה ביום י"ט אדר ב' שנת תרצ"ב, ומנ"כ בהר הזיתים שבירושלים.

ואף אם רואה הוא אולי ראשו סגלגל עליו, וצריך מי שיוליכו. ואם כן חילול השם אין, ואין מקום לטענת המקטרג מחילול השם, ויש לו כפרה. (ספיר ויהלום פר' קדושים תש"פ - הגה"ח רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

עם הדומה לחמור

ויאמר אברהם אל געריו שבו לכם פה עם החמור (וירא כב, ה).
בגמ' (יבמות סב.) "עם הדומה לחמור".
אומרים בשם הגה"צ רבי יוסף חיים זאנענפעלד

ז"ל שקודם שבא לארץ ישראל היה תמוה לו איך נמשל ישמעאל לחמור, הלא הוא בן אדם נברא בצלם אלקים.
ולאחר שבא לארץ ישראל ה' תמוה לו להיפר, איך החמור נמשל לישמעאל...
פרדס ישראל (להגר"י מוזסון ז"ל), וירא

הרה"ק רבי משה יהושע הגר מויזניץ זי"ע האדמו"ר מויזניץ בעל הישועות משה כ' אדר תשע"ב

מתן בסתר באופן מופלא ביותר

שר התורה והיראה, עמוד העבודה, לפיד האש, סחו רבבות אלפי ישראל שנהו שפופים אחר מיטתו של קדוש ישראל ותפארתו, הצדיק הקדוש מויזניץ זי"ע. מאז הסתלקותו לשמי-עד הועלתה שוב ושוב דמותו הנשגבה כסמל ואות לדביקות בהש"ת ותורתו, איש אלוקים קדוש שהכל סחו אחריו ה' הוא האלוקים.

אך דומה, כי זווית מסויימת, אותה שקד בחיים חיותו להסתיר מאין רואים, נותרה ספונה וחתומה ועודנה נתונה במעטה חביון. לב-הענקים של הרבי זי"ע, ששפעה חמלה ורוך לכל יהודי באשר-הוא, כוננה אימפריית סעד וצדקה חובקת-זרועות-עולם, בה התגלגלו כספים בסדר-גודל מבהיל לכל נצרך ורך. הרבי עצמו ניהל קופת-צדקה עניפה ומסועפת, וכל זאת בהסתיר תוך הסתר, חותם תוך חותם. למעט מתי-מספר ממקורביו אותם מינה כשלוהיו לחלוקת התמיכות, לא היה איש בעולם מודע לסכומי-העתק שהועברו במפעל האדיר עליו חלש הרבי בכבודו ובעצמו.

את רוב חילו בידיעת התורה - היה מגלה לפרקים בהבדור כי בדור בו שטף מים הזדונים ברחוב הפרוץ מאיים לכלות כל חלקה טובה, שומה על כל אחד לקיים 'הכמות בחוץ תכונה' ולשוחח בכל עת מצוא בתורה המגינה ומצילה; את שגב עבודתו וקדושתו - ראו כל בית ישראל באפס קט, כאשר לבת האש שליטה בו יקדה בעוז בתפלותיו ובשולחנותיו הטהורים, ובלכתו בחוצות קריה בפרישות יתירה, אך את הצלע השלישית, עמוד גמילות חסדים, שקד להסתיר בשפירי חביון ולהצניעה מאין רואים. המפקדה שניצחה על מכלול פעולות הסעד והעזרה שכנה בין כתלי חדריו, מן האסקופה ולפנים.

משמשו בקודש הרה"ח ר' אהרן גוטסמן הי"ו, מספר על מה שראה בעיניו. "זכיתי לעמוד לימינו ולשרת בקודש, ועלי הטיל חלק משליחותיות

את פניהם בתחנת הרכבת בחיפה, עם עלותו לארץ ישראל נתמנה על ידי דודו הרה"ק בעל "דמשק אליעזר" זי"ע, לכהן כראש ישיבת "בית ישראל ודמשק אליעזר" ויזניץ בתל אביב.

בהמשך סייע בידי אביו להקים את שייכון ויזניץ בבני ברק, ובמקביל כיהן כרב ואב"ד שייכון ויזניץ בעיר עם פטירת אביו האדמו"ר הרה"ק בעל האמרי חיים זי"ע ביום ט' ניסן שנת תשל"ב, מונה תחתיו לאדמו"רות. מקום מושבו נקבע בשיכון ויזניץ בבני ברק, כאשר לצידו מונה אחיו כ"ק אדמו"ר מויזניץ מונסי זצוק"ל לאדמו"ר כשמקום מושבו בעיירה מונסי שבגני יודק.

האדמו"ר היה ידוע כמתמיד ולמדן עצום, התפילות והטישים בשבת וימים טובים היו ידועים בחמימות ובהתלהבות.

במהלך כהונתו הקים האדמו"ר מוסדות תורה וחסד, ישיבות, תלמודי תורה, כוללים, וסמינרים ובתי ספר לבנות בהם מתחנכים למעלה מעשרת אלפים תלמידים ותלמידות.

בין תלמידיו וחסידיו בולטים היום בעולם התורה והחסידות עשרות רבנים ודיינים, ראשי קהילות ומשפיעים שמעבירים את תורתו ומשנתו.

רבינו עלה בסערה השמימה ביום כ' אדר תשע"ב, ומנ"כ באוהל ויזניץ.

כ"ק אדמו"ר מויזניץ זצ"ל נולד ב"ג בסיוון שנת תרע"ו בגראסוורדין שבהונגריה להוריו הרה"ק בעל האמרי חיים זי"ע והרבנית הצדקנית מרת מרגלית ע"ה, בתו של האדמו"ר הרה"ק רבי זאב מרחמסטריווקא זי"ע.

בילדותו למד תורה ונתחנך על ברכי זקנו הרה"ק בעל אהבת ישראל מויזניץ זי"ע, אליו היה דבוק וקשור בעבותות של אהבה, ובגיל שמונה עשרה בהיותו עדיין בחור צעיר לימים, נתמנה על ידי אביו בעל האמרי חיים לכהן כרב בעיירה ווילחוביץ והגלילות - אז בהונגריה, שם היתה קהילה גדולה של חסידי ויזניץ.

ביום ב' בניסן תש"ב נשא לאשה את הרבנית מרת לאה אסתר ע"ה, בתו של האדמו"ר רבי חיים מנחם מנדל מדענש זצ"ל, החתונה נערכה בעיירה דענש, ביום שישי בערב שבת בהשתתפות מאות מחסידי ויזניץ ותושבי העיר ובראשות אדמו"רים ורבנים, משנפטרה נשא האדמו"ר לאשה את הרבנית הצדקנית מרת שיינדל תליט"א, תבדל לחיים כשהוא אז בן שמונים וחמש.

בשנת תש"ד בפרוץ מלחמת העולם השנייה, החליטו בני המשפחה ובסיועם של בני המקום, להימלט על נפשם ולעלות לארץ הקודש, בחודש אדר באותה השנה התחילו את מסע הגדודים, האדמו"ר מויזניץ והרבנית לאה אסתר ע"ה ובתם תבדל לחיים כיום הרבנית מסקווירא תבדל לחיים.

בה' באייר חודשיים לאחר מסע הבריחה הצו את הגבול לרומניה דרך היער, ובחסדי השם הגיעו לכפר טאשאד שבברומניה, כשבועיים וחצי לאחר מכן - כ"ו באייר עבר אביו האדמו"ר בעל האמרי חיים זי"ע, גם הוא את הגבול ונפגש עם בנו, יומיים לאחר מכן בכ"ט באייר המשיכו לבוקרשט, ובחודש אב עלו לרכבת לנסיעה לנמל קונסטנצה, משם הפליגו בספינת "מורינה" לחון את עפר ארץ ישראל.

ביום שני כ"ה מנחם-אב תש"ד, שלושה חודשים לאחר הבריחה מציפורני הנאצים, זכה לחונן את עפר הארץ, כשמאות חסידי ויזניץ המתינו לקבל

אחר השולחן הטהור, כשפנה הרה"ק הישועות משה' מוויניץ זיע"א לצאת את ההיכל בכדי ללכת לביתו, היה שם אחד שנכח שם ודחף וצעק והתרגו. הישועות משה' הסתובב לעברו והדריך אותו ואמר לו: בשבת לא כועסים. הרי יום שבת קודש הוא. והפסיק, והמשיך: אכן, גם ביום שלישי הדבר אסור, והפטיר: אמנם, ביום השבת נדרש ביותר להיזהר בכך.

וביום שבת קודש, פרשת ויקהל-פקודי תשס"ב באשדוד, לאחר התפלה, כשיצא הרה"ק הישועות משה' זיע"א את בית המדרש, ואחד מהנוכחים צעק וכעס, אמר לו שאסור להתרגו בשבת, והפטיר: גם ביום שלישי אסור, אולם בשבת קל וחומר שאסור. והפטיר: קדושת יום השבת אינה נותנת להאדם להתרגו.

(ספיר ויהלום ויקהל ע"ח - הגה"ח רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

"בעלותי ממקום מושבי בלונדון ללמוד בין כתלי הישיבה. הרבי ז"ע נישא אליי, ותחב לידי מספר שטרות מרשרשים. נבוכתי, אך הרבי בחביבותו הסביר לי בנועם, 'הן בא אתה מחו"ל, שם ודאי הורגלת במאכלים שונים, בטעם שונה. אם תרצה לפעמים לקנות בצרכניה דבר-מאכל וכדו', קח לך, שיהא לך די והותר..." למותר לציין, כי מחצית מקושי ההסתגלות כבר פגה מאליה, והנה הרבי מוסיף במאור פנים: "הכנס נא אליי אחת לכמה שבועות, רצוני לשמוע ממך על חיך בישיבה, על הקשר עם המגיד-שיעור ועל השפה המשותפת עם החברים..."

(מתוך רשימותיו של ידידינו הרב מנחם מענדיל (בהגר"ב) גפנר מאלעד)

זהירות מיוחדת ביום השבת

בליל שבת קודש, פרשת תולדות תשס"א,

הצדקה, אך הרבי ז"ע התרה בי מפורשות שהכל נשמר בחשאי-חשאי, ביני לבינו, כתנאי קודם למעשה", הוא מבהיר. "מה שאני יכול לגלות בקווים כלליים, שמעיינות הישועה שנבעו ללא הפוגה היו מעל לכל שיקולי השתייכות או קהילתיות. כל אימת שבא לאחוזי מצוקה אצל הזולת, זכה הלה לסיוע שיש בה ממש, ביד רחבה, פעמים במודע ופעמים בהיחבא, ללא כל תיחום לעדת מרעיתו או תלמידיו דייקא. כולם מצאו אצלו אוזן קשובה.

מעשי צדקה נפלאים

סיפורי מעשי הצדקה הרשומים על שמו המה בקנה-מידה בלתי מוכר לחלוטין. בימים בהם טרם הוקמו קרנות הצדקה המבורכות היה הוא נחלץ חושים בעוז לעמוד לישע נשברי-לב ונכאי-רוח, באופן מבהיל על הרעיון. איש קשה יום בא אל הקודש והשיח את מר ליבו. חובותיו גואים, הנשים אינם נותנים מנוח, ובבית אין לחם לפי הטף.

להפתעתו, נעמד רבינו מכסאו וניגש אל הדלת, הצמידה אל האסקופה וסובב את המגעול אחת ושתיים, ואחר שווידא כי איש לא ייכנס פנימה לחש אל הלה: 'גרוף נא הכל אל אמתחתך', בהצביעו על ערימת הפדיונות שהצטברה על השולחן.

לא פעם ולא פעמיים אירע כזאת. הערימה התופחת של הפדיון נפש' נמצאה רבות כשהיא מרוקנת כליל בתום קבלת הקהל...

"גש נא אל חדרי אחר הקוויטלעך", הזמין פעם הרבי את אחד העסקנים. "זהוה ואל תגלה לאיש", התרה בו נמרצות בבואו. על השולחן העתיק ניצבו חפיסות-חפיסות 'ירוקים', והרבי הורה לו לספור. העסקן הנפעם החל במלאכה, בעוד הרבי יושב ועוקב אחריו בעיניים רחמיאיות. עשרת אלפים, עשרים אלף, שלושים, מאה אלף, מאתיים... הלה כבר פלבל בעיניו בסחרור, והרבי ממתין בסבלנות עד תום. 400,000 דולר נספרו שם, טבין ותקילין.

"מפומא לא גליא. יד לפה", שינן לו הרבי אזהרתו, "לך נא אל פלוגי, בסודיות גמורה, והעבר לו את הסכום. כך ייחלץ מן הסכך שנקלע אליו בטרם תיחשף מצוקתו לציבור" - - -

כך, ברגישות מופלאה, דקה מן הדקה, בזהירות יתירה למנוע כל סרך חוסר נעימות.

מספר אברך בשנות הבינה: "תקופה קשה חלפה על משפחתנו. התמודדנו עם הוצאות מעיקות, בלתי צפיות, ושיגרת החיים הופרה. איככה אוכל לתאר את אותה אהבת-אומן שחשתי, את החמימות המעודדת שהורמה בעורקיי, כאשר לפני החג נכנסתי אל הקודש בקוויטעל, כדרכי, ובמבטו הרחימאי שולף הרבי סכום של 800 ל"י ותוחבה לידי הרוטטת. 'זודאי תשמח זוגתך כאשר תקנה לה מלבוש חדש לחג, אומר לי הרבי ברוך, חיו איקוניו מאירים לעברי. התחושה המסובדת שצירף לנתינתו, כחשיבה משותפת לטובת בני-הבית, חיפתה על תחושת אי-הנעימות ונסכו בי עוז ותעצומות.

"צעיר לימים הייתי", מסיה תלמיד נוסף,

מחדורה חדשה מפוארת, מאירת עינים, שלא נראה נמוחה

אור המאיר המבואר

ממוהר"ר זאב וואלף מזוזמאמיר

מס' 1800-22-55-66

להשיג בחנויות הספרים

הרה"ק הרבי ר' אלימלך מליזנסק זי"ע

בעל הנועם אלימלך' כ"א אדר תקמ"ז

להניח עליה תפילין. מיד נעשה לו נס וגבראה לו יד חדשה. והיו הצדיקים שסיפרו זאת מעידיים כי במו עיניהם ראו את הפלא בימי זקנותו של רבי אלימלך, כיצד היתה ידו הימנית גרומה ומגויידת כשל אדם זקן כפי גילו ואילו ידו השמאלית רכה וחלקה היתה כידו של נער קטון.

(ספיר ויהלום פר' וישלח פ"א - להגדה ר' מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

הקטע בספה"ק 'נועם אלימלך'

- המסוגל לשמירה ולרפואה

כאשר נסע הגה"צ רבי מנחם ארנסטר ראש ישיבת ויזניץ שליט"א להשתטח על ציון קדשו של הרה"ק הרבי ר' אלימלך זי"ע בכ"א אדר תשמ"ח, הורה לו חמיו הרה"ק הישועות משה מויזניץ זי"ע ללמוד על יד הציון הק' למען ישועת הכלל והפרט את דברי קדשו של הרה"ק הרבי ר' אלימלך זי"ע בספרו הק' נועם אלימלך בפרשת בשלח על הפסוק (טו, כו) "כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך כי אני ה' רופאך" וזה לשונו הקדוש:

"רש"י ז"ל הקשה בוודאי כאשר לא ישים למה לרפואה. וגראה לפרש, הנה כתיב (שמות כ, ב) "אנכי ה' אלוקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים", ומקשים למה לא אמר 'אשר בראתי שמים וארץ', שלפי הנראה זה חידוש יותר.

אך נראה דבאמת זה חידוש יותר שהוציאנו מארץ מצרים, דהנה בריאת עולם היה מחמת שהש"ת ב"ה רצה להיטיב לברואים, ואין הבריאה חידוש נגד הש"ת, כי טבעו להיטיב. אבל יציאת מצרים שהכה הש"ת את המצרים במכות מופלאות וזה נגד טבעית הבורא ב"ה, כי מפי עליון לא תצא הרעה, אך מחמת שזה היה הטבה לישראל מה שהכה את מצרים ועיקר הטובה היה לישראל, עשה הש"ת נגד הטבעית להכות אותם וזה חידוש יותר גדול.

וזהו "כל המחלה לא אשים", אך איך הכה אותם הלא מפי עליון לא תצא הרעה, לזה אמר "כי אני ה' רופאך" ונמצא היה ההכאה הזאת הטבה לישראל, אבל להשים חלילה שום מחלה על ישראל זה בלתי אפשר, כי מה הטבה יבא מזה, וק"ל.

הרה"ק הישועות משה מויזניץ זי"ע, הורה מאז לרבים שנסעו להשתטח על הציון ללמוד על הציון מאמר זה.

(שרפי קודש עם רצד)

היותו עולל נישא בחיקה הפליגו צדיקי הדורות לספר דברים, אשר אלמלא נאמרו מפיותיהם ומשמם של צדיקי אמת מפורסמים קשים היו להיאמן וכה מוסר הרה"ק החקל יצחק מספינקא זי"ע"א בשם אביו הרה"ק רבי יוסף מאיר מספינקא זי"ע"א אשר היה רגיל לספר: מעשה באחד הימים, עת יצא רבי אלימלך מחדרו נאווה קודש בדרכו לבית המדרש, באה לקראתו בתו אשר שהתה אז בביתו כשהיא נושאת את עוללה בזרועותיה. הפעוט צווח ובה וקרטע בידיו וברגליו, כשתוך כדי כך היכה בידו את אמו. נבעת רבי אלימלך למראה הדבר וקרא: הוא הרי עובר על 'מכה אביו ואמו'. באותו מעמד נכחה גם אמו של רבי אלימלך. נענתה היא ואמרה: מה כל הרעש, הרי תינוק הוא, ואף אתה בגילו עשית כן. קפא הרבי תחתיו בבהלה נוראה, ואמר: האמנם כך עשיתי בהיותי תינוק. הנהנה האם בראשה לחיוב. כששמע זאת רבי אלימלך הוא פנה בריצה לעבר בית המרחץ המקומי, שם תחב את ידו לתוך מדורת האש הגדולה אשר יקדה מתחת לדוד המים הרותחים. לימים הראה רבי אלימלך את ידו למקורביו ואמר: אל תחשבו כי זו היא היד אשר עמה נולדתי! את ההיא שרפתי באש, אלא שהקב"ה ריחם עלי וברא לי יד חדשה.

אותו סיפור מספר היה גם הרה"ק רבי אברהם יהושע מנאסויד זי"ע"א כפי ששמענו מפי הרה"ק רבי יחזקאל שרגא משיניווא זי"ע"א אשר מספר היה בשם צדיקי הדור הקודם לו, כי רבי אלימלך שרף את זרועו השמאלית באש באשר בה היכה את אמו בהיותו תינוק, וטען, כי יד שכזו אינה ראויה להניח עליה תפילין. לאחר מעשה התבונן רבי אלימלך בזרועו השרופה ושאל: וכיצד יניח אלימלך מעתה תפילין, הרי זקוק הוא ליד כדי

הרה"ק הרבי ר' אלימלך נולד בשנת תע"ז בפולין לאביו רבי אליעזר ליפמן. נתקרב אל 'המגיד הק' ממעזריטש' ע"י אחיו הרה"ק הרבי ר' זושא מאניפולי.

במשך שמונה שנים נדד במקומות שונים עם אחיו הצדיק ר' זוסיא מאניפולי, כשבדרכם מחזירים הם רבים בתשובה. ואח"כ התיישב בליזנסק, שבזכותו הפכה לעיר חסידות מרכזית. הירבה במעשי צדקה וחסד, ונהג מנהגי פרישות וסיוף.

וכל צדיקי החסידות בדור שלאחריו בפועליו וגאליציע היו מתלמידיו.

בכ"א אדר בשנת תקמ"ז נתבקש לישיבה של מעלה ומנ"כ בליזנסק. והמקום הקדוש נעשה לאבן שואבת עד היום הזה. הרה"ק רבי מנחם מענדל מרימנוב זי"ע אמר, כי תפילה על ציונו של הרבי ר' אלימלך סגולה להתעוררות תשובה.

הותר אחריו ברכה את ספרו הק' 'נועם אלימלך' שהוגדר על ידי הרה"ק בעל התניא' זי"ע, ספרם של צדיקים. ז"ע.

שרף את ידיו הק' ונבראו לו מחדש

הרה"ק רבי חיים מצאנז זי"ע"א מביא בספרו הקדוש 'דברי חיים' על התורה (בפרשת כי תבוא ובשבת שובה) בשם הרה"ק הרבי רבי אלימלך מליזנסק זי"ע"א, כי חובה על האדם לחזור בתשובה עד לעבירה הראשונה שעבר מעודו. שכן באמת בלתי מובן, האיך זה בכלל מסוגל יהודי מזרע ישראל קדושים להיכשל חלילה וחס בעבירה בכלל ובעבירות חמורות בפרט, אלא מסתמא עבירה קודמת שנכשל בה היא היא הגורמת לו להיכשל בעבירה הבאה אחריה, וכך נוצרת שרשרת על דרך שאמרו (אבות פ"ד מ"ב) 'עבירה גוררת עבירה'. נמצא אם כן, כי העבירה הראשונה, הדקה והקלה ביותר, שעובר האדם בימי חלו, היא היא הגורמת לו בסופו של דבר להגיע לעבירה הכי חמורה שנכשל בה. הואיל וכך אינו יוצא ידי חובת התשובה על העבירה החמורה עד שלא ישוב גם על העבירה הקלה ההיא המהווה למעשה את השורש לכל עוונותיו. נאמן לדרכו זו הגיע הרבי רבי אלימלך בתשובתו שלו עד לעבירה הראשונה בימי חייו והוא כי בהיותו עולל ויונק היכה בידו על אמו אשר נשאתו בחיקה.

עד היכן הגיעה התשובה שעשה הרבי רבי אלימלך על אותה 'עבירה' שהיכה את אמו בעת

הרה"ק רבי יוסף בלוח זי"ע המגיד מסטאנוב כ"ב אדר תקמ"ט

את אלקים ירא ואת מצוותיו שמור, ולא היו ימים מועטים עד שנתקבל לרב ולמגיד מישורים בקהילה קדושה והמפוארה בק"ק סטאנוב בגליל פדאלייא, עיר מלאה חכמים ולא יחסר כל בה, אנשים חכמים ונבונים.

וימצא יוסף חן בעיני כל רואיו, ושמעו העם לקולו, וסופו על תחלתו מוכיח, וישימהו ד' לאב ולפטרונו את עמו להוכיח, ושמעו הולך בכל הארץ, ויהי יוסף בן ס"ו שנה וימת, ויספדו אותו מספד גדול ואבל כבד מאוד, על נפילת עטרת הוד, והסרת יסוד."

(י"ן ישן בקנקן חדש)

מצבת קבורתו הפלאית

עובדא פלאית על מקום קבורתו ניתן לראות עד היום. ברוב השנים התחיל הבית החיים בסטאנוב - שממוקם על הר - להתפורר בגלל הנחל בשיפולי ההר, בתוך שנתיים התפורר מחצית מההר ונפתחו הרבה קברים והעצמות התגלגלו במורד ההר ל"ע, אבל כשההר הגיע למקום קבורת הגנזי יוסף נעצר ההתפוררות וההר עמד על מקומו מבלי לזוז, וכך עומד ההר כבר מעל 5 שנים, כשמצד אחד של המציבה אי אפשר לעמוד בגלל שיפוי ההר שיורד כמעט בקו ישר אל הנחל. לאחרונה שיפצו מסביב הציון הקדוש ובנו מסביב המציבה ריצפה מבטון כדי שיוכלו לעמוד מסביב למציבה וגם הקימו מעליו גג כמו מעל מציבת רבי ישראל חריף הסמוכה.

(מפי השמועה)

שבדור ולהראות אומץ גבורתו, וכדי להורות לעם ישראל הקדושים, אשר רצים ומבקשים, לחזות באור תורת ד' ואת הדרך אשר ילכו בה.

ויהי אך יצוא יצא וינס יוסף החוצה, והנה קול לו קול אליו קום לך למסע לפני העם להורותם המעשה אשר יעשו, אחרי אשר הודיע אותך אלקים את כל זאת, אין נבון וחכם כמוך, לך אמור להם שובו ודרשו אל ה', זאת עשו וחיו

הרה"ק רבי יוסף בלוח מסטאנוב נולד בשנת תפ"ד לאביו ר' אברהם מצאצאיו של בעל המשאת בנימין.

היה חתן ר' אבא מדראהביטש. היה מתלמידי המגיד ממעזריטש. רבו בנגלה היה רבי גבריאל - סבו של רבי מאיר קריסטנפאלער אבד"ק בראד. כיהן כראב"ד באלעסק וממנה נתקבל למגיד מישורים בסטאנוב כשרבי אלכסנדר סענדר מרגליות כיהן בה כרב העיר, היתה זו ירידה עבורו והוא נאלץ לעשות כן בגלל מלשינות.

נתפרסם בעולם החסידות בספרו 'גנזי יוסף' והוא מספרי החסידות הראשונים. הספר יצא לאור בלבוב בשנת תקנ"ב ע"י בנו רבי חיים גבריאל ראב"ד קוניב ואלעסק וחתנו ר' זאב וואלף מאניפאלי.

הספר זכה להסכמות נלהבות של צדיקי החסידות בדורו, רבי לוי יצחק מבארדיטשוב מכנה אותו "נר ישראל, עמוד הימיני, פטיש החזק, חכם הכולל"; רבי ישכר בער מזלאטשוב ורבי אברהם משה 'הגדול' מפשעווארסק שהכירו את המחבר אישית, רבי אריה לייב מוואלטשיסק, ורבי זושא מאניפאלי. לספר הסכימו גם רבנים מתנגדים חשובים כמו רבי צבי הירש רוזאניש מלבוב "אשר לא מש מתוך אהלה של תורה והיה משים לילות כימים"; רבי אלכסנדר סענדר מרגליות אבד"ק סטאנוב, ורבי מאיר קריסטנפאלער אבד"ק בראד.

הגנזי יוסף נלב"ע כ"ב אדר תקמ"ט ומנ"כ בסטאנוב במרומי הבית החיים.

התגלותו כפועל ישועות

סיפור מינוי לרב ו"מגיד מישורים" בערוב ימיו והתגלותו אז כפועל ישועות, מסופר ב"הקדמה מן המחבר לכבוד התורה מדבר": "לעת זקנותו, שלשה שנים לפני מותו, ירד מנכסיו על ידי אנשים רעים שהלשינו עליו איזה עלילה מחמת ערבות שערב אחד ממיודעיו, הוכרח לכתת רגליו ולעקור סיכי משכניה, ורהיט והוא בתוך הגולה, גברא בטלטולא, ומאת ד' היתה זאת, למען אשר החביא כל ימיו במסתרים, ולא ידע איש את גבורתו, והשם יתברך רצונו לפרסם צדיקים

נביאים וכתובים מאירים נבדוזה

מחזורת כ"ץ

להגדיל תורה ולהאדירה

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66 ובחנויות הספרים המובחרות

העולם עומד

עול הגלות כל כך. אבל עכשיו בעוה"ר מחמת אריכת הגלות נתמעט לבבינו עד שאין בנו כח לתורה ולעבודה כראוי. על כן עכשיו עיקר קיום העולם הכל תלוי בגמילות חסדים ועל ידי זה נותן קיום להכל. כי ענין גמילות חסדים הוא שנותן אף שאין מגיע לו מצד הדין. וכן יתעורר למעלה גם כן להשפיע אלינו במדת טובו לבד.

***

על הפסוק (שמות ל יג): 'זה יתנו כל העבר על הפקדים מִחֲצִית הַשֶּׁקֶל בַּשֶּׁקֶל הַקָּדָשׁ עֶשְׂרִים גֵרָה הַשֶּׁקֶל מִחֲצִית הַשֶּׁקֶל תְּרוּמָה לַה', הביא בספר 'ילקוט מנחם': אדמו"ר הגה"ק רבי חיים אלעזר זצוק"ל ממונקאטש הגיד בשם הגה"ק רבינו רבי מנחם מענדל מרימנוב ז"ע, הטעם שנקראו המטבעות שנתנו ישראל כופר נפשם לה' בשם 'שקל', כי שקל הוא נוטריקון: ש'קרא לא ק'אי (שבת קד.), דהנה בני אדם חושבים ואומרים כי על ממון העולם עומד, וזה אינו אמת. לפיכך נקרא המטבע הנ"ל 'שקל' לומר לך דשקרא לא קאי, היינו שהעולם אינו עומד על כסף וממון.

***

וכתב הגאון רבי שמעון סופר זצ"ל אב"ד קראקא (מכתב סופר) פרשת תרומה: נראה לי פירוש 'עשר תעשר' שאמרו חז"ל (ילקוט פרשת ראה) עשר בשביל שתתעשר, רצוני לומר שכמו שנפרש עשר הראשון לשון מעשר והשני לשון עושר, נוכל לומר שהקרא נעוץ סופו בתחילתו ותתעשר בשביל שתתעשר, כוונתו תהיה שיזכה לעושר בשבילך להרבות מעשר כברכת ה', באופן זה כוונתו רצויה לשם ה'. אך אם כל כוונתו להרבות הון ועושר, לשום זהב כסלו, למלא כרסו מעדנים, אין זה צדקה וגמילות חסדים אלא כסוחר הנותן ממונו בריבית. ואלו יש להם גירסא אחרת במשנה דמסכת אבות: 'על שלשה דברים העולם עומד, על הממון על הכסף ועל הזהב'.

***

ויש להעיר מדברי חז"ל במסכת פסחים (ק"ט): 'זאת כל היקום אשר ברגליהם', אמר רבי אלעזר: זה ממונו של אדם שמעמידו על רגליו. הרי לנו לכאורה שאדרבה הממון של האדם הוא המעמידו על רגליו, ואיך יעלה בקנה אחד עם כך שהשקרא אין לו רגליים. אמנם אין זה סתירה, כיון שהא בהא תליא, שאם האדם משתמש עם ממונו לתורה ומעשים טובים הרי זה מעמידו על רגליו, ואם לאו הרי שעושרו שמור לו לרעתו חלילה.

***

וכתב הרה"ק הדברי יואל מסאטמאר זיע"א (פרשת וישב): מה שאמרו חז"ל 'על שלשה דברים העולם עומד, על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים', נמצא כי הכסף והזהב שעושים בו גמילות חסדים ולהחזקת התורה הוא מעמדת את העולם. (מתוך שיעורי הגה"ח רבי מנחם מענדל פומרנץ שליט"א)

אמר הגאון רבי נתן גשטטנר זצ"ל: הנה אמרו חז"ל (אבות פ"א מ"ב) 'על שלשה דברים העולם עומד, על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים'. והנה לקיים את כל שלשת העמודים הללו הוא דבר קשה מאד לעשותו, אבל האיש המשכיל צריך לראות להחזיק ולקיים לכל הפחות אחד מהעמודים, כדי שיהיה לו חלק ונחלה בהחזקת העולם.

ויוסבר על פי סיפור, שהיה פעם תלמיד חכם מופלג אחד, שהיה עשיר גדול ועתיר נכסים, וגם היה עובד השם בדביקות גדולה, אך חסרון גדול היה אצלו, שהיה קמצן גדול ולא היה מפרנס את העניים. ופעם פגש בו רב העיר ושאלו: היתכן שאתה תלמיד חכם מופלג ועובד השי"ת באמת ואינך נותן צדקה לעניים, הרי השי"ת חנך בממון רב הרבה מאד.

והשיב העשיר: הרי העולם עומד על שלשה עמודים, תורה עבודה וגמילות חסדים, הנה אנכי עוסק בתורה כמה שעות במשך היום, וגם אנכי עובד את השי"ת כמה שעות בתפילות ותחנונים, נמצא שאני מחזיק את העולם בשני העמודים תורה ועבודה ואין בכוחי להחזיק גם העמוד השלישי על כתפי, שהרי אינני מחוייב להחזיק את כל העולם כולו בעצמי.

וענהו הרב בחכמתו הרבה, דבוודאי הוא צודק שאי אפשר לתבוע מאדם אחד שיחזיק את כל העולם כולו על כתפיו בעצמו, אבל בכדי שלא תתן צדקה לעניים בממונך לא היה צריך הקב"ה ליתן לך ממון רב כל כך, שהרי הקב"ה יכול ליתן את הממון הזה לאדם אחר והוא יראה להשתמש בממון בדרכים הנאותים ולהחזיק ולפרנס ידי תלמידי חכמים עניים ונזקקים, ואם אינך נותן צדקה בממונך יקח ממך הקב"ה את הממון ויתנהו לאחרים, ואתה תוכל לעסוק בתורה ועבודה בלא ממון. וכשמוע העשיר את דברי הרב מיד התחרט וחזר בו מדבריו, והתחיל לפרנס עניים ואומללים כיד ה' הטובה עליו (שיחות מלוה מלכה ח"ב עמוד קעו).

***

כתב הרה"ק הדברי ישראל ממודזיץ זיע"א (פרשת לך): אא"ז [הרה"ק רבי יחזקאל מקוזמיר] זצוק"ל פירש, דהנה אמרו חז"ל 'על שלשה דברים העולם עומד, על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים'. וזה הוא הענין שאנו אומרים 'אלקי אברהם אלקי יצחק ואלקי יעקב', היינו שאנו רוצים להמשיך עלינו העבודות שלהם, שהוא השלשה העמודים שהעולם עומד עליהם: 'אלקי אברהם' היינו עמוד גמילות חסדים. 'אלקי יצחק' הוא עמוד העבודה. 'אלקי יעקב' הוא עמוד תורה כידוע. ואמר שעד הבעל שם טוב ז"ל היה העולם עומד על עמוד התורה, ומן הבעש"ט ז"ל התחיל עמוד העבודה. ועכשיו בעקבתא דמשיחא קיום עולם הוא על עמוד גמילות חסדים. והענין הוא, כי באמת צריך האדם להיות עובד בשלשותו. אך כל זה היה מקודם שהדורות היו שלימים בכוחם, שלא התגבר עליהם

חדש בממלכת התורה

חדש

שז"ע מתיבתא חז"מ - הלכות טוען ונטען ב

סימנים ע"ט - פ"ב
מהדורת לאנדא

בהוצאת ממלכת התורה 'עוז והדר'

טור עם הערות וצינונים, שולחן ערוך ונושאי כליו מבוארים עם מדורי ביאור, הערות נחוצות ועם הוספות רבות. הביאור ערוך בשפה ברורה. 'ילקוט ביאורים', ומדורי ליקוט שונים ומגוונים. ספרי קצות החושן ונתיבות המשפט עם הערות וצינונים נרחבים, ערוך ומוגה עפ"י דפוסים ישנים, במהדורה מהודרת ומאירת עיניים, לתועלת הלומדים.

חדש

סט סידורי אביר יעקב - 4 חלקים

מהדורת 'קרן טללי ברכה'
מכון 'אור לישרים' - נהריה

בהוצאת ממלכת התורה 'עוז והדר'

סט סידורי אביר יעקב בארבעה כרכים: א) סידור לשבת ב) סידור ליום חול ג) סידור לשחרית מיוחד עבור תיק התפילין ד) תהלים. סידורים בנוסח עדות המזרח, עשויים בכריכה מפוארת רמויית עור, מונחים בתוך קופסה מהודרת. ניתן לבחור בין הגוונים: זהב או כסף. עיצוב מרהיב עין לצד נוחות מירבית וקומפקטיות מיוחדת. תתקבל צלותהון ובעותהון!

חדש

'קיצור שולחן ערוך' לתלמידים

כריכה קשה למינציה

בהוצאת ממלכת התורה 'עוז והדר'

'קיצור שולחן ערוך' הוא ספר ההלכה הנוח והברור ביותר, שחוד ונרפס מאות פעמים והיה לנכס צאן ברזל של מבקשי ההלכה. במהדורת 'עוז והדר' המנוקדת, הוגה הספר לפי מהדורת המחבר עצמו, ונוספו לו פסקי 'משנה ברורה' וכן ההגהות החשובות מסגרת השולחן שהיו למראה עיניו של המחבר כבואו לקבוע את מסקנת דבריו. במהדורה זו הושמטו ההלכות שאינם מיועדים לתלמידים, וכך מקל על התלמידים ללמוד את ההלכות הנצרכות להם בלבד.

חדש

סידור לימות החול - נוסח אשכנז

כריכה רכה (12 ס"מ)

בהוצאת ממלכת התורה 'עוז והדר'

סידור לימות החול, כריכה רכה, בגודל 12 ס"מ. מאות אלפי המתפללים במגוון הענק של סידורי 'עוז והדר' משבחים את העיצוב הנכון והמדויק, בתוספת ההלכות הנצרכות ביותר, המסייעות לעבודה שכלב זו תפילה בכונה יתירה. תתקבל צלותהון ובעותהון!

סט ספרי מרן 'אביר יעקב' ונכדו מרן 'עטרת ראשנו'

מהדורת פריערמאן

מכון 'אור לישרים' - נהריה

בהוצאת ממלכת התורה 'עוז והדר'

כל ספרי מרן 'אביר יעקב' זי"ע ונכדו מרן 'עטרת ראשנו' רבי דוד אביחצירא זי"ע הי"ד, ערוכים וסודרים ברוב פאר והדר, במהדורה ייחודית ורבת מעלות, עם ביאורים והערות נחוצות להבנת דבריהם הקדושים, יחד עם עוד הוספות רבות, שכמותם לא נראה מעולם.

הספרים נסדרו מחדש, נוספו שני מדורי ביאור נפלאים (ביאור הפשט והרחבת העניינים), בשפה ברורה ובהירה. במהדורה זו נוספו גם כותרות לכל נושא וענין, פיסוק וחלוקת קטעים מחודשת, אלפי מראי מקומות והערות.

חיבורי 'מרן אביר יעקב' הם: פיתוחי חותם (3 כרכים), מחשוף הלבן (5 כ'), לבונה זכה, יודו משפטיך ליעקב (2 כ'), מעגלי צדק (2 כ'), שערי תשובה, גנוי המלך, שערי ארוכה, בגדי השרד, דודש טוב, אלף בינה.

חיבורי מרן עטרת ראשנו: רישא וסיפא, שכל טוב (2 כרכים), פתח האוהל (3 כ').

חדש

רמב"ם המבואר קדושה ביאה א' וביאה ב'

מהדורת 'קרן טללי ברכה'

מכון 'אור לישרים' - נהריה

בהוצאת ממלכת התורה 'עוז והדר'

2 כרכים נוספים וחדשים בסדרת הרמב"ם המבואר. נושאי כליו ערוכים בקדוק רב, מקוטע ומנוקד, בעיצוב נאה ומשובח. ביאור משולב ומקוץ לכל דברי הרמב"ם, ערוך

בשפה ברורה ושווה לכל נפש. הביאור מיוסד על מפרשי הרמב"ם לדורותיהם, ובתוספת הקדמות, מבוא בתחילת כל ענין, וכן מקורות וצינונים להרחבת הדברים והשיטות. בספר גם פסקי שולחן ערוך, וילקוט ביאורים ועיונים נרחב על דברי הרמב"ם.

מלון ירוזן וזוזושים נפלאים מלוקט
מדברות קדשו ותורתו של
רבי דוד חי אביהצירא שליט"א

מִי־הָרְאָה חֶזְקָה

חֶזְקָה דְאִזְרִייתָא
יְסוּד חֲדָשׁ וְנִפְלֵא עַל הַפְרָשָׁה

קבלת שכר על שמירת שבת בשב ואל תעשה כעשיה בקום ועשה

שבכלל יש להבין, הרי כל הנסים והנפלאות אשר עשה ה' יתברך עמנו הכל היה לצורך, הנסים של יציאת מצרים וקריעת ים סוף היו עבור כלל ישראל, וכן מעמד הר סיני היה ללמד תורה לישראל, אמנם מה שנאמרו זכור ושמור בדיבור אחד שהראה הקדוש ברוך הוא מה שאין היכולת ביד בשר ודם לעשות, איזה תועלת יש בזה הנס שהראה ה' יתברך כי הוא כל יכול.

דיבור אחד ללמדנו ששכר שמור כשכר זכור

תשובה לדבר, שכבר אמרו חז"ל (שבת י:): אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה, והטעם שקרא הקדוש ברוך הוא לשבת מתנה טובה, כי בכל הקנינים שהאדם רוצה לקנות, הן קניינים הגשמיים והן קניינים הרוחניים, בכלם צריך להתייגע ולעשות השתדלות לקנותם, כמו שאמרו בגמרא (מגילה ו:): לא יגעתי ומצאתי אל תאמן, זולת בשביתת השבת שאין האדם עושה דבר ובכל זאת מקבל שכר על זה, וזו המתנה טובה, שעל אף שאינו עושה שום דבר הוא מקבל שכר.

ובזה יבואר למה נאמרו זכור ושמור בדיבור אחד, להורות על ענין זה, שהרי זכור היא מצות עשה, זכרהו על היין (פסחים קו.), והיא הכוללת את המצוות המעשיות של שבת קודש, ושמור היא מצות לא תעשה, דהיינו לשמור עצמו מעשיית כל מלאכה. ולכאורה מן הנראה שעל החלק של זכור שיש בה קום ועשה יקבל יותר שכר מאשר על החלק של שמור שהוא רק יושב ואינו עושה שום דבר. מפני כך נאמרו זכור ושמור בדיבור אחד, שהורה לנו ה' יתברך בזה, שכמו שהוא מקבל שכר על הזכירה כן מקבל שכר על השמירה, והוא חסד גדול ומתנה טובה מאתו יתברך. לכך נסמך הפסוק 'ולך ה' חסד, כי אתה תשלם לאיש כמעשהו', להודיענו כי הוא מחסדי ה' יתברך שמשלם שכר גם על השתים ז"ו שמעתי, דהיינו חלק השמירה שנאמר בדיבור אחד עם חלק הזכירה, כמעשהו' כאילו הוא עשה מעשה, עכ"ק.

מן העשיה, ומהו שאמר 'לעשות את השבת'. אלא בכל רגע שמונע עצמו מן העשיה הרי הוא נחשב כעושה מצוה, לפיכך נאמר 'לעשות את השבת' בעשיה שיש בה ממש.

שתים זו שמעתי - זכור ושמור

על דרך דבריו דרש מהר"ם א"ש ע"ה על הפסוקים בתהלים (סב יב-יג) 'אחת דיבר אלקים, שתים זו שמעתי, כי עוז לאלקים. ולך ה' חסד, כי אתה תשלם לאיש כמעשהו'. והביא רש"י דרשת רבותינו ז"ל (מכילתא יתרו פר' דבחדש ז) דקאי על זכור ושמור אשר בדיבור אחד נאמרו, וזהו שאמר 'אחת דיבר אלקים' אך 'שתים זו שמעתי'. 'כי עוז לאלקים' מה שאין הפה יכול לדבר ואין האוזן יכול לשמוע. ויש להוסיף ולציין שהוא מרומז במה שאמר 'שתים זו שמעתי', ז"ו ראשי תיבות ז'כור ו'שמור. ויש להבין מהי השייכות לפסוק שנשמך אחר זה 'ולך ה' חסד, כי אתה תשלם לאיש כמעשהו'. בכדי לבאר הענין מוסיף עוד לברר,

וּשְׁמַרְתֶּם אֶת הַשַּׁבָּת (לא יד).

מיוחד הוא יום השבת שהוא מקיף את כל מעשי האדם במשך כל היום, ובכל רגע ורגע יש לאדם את ההזדמנות לקדש את עצמו ולעשות את כל מעשיו בדרך המתרת ולא בדרך האסורה, וכל אורחות היהודי שונים הם ביום השבת מכפי רגילותו בימות השבוע, נמצא שבכל שעה ושעה הוא מתגבר על עצמו שלא ללכת אחר יצרו אלא לעשות הכל כפי שהתורה מורה לו.

בזה זוכה למה שאמרו חז"ל (קידושין לט:): יש ולא עבר עבירה נותנים לו שכר כעושה מצוה, ומבואר שם דהיינו כגון שבא דבר עבירה לידו וניצול הימנה, והרי ביום השבת בכל רגע מונע האדם עצמו מלהתנהג כדרכו בחול ולעשות הכל באופן המותר בשבת, ונמצא שבכל רגע ורגע הוא כעושה מצוה בפני עצמה.

ועל פי זה הסביר באור החיים הקדוש את הפסוק (פסוק טז) 'לעשות את השבת', ולכאורה עיקר מצות השבת היא להימנע

מִי־הָרְאָה דְפִלְיָאָה

כפי הענווה יכול להתגבר על יצרו

כל שנוהג בענווה ושפלות זוכה לסיוע מן השמים להתגבר על יצרו, ולהיפך המתגאה ברוחו ניטל ממנו אותו הסיוע וממילא הוא נופל ברשת היצר הרע, וכמו שאמרו בגמרא (סוכה נב.) יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום ומבקש להמיתו ואלמלא הקב"ה שעוזר לו אינו יכול לו. ואיתא בשם צדיקים שאי אפשר לזכות לעזרת ה' יתברך כנגד היצר הרע אלא מי שהוא עניו ושפל, אבל בעל גאווה הרי אין הקב"ה יכול לדור עמו (סוטה ה.), ואין הקב"ה מסייע בידו להתגבר על היצה"ר, וכיון שאין לו את הסיוע מהשמים הרי הוא נופל ביד יצרו.

מידת הענווה מסלקת את השטן

בכוח שם מ"ה מסלקים את השטן מעלינו, וזהו הרמז כמו שמובא בשם גורי האריז"ל ש'ענוה' בגימטריא סמא"ל כי אין סמא"ל שולט במי שיש בו ענוה, שבכך שיתקיים בו מה שכתוב (ישעיה נז טו) 'ואת דכא ושפל רוח', וכמו שדרשו חז"ל (שם) אני את דכא, ופירש רש"י: אני מרכין שכניתי אצלו, וכשיתרחק ממידת הגאווה תהיה השכינה איתו, ואז יהיה הקדוש ברוך הוא בעזרו להתגבר על יצרו הרע.

ברזא דאח"ד רמזים נפלאים על סדר הפרשה

הסתלקות צדיקים המכפרת

שכלו וחכמתו, והיה אם נפל זה במלחמה אין אחר שימלא את מקומו, כי כלי מלחמה שלו הינם שכלו חכמתו ובינתו אבדו כולם יחד עם בעליהם. זהו שקונן דוד המלך ע"ה 'נפלו גבורים' שמתו שאול ויהונתן, ולא זו בלבד, אלא סכנה גדולה מרחפת עלינו כי גם 'נאבדו כלי מלחמה', ואין מי שימשיך את המלוכה בדרכו של שאול המלך כיון שאין לנו את רוחב בינתו. מעתה ראייה לחילוק שאמר המנחת יצחק ע"ה, כי בכל אבידת צדיק ר"ל ישנם שני הפסדים, האחד הוא הצדיק עצמו, שלכך אין תחליף בבחינת 'נפלו גיבורים'. אך יש הפסד נוסף שהוא אבידת 'כלי מלחמה', הם דרכי הצדיק ותורתו, ועליהם יש לשים לב שלא יאבדו, רק ילכו הכל בדרכי הצדיק ובאור תורתו שהאיר לרבים, ובזה על כל פנים יישארו בידינו כלי המלחמה.

שלוש דרגות באבלות

והנה, כשמקוננים על פטירת צדיק וחכם שהיא שקולה כשריפת בית אלוקינו או יותר ישנם שלוש דרגות באבלות, כמו שהתאבל ירמיה הנביא על החורבן ואמר (ירמיה ו כו) 'בת עמי חגרי שק, והתפלשי באפר, אבל יחיד עשי לך מספד תמרורים' וגו'. **הדרגה הראשונה** - 'חגרי שק', שכאשר אדם מרגיש באבלות גדולה הרי הוא לובש שק או קורע קריעה [וכך עשה מרדכי הצדיק, כמו שכתוב (אסתר ד א) 'מרדכי ידע את כל אשר נעשה, ויקרע מרדכי את בגדיו, וילבש שק ואפר' וגו']. **והדרגה השנייה** - 'התפלשי באפר', שהוא יושב על הארץ והגוף כולו מושפל כשהוא מרגיש בעצמו את האפר. אבל **הדרגה הגבוהה ביותר היא** - 'אבל יחיד עשי לך', שהוא מתאבל כמו אדם שאיבד את הבן היחיד שלו ומרגיש שאין לו כלום ונגמר לו הכל, ונושא דברי הספד ונהי וקינה בקול בכי תמרורים, בבחינת 'הביטו וראו אם יש מכאוב כמכאובי אשר עולל לי (איכה א יב), וכך צריך להרגיש בסילוקו של צדיק וחכם, שכל אחד מהצדיקים הוא יחיד בדורו ממש בבחינה שלו ובעבודת הקודש לפי שורש נשמתו

במיתת צדיקים שהיא שקולה כשריפת בית אלוקינו, ונתקשו המפרשים ממה שאמרו במדרש (איכ"ר א לז) שסילוקו של צדיקים קשה לפני הקדוש ברוך הוא יותר מחורבן בית המקדש. כתב **המנחת יצחק ע"ה** ליישב סתירה זו [בהספד שאמר ביום רביעי פרשת שמות, י"ז טבת תשל"א לפ"ק, לכבוד יומא דהילולא של הגאון מוהר"ר פנחס עפשטיין זלה"ה, ראב"ד העדה החרדית, בירושלים עיה"ק תובב"א. וראה עוד בשו"ת מנחת יצחק (הקדמה לחלק ז)], שבשריפת בית אלוקינו אף על פי שנחרב בית המקדש עצמו בעוונותינו הרבים, מכל מקום תורת בית המקדש, דהיינו תורת הקרבנות, עדיין קיימת עד שירחם ה' יתברך וישלח לנו משיח צדקנו במהרה בימינו, כמו שאמרו חז"ל (מנחות קי). כל העוסק בתורת עולה כאילו הקריב עולה, וכן אם לומדים את תורתו של הצדיק וממשיכים בדרכיו הטובים לאחר מיתתו, הרי זה נחשב רק כשריפת בית אלוקינו ולא יותר.

אך אם לקח עמו גם תורתו, שאין מי שעוסק בתורתו ואין הולכים בדרכיו חס ושלוש, אזי הוי סילוקו יותר משריפת בית אלוקינו, וזה כוונת הכתוב (ישעיה כט יד) 'ואבדה חכמת חכמיו ובינת נבונים, תסתתרו', שגם חכמתו ובינתו נסתרה, אז הוי הפלא ופלא יותר משריפת בית אלוקינו.

גיבורים וכלי מלחמה - שתי אבדות בהסתלקות שאול המלך ע"ה

ראייה לדבריו יש ללמוד מבכיינו של דוד המלך ע"ה על פטירתם של שאול המלך ע"ה ובנו יהונתן, שהספידם 'איך נפלו גבורים ויאבדו כלי מלחמה' (שמואל ב' א כז), שלכאורה קשה להבין מדוע נאבדו כלי המלחמה במיתת הגבורים. ועוד, לשם מה להספיד את כלי המלחמה שאבדו. אך הביאור הוא, כי יש שני סוגי לוחמים במלחמה. יש אחד הלוחם בחרב ובחינת, והיה אם יפול במלחמה הרי שיבוא אחריו מי שימלא את מקומו. אבל יש הלוחם בלי חרב וחינת רק בתחבולות

כי תשא את ראש בני ישראל לפקדיהם (ל יג). כתוב בפסוק (שיה"ש ו ב) 'דודי ירד לגנו לערוגות הבושם לרעות בגנים וללקוט שושנים' ודרשו במדרש (שיה"ש"ר שם): 'דודי זה הקב"ה, ירד לגנו' זה העולם הזה, 'לערוגות הבושם' אלו ישראל, 'לרעות בגנים' אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות, 'וללקוט שושנים' אלו נשמות הצדיקים.

הכוונה בזה היא, כי כאשר הקב"ה יורד לעולם הזה לגבות את חובו, נפרע מן הצדיקים תחילה, כמו שפירש **האור החיים הקדוש** בפרשתנו 'כי תשא את ראש בני ישראל לפקדיהם', וזה לשון קדשו: בא הכתוב לגלות נסתרות לה' אשר יעשה בעולמו דבר שכל רואה יתמה, בהלקח איש צדיק ישר קודם זמנו, יחצו ימיו כמשפט המתחייב לאנשי דמים ומרמה, ויבהלו רעיוני האדם לחשוב אחד מב' דרכים, או יכחיש בר מינן אושר הצדיקים, כי אין טוב בעמל האלהי, או יחשוב כי זה האיש מצפוננו אינו כנגלה ממנו והורעה חזקתו לטוב.

אשר על כן אמר ה' 'כי תשא את ראש בני ישראל', פירוש, אם תראה שיסתלק ראש בני ישראל בלא עת, ולא יעלה בכלח כעלות גדיש בעתו, הטעם הוא 'לפקודיהם', על דרך אומרים ז"ל (שיה"ש"ר א יד) בפסוק (שיה"ש שם) 'אשכול הכופר דודי לי' ואמרו ז"ל, איש שהכל בו הוא כופר נפשם של ישראל, והוא אומר 'לפקודיהם', לשון חסרון, על דרך אומר (במדבר לא מט) 'ולא נפקד ממנו איש', כי לצד חסרון ישראל שנתחייבו, לזה אני נוטל את ראשם בעדם לכופר נפשם שלא ימותו כל ישראל. ע"כ.

וזהו שאמר הנביא (ישעיה נז א) 'הצדיק אבד ואין איש שם על לב ואנשי חסד נאספים באין מבין כי מפני הרעה נאסף הצדיק', כי כל אסיפת צדיק אינו מפני חטאו ח"ו, אלא מפני הרעה נאסף הצדיק.

האם מיתת צדיקים שקולה

כשריפת בית אלוקינו או יותר

חז"ל (ר"ה יח:) מתארים את האבדה

קֶרֶן עוֹר פְּנֵי מֹשֶׁה - בזכות הענוה

וכך אמר משה רבינו לבני ישראל (דברים י' יב) 'ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך כי אם ליראה, ותיבת 'מה' רמז למידת הענוה כמו שאמר משה (לעיל טז ז) 'ונחנו מה', כאומר, 'מה ה' שואל מעמך' שמבקש הוא ממך להיות 'מה', וכך יבואו אחריה שאר המידות שעל ידי זה תזכה 'כי אם ליראה את ה' אלקיך', ללכת בכל דרכיו, ולאהבה אותו, ולעבוד את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך'.

ג. הענוה מסוגלת לקבלת התפילות

בזכות הענוה זוכים ישראל גם שתתקבל תפילתם בשמי מעונה, כן מציינו בדוד המלך ע"ה שהשפיל עצמו באומרו (תהלים כב ז) ואנכי תולעת ולא איש, ועל ידי כך זכה לכוח התפילה, כמו שאמרו חז"ל (מדרש תהלים שם) 'ואנכי תולעת ולא איש', מה התולעת הזו אין לה אלא פיה, כך ישראל אין להם אלא תפלת הפה, מה תולעת מתעקרת את האילן בפיה, כך ישראל מתעקרת בפיהם ובתפלתם גזירות רעות שמחשבין עליהם אומות העולם, הדא הוא דכתיב (ישעיה מא ד) 'אל תיראי תולעת יעקב'.

ד. בזכות הענוה זוכים לתורה

אי אפשר לזכות לתורה אלא מי שנוהג במידת הענוה, כמו שכתוב (ישעיה נה א) 'כל צמא לכו למים', ודרשו חז"ל (תענית ז) שהתורה נמשלה למים, וכמו שהמים יורדים תמיד ממקום גבוה למקום נמוך, כך גם התורה עוזבת את גבוה הרוח ואינה שורה אלא על נמוכי הרוח. ועיקר הבחירה בבני ישראל היתה משום ענוותנותם, כי לא נבחרו ישראל אלא בשביל התורה, כמו שאמרו (רש"י בראשית א א) שישראל נקראו 'ראשית' והתורה נקראת 'ראשית', וכמו שאין זוכים לתורה אלא על ידי ענוה, כן בחירתם של בני ישראל היא בגלל מידת הענוה שבהם.

לפיכך משה רבינו בזכות ענוותנותו הוא שזכה למסור את התורה לישראל, כמו שכתוב (דברים לג כא) 'וירא ראשית לו חלקת מחוקק ספון', היינו שזכה משה לתורה הפותחת ב'בראשית', בגלל שהיה 'ספון' ונסתר במידת השפלות והענוה, בבחינת 'האיש משה ענו מאוד' (במדבר יב ג).

הוסיף עוד להשפיל עצמו וחיסר את יו"ד מהתיבה 'עניו' וכתב 'ענו' חסר יו"ד, וענוה זו היא שעמדה לו לקנות את הזכייה העליונה שהיו פניו קורנים בקרני הוד עד שהיו הכל מתייראים מלהביט בפניו, כמו שפירש באור החיים כי משיורי הדיו שבקולמוסו העביר על ראשו וקרנו פניו בקרני ההוד, ושיורי הדיו בקולמוסו הוא מחמת שנמנע לכתוב יו"ד ב'האיש משה ענו', שמידת הענוה שהיתה במשה היא שזיכתה אותו לקרני ההוד שלא זכה בהם אדם מעולם.

א. בזכות הענוה מגיעים לקיום המצוות

כוחה של הענוה גדול עד למאוד שכאשר אדם מחזיק עצמו בענוה זוכה להגיע לקיום כל מצוות התורה, כפי שמצינו באברהם אבינו ע"ה שעל ידי שאחז במידת הענוה עד שאמר על עצמו (בראשית יח כז) 'ואנכי עפר ואפר', זכו בניו למצות אפר פרה ולמצות עפר סוטה, כדאיתא בגמרא (חולין פח:). וביאר בתורת חיים (ד"ה בשכר) שעל ידי שהשפיל עצמו כעפר ואפר, זכה שיקיימו בניו מצוות גם בדברים שפלים ופחותים כעפר ואפר.

ב. הענוה שער ליראת שמים

וכן ידוע הוא כי כדי להגיע ליראת שמים נדרש מהאדם לסגל לעצמו מידת הענוה, כמו שאמר הכתוב (משלי כב ד) 'עקב ענוה יראת ה', ופירש רש"י: בשביל הענוה יראת ה' באה. וכך איתא בגמרא (ע"ז כ:): ענוה מביאה לידי יראת חטא. ואף זה למדנו ממשה רבינו ע"ה העניו מכל אדם שהיה מופלג במידת היראה, כמו שאמרו חז"ל (ברכות לג:): שיראת שמים לגבי משה דבר קטן היא, כי לרוב שפלותו וענוותנותו זכה גם ליראת שמים.

ובזה יבואר גם הלשון 'לגבי משה מילתא זוטרתא', היינו אותם שמתחברים אל משה רבינו ולמדים ממנו לנהוג בענוה ומרגישים בעצמם כ'מילתא זוטרתא', להם ודאי יראת שמים דבר קטן הוא, מאחר ורכשו בעבודתם את מידת הענוה המביאה ליראת שמים.

ויהי בְּרִדַת מֹשֶׁה מֵהָרַסִי וּשְׁנֵי לַחַת הַעֲדַת בְּיַד מֹשֶׁה בְּרִדְתוֹ מִן הָהָר, וּמִשָּׁה לֹא יָדַע כִּי קֶרֶן עוֹר פְּנֵיו בְּדַבְּרוֹ אֹתוֹ. וַיֵּרָא אֶהָרֶן וְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת מֹשֶׁה וְהִנֵּה קֶרֶן עוֹר פְּנֵיו וַיֵּירָאוּ מִנֹּשֶׁת אֵלָיו (לד כט-ל). בפתח דברינו נקדים מה שאמרו רבותינו ז"ל כי עיקר נשיאות חן של בני ישראל בעיני הקב"ה היא בזכות מידת הענוה, שאמרו בגמרא (חולין פט.) 'לא מרובכם מכל העמים חשק ה' בכם' וגו' (דברים ז ז), אמר להם הקב"ה לישראל, חושקני בכם שאפילו בשעה שאני משפיע לכם גדולה אתם ממעטין עצמכם לפני, נתתי גדולה לאברהם אמר לפני (בראשית יח כז) 'ואנכי עפר ואפר', למשה ואהרן אמרו (שמות טז ז) 'ונחנו מה', לדוד אמר (תהלים כב ז) 'ואנכי תולעת ולא איש'. אבל עובדי כוכבים אינן כן, נתתי גדולה לנמרוד אמר (בראשית יא ד) 'הבה נבנה לנו עיר, לפרעה אמר (לעיל ה ב) 'מי ה', לסנחריב אמר (מלכים ב' יח לה) 'מי בכל אלהי הארצות' וגו', לנבוכדנצר אמר (ישעיה יד) 'אעלה על במתי עב', לחירם מלך צור אמר (יחזקאל כח ב) 'מושב אלהים ישבתי בלב ימים'.

עיקר הענוה כשמשפיל עצמו למרות מעלותיו - הלימוד ממשה רבנו ע"ה

והנה, אל יחשוב האדם שבקלות יזכה למידת הענוה, כי עיקר הענוה היא, שגם כשהיו באדם מעלות רבות ונכבדות, למרות זאת לא יגבה ליבו בקרבו, ובכך יגיע לשלמות הענוה. על כך אמרו בגמרא (נדרים לח.) שהקב"ה אינו משרה שכנתו כי אם על אדם חכם גבור עשיר ועניו, וכמו שמצינו אצל משה רבינו שהיו בו כל המעלות הללו, ולמרות כל מעלותיו לא התגאה אלא השפיל עצמו בענוה, וענוה זו הבאה אחרי כל המעלות הללו היא היא הרצויה והנאותה ביותר.

בזכות ענוותנותו זכה משה לקרני ההוד

לימוד גדול זה לימדתנו תורתנו הקדושה בפסוק שלפנינו, שכפי גודל הענוה כן זוכה למדרגות רמות ונפלאות, כי משה רבינו היה העניו מכל האדם, וכל כך הפליג בענוותנותו עד שכשבא לכתוב בתורה (במדבר יב ג) 'האיש משה ענו מאוד',

יצא לאור ע"י מכון אור לישראלים
© כל הזכויות שמורות
אין להעתיק או להפיץ ללא אישור
מפורש בכתב ממכון אור לישראלים
עיצוב ועימוד: שוקי קנר

איצרות ומיד ממעוררוטש

בית מדרשו של המגיד

סיכום ותמצות דברי תורתו של המגיד

עיקר העבודה היא החשק וההתלהבות

במאמר זה מבאר רבינו את סוד הגאולה שבה תלוי הכל, ואשר עליה נתנבא הבעל שם טוב הקדוש "אימתי קאתי מר לכשיפוצו מעיינותיך חוצה ויוכלו לייחד יחודים כמותך", מאמר שהוסבר על ידי גדולי ומאורי החסידות על דרך עבודת היחודים בדרך שווה לכל נפש, שהיא עבודת הדיבקות בפנימיות האותיות על ידי חשק והתלהבות, וכמבואר בהמשך אגרת הבעש"ט הק' הנזכרת, וכפי שמפורש בסיום מאמר זה בדברי הנבואה האלוקיים "אם יהיה זמן זה, שיהיה חשק גדול לבני אדם לידע את השם ולדבק בו, אז ירצה החשק הזה כעולה וככל הכוונות, וזהו כי בי חשק, ואז יהיה הגאולה".

כהקדמה לענין זה, מקדים רבינו לבאר את אופן העבודה הנרצית לפניו יתברך, שבכוונת מעשי המצוות משפיע האדם על כל הבריאה כולה, לפי מידת חשקו לידבק באור הקב"ה השוכן בהמצווה, ושהיא עיקר מעלתה והשפעתה על המשכת אור ה' יתברך אל התחתונים.

במעשי המצוות מאיר האדם את חושך הבריאה ומאיר אותה באור המתוק של תענוג קרבת הקב"ה, באמצעות הדעת של האדם בעת עשיית המצווה, שעל ידה הוא מקשר את המצווה לאור הפנימי השוכן בה, תוך כדי התגברות על הנטייה הטבעית של גוף האדם להחשיב בעיקר את גוף המצווה ולהתעלם מאורה הגדול - אור דיבקות השם יתברך, נטייה שהינה היפך מציאות אור המצווה שהיא המשכת חיות ה' לעולם.

אמור מעתה: ההבחנה בדבר החשק אם הוא עיקר המניע לדברי המצוות או לא, אינו רק הבחנה במידת איכות המצווה, אלא שורש הבירור בין טוב לרע, כי ככל שהאדם מרוחק מהחשק האלוקי שמאירה הנשמה בגופו הרי זה ביטוי נוסף ומחודש לריחוק שלו מהשם יתברך, ולהשפעת הגשמיות על הלבושים שמסתירים על נשמתו, וממילא כאן המקום לשוב ולתקן את קלקול הגוף המכסה על הנשמה ומונע את אורה.

רבינו אינו חוסך את נועם עצתו האלוקית, ומבאר מה הוא שורש הקלקול והחושך, שהוא ענין השקפתי ויסודי, והוא הראיה של חיצוניות העולם וגשמיותו כדבר יש, אשר משפיעה גם על עשיית המצוות, כשאדם עושה אותם במצב של הסתלקות הדעת ממנו, שבו הוא מעניק חשיבות עיקרית לחלק המעשי והגשמי של המצווה על פני החלק הפנימי שבה. ענין זה הוא שורש בחינת איסור 'אלוהי מסכה', שהוא הרצון והתאוה של האדם לעשות צורה מוחשית לדבר רוחני, היפך האמת שככל שהאדם דבק במוחש ובגשמי כך הוא מרוחק מהאמת.

וכאשר האדם דבק בפנימיות האותיות על ידי החשק, וכל חשקו ותאוותו הגדולה היא לאור הפנימי המתלבש באותיות, אז על ידי חשקו מגלה את האור הפנימי שבכל אות ואות, ומכיון שהאור הפנימי של כל האותיות שבכל תיבה ותיבה אחד הוא - האור הגנוז בסוד תיבה זאת, נמצא שעל ידי זה זוכה האדם לייחד את פנימיות האותיות ביחוד אמיתי, ולכן נרצה החשק הזה ככל הכוונות והיחודים, וכפי שמסיים המגיד את דבריו הקדושים במאמר זה.

יותר מכך, אף האדם שלא זכה לחשק בשלימות שהיא התגלות הנשמה, חשוב לפניו יתברך הצער שאדם מצטער ורוצה להתקרב להשם יתברך, וכלשונו הקדוש "אם רק ירצה, רק שיהיה להם צער על זה להיות להם השגה", חשוב לפניו צער זה שהאדם מצטער ומכיר בחושך גלותו הפרטית והכללית, ומכח זאת זוכה שהקב"ה יוציא מהגלות הרוחנית שהוא הסתרת אור ה' מעיני הנפש.

מגיד מראשית

תורתו של המגיד זיע"א לפרשת השבוע

פ' לא יראני האדם וחי' (שמות לג כ). רומז לארבעה יסודות הגשמיים אשר רוח מים עפר, בסוד (ענין בראשית ב ז) מן האדמה נברא האדם תואר 'האדם' הוא אותיות 'אדמה', על שם יסוד העפר שבו עיקר התגברות הגשמיות, והשלמת בריאת האדם הוא על ידי יסוד העפר שהוא משלים את הוייתו של הגוף להיות לבוש המסתיר על הנשמה שבו, ולכן בתחילת בריאתו של האדם, יסוד העפר שהוא הגשמיות גובר וניכר בהשפעתו יותר מכל היסודות שבו, והבן.

ואלו הארבעה יסודות אין להם כח שיזכו לראות כבוד אלקים, כלומר להתחבר אל האור ואל הפנימיות של שם 'אלוקים' שהוא ה'כבוד' - התגלות המהות האמיתית. והיינו שייסודות הגשמיים אינם יכולים לראות את העצם המחיה את הבריאה שהוא אור הקדוש ברוך הוא, רק ארבע היסודות הרוחניים אשר רוח מים עפר שברוחניות שהם ארבע כוחות מלאכים, שהם כמוסים נעלמים וגנוזים בשורש הנפש שהוא נסתר - בנשמה, שהיא גם כן רמ"ח איברים ושס"ה גידים רוחניים והם רמ"ח מצוות עשה ושס"ה לא תעשה שבתורה שהם מורכבים איברי הנשמה, והם שורש לרמ"ח איברים ושס"ה גידים שבגוף, והיא חלק אלוה ממעל ולכן בהיותה אור אלקות ממש, יש לה כח לראות אלקות בדרך רוחני הנקרא ראייה שהוא בחינת חיבור ויחוד, כמו שמבאר רבינו -

והוא סוד ח"י, האלקות הוא חיות הפנימי המתפשט מתוך הנשמה שהיא חלק אלוה ממעל, עצם החיים, על ידי שני חלקי הנשמה הנקראת ח"יה ליחידה והמכונים בקיצור "ח"י", וזהו וחי', רוצה לומר רק חלק ח"י יש לו כח זה לראות כבוד אלקים העצם, רק עצם הנשמה שהם חלקי ח"יה ליחידה' יכולים להשיג כבוד הקב"ה, מכיון שה'יחידה' כשמה כן היא - מתאחדת עם אורו יתברך שממנו נחצבה, וה'חיה' היא בחינת ראייה שבנשמה שמשגיגה בבהירות את אור ה' שנובע ממנה על ידי היחידה' שלמעלה ממנה, והבן.

ודע כי עקר השגת הנשמה, שהיא משגת רוחניות העליון הנשפע אליה על ידי התורה והמצוות, הוא בחינת החשק שיש בדבר העשייה שהוא אופן הגילוי של האור הרוחני בתוך העשייה שהוא הגשמי, וכל חשק הוא עקר מפתח הטעם התענוג הנמשך מאור אין סוף - מקור התענוגים - אל הנשמה על ידי התקרבותה אליו, הוא הגורם להתעוררות החשק אל עשיית המצווה, וחשק זה שהוא הביטוי החיצוני של התענוג ומורגש לנשמה, היא הבחינה שעל ידה היא רואה את חיות המצווה - בבחינת 'טעמו' - ו'ראו' כי טוב ה' (תהלים לד ט).

וכל טעם הוא בלתי משג, מה שהוא מושג אפילו בדרך הבנת השכל, מן ההכרח לומר שהוא מוגבל - לפי הגבלת

השכל האנושי, אך הטעם הוא חיות אלוקי ממש ולכן אינו יכול להיות מושג, וְכַל דְּבַר שֶׁהוּא בְּלִתי מִשָּׁג הוּא חֵלֶק מִמֶּשׁ מֵהַקֶּבֶה, האור שהוא חלק מהקב"ה; כלומר שלא ירד ממדרגתו ולא הוגבל בגבולות הצמצום - מן ההכרח שאינו מושג, כי רק דבר שיש לו גבול, ניתן להגדירו ולתופסו בשכל האנושי, מה שאין כן אור שהוא עצם אחד עם אור הבורא.

וְזֶהוּ (שמות כב יט) 'זִבְחַ לְאֱלֹקִים יְחָרֵם בְּלִתי לֵה' לְבַדוּ. פְּרוֹשׁ אֱלֹקִים הוּא סוּד כְּלִי הַחִיצוֹן שֶׁהוּא דִין כְּלִי הַחִיצוֹני שֶׁל אור האלקות היורד לעולם, ומושג בגשמיות על ידי המעשה של המצווה שהוא כלי החיצון שלו, הוא נקרא אלוקים מכיון שהוא בבחינת דין, כי הכלי הפנימי והרוחני, הוא כח השגה המביא את האור לידי קבלה ברורה ותפיסה של קיימא על ידי שהוא מצמצם אותו מבחינה כללית של אלקות שהוא אין סוף לבחינה מוגדרת ומצומצמת כל שהיא, והכלי החיצון - הוא מביא לידי השגה את חלק היותר גשמי מהאור, ונעשה על ידי ריבוי בחינת דינים שמצמצמים את השפע האלוקי יותר ויותר עד שנמדד לפי יכולת התחוננים להשיג ולקבל, וְכַל דִּין הוּא סוּד מִיתָה, מהות הדין הוא התנתקות חלקית והתרחקות הענף מהשורש, ומזה נובע הפרדת בחינת הכלי החיצון שהוא ההסתכלות החיצונית הנפרדת מההסתכלות הפנימית שהוא מביא את אור ה' והחיות לתוך נפשות ישראל, ולכן הוא שורש המיתה, וכפי שידוע שבחינה זאת יצרה את שבירת הכלים שהיא שורש המיתה ברוחניות וממילא בגשמיות כמוכּוּן.

וְכַל מִיתָה רוֹמֵז מְגִשֵּׁם הגשמיות הוא תוצאה של ריחוק משורש החיות שהוא הרוחניות, ובחינת המיתה שנזכרה בתורה בשבעת המידות הנקראים 'שבעת מלכי אדם' שנפלו מדרגתם לבחינת חיצונית הרחוקה מהאור, היא אשר גרמה ליצירת העולם הגשמי הזה, שבו אור ה' נסתר ונעלם, וְכַל מְגִשֵּׁם הוּא דְּבַר הַמִּשְׁגַּ, כי הגדרת הגשמיות והשפעתה בנפרד מהאור הרוחני המחיה אותה היא כשהאדם דבק בראייתו על המצוות וקיומם, רק בחלק המושג - המוחשי בחושי הגוף, ולא בחלק שמחיה אותו שמורגש בחושי הנשמה.

ועתה חוזר לבאר את הפסוק 'זובח לאלקים יחרם, וְצִיוּי זה משמעותו - ש' אֶסוּר לָנוּ לְזַבַּח וְלֵהָאִמִּין בְּמִשְׁגֵּם אֵלָּא ב' בְּלִתי מוֹשֵׁג' המחיה אותו, בְּסוּד אֱלֹקִים מִסְכָּה לֹא תַעֲשֶׂה לָךְ' (שמות לד יז), וְהִבֵּן. המסיכה הוא הצורה החיצונית של הגשמיות המסתירה בבחינת 'מסך' על החיות הפנימי, ואסור להאמין שבחינה זאת היא עצמה ה'אלוקים', כלומר הכוח השליט והמולך והמציאות הגמורה, **רַק שְׂצָרִיכִין אָנוּ לֵהָאִמִּין בְּרוּחָנִי**, ולדעת שהחיות הרוחנית המופשטת מכל השגה, היא המציאות האמיתית, והציור החיצוני שנראה לפנינו בגשמיות, הוא רק כסיס ולבוש אליו.

וְזֶהוּ בְּלִתי לֵה' כאילו אמר "בלתי להשם הוי"ה", **רוֹצֵה לוֹמַר דְּבַר זֶה שֶׁהוּא בְּלִתי**

מִשָּׁג הוּא מִכַּח הַרוּחָנִיּוֹת שֶׁהוּא מִמֶּשׁ חֵלֶק אֶלּוֹהַ מִמְעַל, והוא ה'בלתי מושג' שבהיותו חלק אלוק ממש הוא מכונה שם הוי"ה, **זֶה אֱמוּנָה** זהו המושג רק על ידי אמונה ורק בזה מותר להאמין, **וְזֶהוּ לֵה'** - לשם הוי"ה **לְבַדוּ, בְּלִי שׁוּם הַתְּלַבְּשׁוֹת** לא לידבק כלל בלבוש שבו מתלבש חיות הקב"ה באופן נפרד מהחיות עצמו, כי אם לצייר לעצמו את האור הרוחני ששוכן בתוך הגשמיות - ורק בו ידביק ויקשר נפשו, וממילא **רַק** לידבק ולראות רק ברוחני דְּרוּחָנִיּוֹת באור הבלתי מושג - בחינת החשק, שהוא המחיה את הרוחניות - הטעם השכלי - המתלבש במצווה.

וְזֶה פְּרוֹשׁ הַפְּסוּק (תהלים צא יד) 'כִּי בִי חֶשֶׁק' משמע שעיקר קבלת השכר שמפורשת בהמשך הפסוק תלויה בחשק, **רוֹצֵה לוֹמַר עֵקֶר הָעֲבוּדָה שֶׁל בְּנֵי אָדָם הוּא הַחֶשֶׁק, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַחֵלֶק שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מִמֶּשׁ**, המציאות היחידה שהיא ממשות הדבר על פי האמת, והיא המחיה את הצורה הגשמית שהיא הדמיון הנראה לעיניים.

וְזֶהוּ שְׂאִיתָא בְּתַקּוּנָם (הקדמת תיקוני זוהר ט.) **'כִּי ב'י גִימְטְרִיא מ"ב, שֶׁהוּא מַעְלָה כָּל הָעוֹלָמוֹת**, התפשטות החכמה בל"ב נתיבותיה להעלות העולמות, היא על ידי עשרת המאמרות שבהם נברא העולם ושבהם באה לידי ביטוי אור החכמה העליונה, ושניהם יחדיו, ל"ב נתיבות החכמה ו"מ מאמרות (בגימטריא מ"ב) מתגלים ומאירים בעולם על ידי שם מ"ב, שהוא מתפשט בכל הנשמות שבכל הדרגות שבעולם ומבעיר בהם את אש התשוקה לחזור ולהתקשר לשורש הבריאה שהם הנתיבות הנזכרים - על ידי דביקות ב'חכמה' - בתורה ומצוותיה.

וְכַל עוֹלָם הוּא סוּד בְּחִינַת מַלְכוּת שְׂנַקְרָא עוֹלָם, הגדרתו של כל עולם מכל העולמות (אצילות בריאה יצירה ועשיה) היא בכך שלכל הספירות ישנם כלי קיבול משותף שהוא המלכות, והיינו שהדביקות בכל ספירה וספירה כפי בחינתה מביאה לא אחת באופן לגילוי אורו יתברך ועל ידי זה מתגלה מלכותו יתברך בעולם - כל עולם לפי עניינו כפי שגזרה חכמתו יתברך שתתגלה בו מלכותו באופן הזה, אם באופן של **בריאת המחשבות** של השגות אלקות ואם באופן של **יצירת** אותיות התורה או באופן של **מעשי** המצוות, **וְהוּא דִין מִשֵּׁם אֲדוֹנֵי**, כי הוא המגביל ויוצר את הגבול לשפע האלוקי שממנו מוגדרת הוייתו של כל עולם באופן שאין נתגלה בו עצם אורו יתברך, והוא מורגש בו רק בבחינת 'עם' המוכן לקבל **מלכות** המלך, ולכן הוא נרמז באותיות דין משם אדני"י, כי הם מצטרפים ומתחברים לא' אלופו של עולם שמצמצם ונמשך לתוכם על ידי קבלת המלכות.

וְצָרִיכִין אָנוּ לְהַעֲלוֹת הַדִּינִים לְבְּחִינַת רַחֲמִים וְחֶסֶדִים שֶׁהוּא שֵׁם הַיְוִי"ה בְּרוּךְ הוּא שהוא המהווה הכל מאין ליש לתכלית שהוא לגלות טובו הגדול שהיא גודל אלקותו יתברך לפי יכולתם המוגבלת של הנבראים,

והנהגת הדין מתבטלת כאשר הכוונה הפנימית שבהם באה לידי פועל, שהיא שהנבראים ידבקו בפנימיות של כל העולמות שהיא ידיעת אלקותו יתברך, וזה נפעל **רַק עַל יְדֵי שֵׁם מ"ב** שהוא המעלה את כל העולמות לשרשם, והיינו על ידי החשק, **וְהִבֵּן.**

וְזֶהוּ כִּי יָדַע שְׂמִי, **רוֹצֵה לוֹמַר שֵׁם י'**, ועניינו יתבאר: **שְׂיַעֲלָה** על ידי שם מ"ב שהוא ההתדבקות בחשק הפנימי - את בחינת **מַלְכוּת**, **שֶׁהוּא נִקְרָא ש"ם** מלשון שממה, היא השורה בכל דברים הגשמיים שהם שוממים וריקים מצד עצמם, להחיותם ולקיימם, **וְהִיא סְפִירָה עֲשִׂירִית** שהיא בחינה החיצונית והאחרונה מסדר עשרת הספירות, שבתוכה שורים תשעת הספירות שהם הצינור הפנימי לאור השי"ת, ועניינה לגלות מלכותו יתברך בפועל אפילו בדברים חיצוניים וגשמיים, **וְשִׁתְּהִיָּה הִיא בְּמַעְלָה הָעֲלִיוֹנָה**, שיאירו בה כל נתיבות החכמה ויתגלה על ידה מציאות השי"ת מבלי כיוסיים וצמצומים, על ידי בני ישראל המקשרים את הרוחני בגשמי, ומעלה את כל הספירות שבנפשם לייחדם לאהבת ה' יראתו ותפירתו, וממילא תאיר הארץ וכל הדברים הגשמיים בכבוד והתגלות אור השי"ת.

וְכַל מַעְלָה הוּא רוּחָנִי כל דרגות הנעלות יותר הם הדרגות הרוחניות יותר, ובזה נמדדת מעלתם זה על זה, בכך שהם רוחניים יותר וקרובים יותר לאור הקב"ה, **וְכַל רוּחָנִי הוּא סוּד דְּעָה** כגודל הדעת וההתקשרות כן סר הלבוש החיצוני המסתיר ומתגבר כוח האמת שהוא הפנימיות הרוחנית, ורוחניותם של הספירות שבנפשות ישראל נמדדות בגודל הדעת המתפשטת בהם, **וְזֶהוּ כִּי יָדַע, רוֹצֵה לוֹמַר לְבְּחִינַת דְּעָה שֶׁהוּא רוּחָנִי** אל הדעת שעל ידה ההתגלות החיות האלוקית של כל דבר, **יַעֲלָה שְׂמִי שֶׁהוּא דִין** בחינת השכינה המלוכשת בהסתור של הגשמיות, יתעלה ויתגלה על ידי הדעת הנזכרת שעל ידה תתגלה מלכותו יתברך, **וְהִבֵּן.**

וְאָנֹכִי יִפְרֵשׁ שְׂאֵר הַפְּסוּק, 'עֲמוּ אֲנֹכִי בְּצָרָה', רוֹצֵה לוֹמַר, בְּאֵמַת בְּכָל הַתְּלַבְּשׁוֹת הנקראת 'צרה' משום שהחיות האלוקית הוא 'צר' ומצמצם בבחינת דין, **שֵׁם אֲנֹכִי הַקֶּבֶה** בעצמו, שמאיר בנברא באור אין סוף השוכן בו אף על פי שאינו נגלה עדיין, **וְאֵף עַל פִּי שְׂכַל הַתְּלַבְּשׁוֹת הוּא סוּד צָרָה** שההתלבשות בא על ידי החיות המתלבשת בו מצומצמת בצינור צר ודק, המאיר בלבוש החיצוני הגשמי ומחיה אותו, **וְצָרָה רוֹמֵז מְגִשֵּׁם, שֶׁהוּא דִין**, שצמצום החיות גורם שהכוח הרוחני אינו ניכר כל כך, ואז הצורה החיצונית שהיא הדמיון הגשמי מסתיר על האור הרוחני, **אֵף עַל פִּי כֹן אֲנִי** בעצמי - הקב"ה **שׁוֹרָה שֵׁם לְהַחִיּוֹת דְּבַר זֶה** ואין המראה החיצוני המסתיר על אור ה' מציאות אמיתית כי אם הסתר בלבד, **וְזֶהוּ (תהלים קיח ה) מִן הַמִּצַּר קָרָאתִי יְיָ, י-ה** הן ה'מוחי' המסתתרים בתוך חושך ההסתר, ובידיעת האדם שהקב"ה נמצא שם, הוא קורא

וממשיך ומגלה את ה'מוחיך', וְהַבֵּן.

אָבֵל אִם יִתְלַבֵּב הָאָדָם אֶת עַצְמוֹ בַּחֲשֶׁק גָּדוֹל לְכָל אוֹת וְאוֹת, שֶׁהוּא גָּשְׁמִי וְהַתְּלַבְּבוֹת, לַפְּנִימִיּוֹת שֶׁל הָאוֹתוּת שֶׁהוּא אור ה' המתלבש בגשמיות של האות שהוא צורת כתיבת ואופן הגייתו, ופנימיות זה מושג על ידי החשק, אֲזַי יִזְכֶּה שְׂאָסִיר אֲנִי מִכָּל אוֹת בְּגִדֵי אֲלֻמְנוֹתָהּ שֶׁכִּסְתָּהּ פְּנִיָּה הַדְּמִיוֹן הַחִיצוֹנִי שֶׁל הָאוֹתוּת שֶׁהֵם אִיבְרֵי הַשְּׂכִינָה הַקְּדוּשָׁה בְּאוֹפֵן שֶׁאֵין גֵּיכֵר בֵּהֶם אור ה'. הוא החושך המסתיר על השכינה הנקראים 'בגדי אלמנותה' שהם בבחינת בגדי 'אבילות' משום שהחושך הזה נובע מגלות השכינה ש'היתה כאלמנה' (איכה א א), ולכן אור ה' נסתר ונעלם בכל ה'עולמות' שהם ה'אותיות', וכשאדם מתעורר להתדבק באור הפנימי של האותיות, הוא מעורר כן באתערותא דלעילא גם כן, שיסיר הקב"ה מהם את החושך המסתיר עליהם, ואז האור האלוקי שנובע דרך האותיות יאיר בפועל ובגילוי באותיות של התורה והתפילה של אדם החושק לאור ה', כאשר בבית בעלה שאורו וכבודו חופף עליה וחיותו מתפשט בתוכה.

כִּי בְּכָל אוֹת וְאוֹת מְכַסֶּה שֶׁם חַיּוֹת רוּחָנִי, שֶׁהוּא 'פְּנִיָּה', רוּצָה לומר פְּנִימִיּוֹת, בבחינת 'פנים' של האותיות שהיא צורתם הפנימית, וְתִרְאָה שֶׁהִיא 'צִדְקָה' כלומר שהאות עצמה היא אורה של השכינה שבגלות נקראת 'צדק' בבחינת דין ומשפט, וכשמאיר בה אור הקב"ה היא נקראת 'צדקה', וְהַבֵּן.

וְזֶהוּ 'וְאַחֲלָצְהוּ', לְשׁוֹן 'חֲלוּץ הַנְּעִל' (דברים כה י), רוּצָה לומר שֶׁיַּחֲלֹץ הַלְּבוּשׁ הַשָּׁחַר שֶׁל כָּל אוֹת, הַלְּבוּשׁ הַמַּסְתִּיר עַל אורה הפנימי המבהיק - בבחינת הגוון ה'לבן' שאין לו צמצום ואפשר לצבוע עליו כל מיני גוונים, ובחינת הגוון ה'שחור' שאי אפשר להוסיף עליו שום גוון, הוא הגבול המסתיר ומצמצם את האור ומגבילו לבחינה החיצונית בלבד, שהיא הצורה החיצונית המורה על שרטוט ואופן ההמשכה, וְאַכְבְּדֵהוּ, אֲנִי מִרְאֶה לוֹ אוֹתוּת רוּחָנִי אוֹתוּת הַנִּשְׁמָה שֶׁהֵם כְּבוֹד אֱלֹקִים שֶׁבָּהֶם מִתְּפַשֵּׁט הַשְּׂגַת אֱלוּקוּת, שהאותיות הם שרטוטי צינורות השפעתה.

וְאִם יִזְכֶּה הָאָדָם שֶׁיִּתְגַּבֵּר בַּחֲשֶׁק גָּדוֹל כֹּל כֵּךְ עַד שֶׁיִּגְיעַ בַּחֲשֶׁקוֹ בַּבְּחִינַת 'אֵין סוּף', אל שורש כל התענוגים הנקרא אֲרָץ יָמִים מִבְּחִינַת אֵין סוּף הַנִּקְרָא אֲרִיךְ אֲנִפִּין, אֲשֶׁר־יַעֲוֶהוּ וְאַרְאֶהוּ בִּישׁוּעָתִי, שֶׁיִּזְכֶּה לְרִאוֹת בְּרוּחָנִי מִמָּשׁ עַל יְדֵי חֶלֶק הַחַיָּה' שֶׁבִּנְשֻׁמָּה, שהיא עצם הנשמה המשיגה ומקבלת חיות הקב"ה באופן

של ראייה בלי שום מסך.

וְזֶהוּ הוֹרְאָנוּ ה' חֲסֵדְךָ' (תהלים פה ח), הוּא פְּנִימִיּוֹת בְּחִינַת הַחֵסֶד שֶׁמְרוֹמַז בְּשֵׁם הוּי"ה, והוא פנימיות כל הנבראים, 'וַיִּשְׁעָךָ תִּתֵּן לָנוּ', תִּיבַת 'לָנוּ' הִיא גִּמְטְרִיאָה אֱלֹקִים, שֶׁיְהִיָּה לָהּ לִשְׂכִינָה שֶׁהִיא הַשְּׂרָאֵת הַקַּב"ה הַיּוֹרֵד לָנוּ' וּבִשְׂבִילֵנוּ - עֲלִית (אולי צריך לומר 'עלייה'), מבחינת דין המכונה אלוקי"ם לרחמים בבחינת שם הוּי"ה.

וְזֶהוּ 'נִפְשָׁנוּ', הוּא מְלָכוּת - חִיצוֹנִיּוֹת הַנִּקְרָאֵת בְּחִינַת נֶפֶשׁ שֶׁהִיא חִיצוֹנִיּוֹת לְבַחֲבִינַת רוּחַ, 'חִפְתָּהּ לָהּ', לְהִיּוֹת לָהּ עֲלִיָּה לְפְנִימִיּוֹת, וְזֶהוּ 'לָהּ', וְכַמְבֹּאֵר לְעִיל שֶׁבְּחִינַת שֵׁם הוּי"ה מורה על האור הפנימי שבו הוּי"ה האור היא בהתגלות.

וְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ גָּלָה לָנוּ, אִם יְהִיָּה זְמַן זֶה, שֶׁיְהִיָּה חֲשֶׁק גָּדוֹל לְבִנְיָ אָדָם לִידַע אֶת הַשֵּׁם וְלִדְבַק בּוֹ, אֲזַי יִרְצֶה הַחֲשֶׁק הַזֶּה כְּעוֹלָה, שהרי עניינה של קרבן עולה - כשמה כן היא, עליית כל האותיות והניצוצות לשרשם, וְכָכָל הַפְּנוּת שֶׁתְּכַלִּית הַכוּוֹנוֹת הוּא לִיחִיד הָאוֹתוּת, ועל ידי שמתגלה האור הפנימי של

כל אות ואות הם מתייחדות זה עם זה מאליהם, וְזֶהוּ כִּי בִּי חֲשֶׁק, שהחשק הוא בבחינת השגה ותפיסה באור אין סוף ממש, וְזֶהוּ הַטַּעַם שֶׁהוּא כּוֹלֵל אֶת כָּל הַכוּוֹנוֹת, כִּיּוֹן שֶׁהוּא תּוֹפֵס בְּמִקוֹם הַנְּעִלָּה מְכוּלֵם - עַצֵּם אֱלוּקוּתוֹ יִתְבַרַךְ הַמִּתְּפַשֵּׁט וּמֵאִיר בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, וְאֲזַי יְהִיָּה הַגָּאֻלָּה בְּמַהְרָה בְּיָמֵינוּ אָמֵן.

וְזֶהוּ עֲמוֹ אֲנִי בְּצָרָה, כאן מדבר בדרגה נמוכה יותר, לומר לך שאף על פי שלא זכה לדרגת "כי בי חשק" שהיא החשק שממשיך ומביא את אור אין סוף לנשמתו, רק

יודע ידיעה זאת ש"עמו אנכי בצרה", שהקב"ה עימו במצב החשכות שבו הוא נמצא, אֲף עַל פִּי שֶׁלֹּא יִדְעוּ שׁוֹם כְּפִנָּה וגם לא יזכו לדרגת "כי בי חשק" שנרצית ככל הכוונות, רק שֶׁיְהִיָּה לָהֶם צַעַר עַל זֶה לְהִיּוֹת לָהֶם הַשְּׂגָה, רק זאת, שיצטער וישתוקק שיהיה לו השגה בפנימיות ואמיתית העולם, וממילא התקשרות של אמת באור ה'; וְיַעֲבֹד בַּחֲשֶׁק ויעשה על כל פנים את מעשה המצוות בחשקות, אף על פי שאינו מבין ומשיג את האור הפנימי, אֲזַי אַחֲלָצְהוּ מִגְלוֹת הַמֵּר אֲוִצִיָּאָהוּ מֵהַחֲשֻׁכּוֹת הַרוּחָנִית שֶׁל הַגְּלוּת, שהיא ההסתרה על אור ה'.

ועוד יזכה בזכות הצער הנזכר שמצטער שיהיה לו השגה - וְאַרְאֶהוּ בִּישׁוּעָתִי, שֶׁיְהִיָּה לָהֶם הַשְּׂגָה שִׂיזְכֶּה אֶכֶן לַהֲשִׁיגַת הָאֵוֶר הַמְּלוּבֵשׁ בְּמַעֲשֵׂי הַמִּצְוּוֹת, וּמִלֵּאָה הָאֲרָץ דְּעָה וַיֵּאִיר אֵוֶר הַדַּעַת בְּתוֹךְ בְּחִינַת הַחִיצוֹנִיּוֹת הַנִּקְרָאֵת אֲרָץ, וְהַכֵּל בְּשִׁבִיל הַחֲשֶׁק שֶׁחוֹשֵׁק לְהַתְּקַרֵּב לְהַקַּב"ה, וְזֶהוּ כִּי בְּשִׁמְחָה תִּצְאוּ, עַל יְדֵי הַשְּׂמִחָה שֶׁתִּשְׁמַחוּ בָּהּ תִּצְאוּ מֵהַגְּלוּת וּמִחֲשֻׁכוֹתָהּ, וְהַבֵּן.

על-ידי ההתבררות בקדושי עליון גם הם שוכנו אף וחמה ולהושיב מטוב ה'

מדורת פאר מושלמת
ביאורים | ציונים | צנטיל קטן רחפילה קודם התפילה מביאר מוקדי תולדות מורחבים | מספחות

אור המאולה לשרי לב

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66

ארזה: 437-0054 (718) | ארזה: 437-20-8806

להשיג בחנויות הספרים המובחרות

אומנות הענווה

טעמים של 'לעתיד לבוא'

בת עין המבואר - אור אין סוף של הכנעה וענווה

ענווה היא תכלית כל המדרגות, וצריך לבארה. שר הענווה הרה"ק רבי אברהם דוב זיע"א מאאוריטש סולל באומנות אומן דרכים של הכנעה אמיתית כאין, כאשר לא די שהיא עוקרת את השלימזליות והענווה הפסולה, אלא אדרבה, הענווה נתעלית להיותה מזרז ראשון במעלה להתחדשות, שמחה ואור בהיר בעבודת הבורא "יוסיפו ענווים בה' שמחה" מהדורת פאר | אגרות וליקוטים נבחרים | ביאורי החסידות | ציוני החסידות | פרקי תולדות מורחבים ומאירים | שער המפתחות

בת עין המבואר
מהדורה חדשה ללא ביאור
פורמט גדול | פורמט קטן

להשיג בחנויות הספרים

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66